

V l á d n í n á v r h

ZÁKON

ze dne.....2014,

kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna školského zákona

Čl. I

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 158/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 624/2006 Sb., zákona č. 217/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 343/2007 Sb., zákona č. 58/2008 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 242/2008 Sb., zákona č. 243/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 49/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 378/2009 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 331/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 472/2011 Sb., zákona č. 53/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 370/2012 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb. a zákona č. 64/2014 Sb., se mění takto:

1. V § 8 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Ministerstva a ostatní organizační složky státu mohou zřizovat mateřské školy a zařízení školního stravování jim sloužící, a to jako státní příspěvkové organizace podle zvláštního právního předpisu⁴⁾; § 169 odst. 5 až 9 se použije obdobně.“.
2. V § 8 odst. 5 se slova „uvedená v odstavcích 2 až 4“ nahrazují slovy „a ostatní organizační složky státu“.
3. V § 13 odstavec 4 zní:

„(4) V oborech středního vzdělání s maturitní zkouškou, v nichž se podle rámcového vzdělávacího programu povinně vyučují některé předměty v cizím jazyce, jsou vyučovacími jazyky český jazyk a příslušný cizí jazyk.“.
4. V § 13 se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Ve vyšších odborných školách může být vyučovacím jazykem cizí jazyk.“.
5. V § 15 odst. 3 se za slova „může v“ vkládá slovo „základním“.
6. § 16 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 11a zní:

Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

(2) Podpůrná opatření spočívají v

- a) poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
- b) úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- c) úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob^{11a)}, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- e) úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů,
- h) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených, nebo
- i) zařazení dítěte, žáka nebo studenta do školy nebo třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle odstavce 7.

(3) Podpůrná opatření podle odstavce 2 písm. a) až h) se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření vyššího stupně lze použít, pouze pokud k-naplňování vzdělávacích možností dítěte, žáka nebo studenta a k uplatnění jeho práva na vzdělávání nepostačují podpůrná opatření nižšího stupně. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví prováděcí právní předpis.

(4) Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení může místo doporučeného podpůrného opatření přijmout po projednání s příslušným školským poradenským zařízením a s předchozím písemným informovaným souhlasem zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka jiné podpůrné opatření stejného stupně, pokud to neodporuje zájmu dítěte, žáka nebo studenta.

(5) Podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka.

(6) Podpůrné opatření druhého až pátého stupně přestane škola nebo školské zařízení po projednání se zletilým žákem, studentem nebo zákonným zástupcem dítěte nebo žáka poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpůrné opatření již není nezbytné.

(7) Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené ve větě první, pokud k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání nepostačují podpůrná opatření podle odstavce 2 písm. a) až h). Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta a s odstavcem 3 větou druhou.

(8) Ke zřízení třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle odstavce 7 je v případě škol zřizovaných ministerstvem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nezbytný souhlas ministerstva, v případě ostatních škol souhlas krajského úřadu.

(9) Navýšení finančních prostředků poskytovaných na činnost školy ze státního rozpočtu podle § 161 až 163 z důvodu využití asistenta pedagoga je možné pouze, pokud dalo k využití asistenta pedagoga v daném případě souhlas ministerstvo v případě škol zřizovaných ministerstvem nebo registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, nebo krajský úřad v případě ostatních škol.

^{11a)} Zákon č. 155/1998 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob, ve znění pozdějších předpisů.“

7. Za § 16 se vkládají nové § 16a a 16b, které včetně nadpisů znějí:

„§ 16a

Poradenská pomoc školského poradenského zařízení

(1) Školské poradenské zařízení poskytne poradenskou pomoc dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci dítěte nebo žáka na základě jeho žádosti nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.

(2) Vyžaduje-li to zájem dítěte nebo nezletilého žáka, doporučí škola nebo školské zařízení jeho zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení spolupracuje před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi zejména se školským poradenským zařízením, se zřizovatelem, lékařem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

(3) Výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení jsou zejména zpráva a doporučení. Ve zprávě školské poradenské zařízení uvede skutečnosti podstatné pro doporučení podpůrných opatření. V doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření prvního až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta, a to včetně možných kombinací a variant podpůrných opatření a způsobu a pravidel jejich použití při vzdělávání.

(4) Školské poradenské zařízení poskytuje zprávu a doporučení tomu, komu je poskytována poradenská pomoc; škole nebo školskému zařízení, v němž se dítě, žák nebo student vzdělává, poskytuje pouze doporučení. Školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci dítěte nebo žáka, dítěti, žákovi nebo studentovi povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení. Nejedná-li se o případ podle věty druhé, školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení také orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud je o to orgán sociálně-právní ochrany dětí písemně požádá.

(5) Závisí-li pomoc školského poradenského zařízení na posouzení zdravotního stavu dítěte, žáka nebo studenta, dbá školské poradenské zařízení na to, aby podklady pro výstupy poradenské pomoci byly opatřeny v souladu se zásadami lékařské vědy. Posouzení mentálního postižení dítěte nebo žáka pro účely tohoto zákona vždy vychází z hodnocení rozumových a adaptivních schopností dítěte nebo žáka v souvislostech jeho vývoje a jeho sociálního a kulturního prostředí.

(6) Pokud má zletilý žák, student nebo zákonný zástupce dítěte nebo žáka pochybnosti o tom, že škola nebo školské zařízení postupuje v souladu s doporučením školského poradenského zařízení, může řediteli školy nebo školského zařízení navrhnout, aby s ním případ projednal za účasti pověřeného zaměstnance příslušného školského poradenského zařízení, a ředitel je povinen jednání bez zbytečného odkladu svolat.

(7) Projednáním podle odstavce 6 není dotčeno právo zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka podat podnět České školní inspekci podle § 174 odst. 5.

§ 16b

Revize

(1) Dítě, žák, student nebo zákonný zástupce může do 30 dnů ode dne, kdy obdržel zprávu nebo doporučení školského poradenského zařízení, požádat právnickou osobu zřízenou a pověřenou ministerstvem prováděním revizí o jejich revizi. O revizi doporučení může požádat také škola, školské zařízení nebo orgán veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci dítěte nebo žáka, dítěti, žákovi nebo studentovi povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení, do 30 dnů ode dne, kdy doporučení obdržely, a Česká školní inspekce.

(2) Právnická osoba podle odstavce 1 posoudí žádost o revizi a zprávu nebo doporučení, a je-li to nezbytné k naplnění účelu revize, prověří se souhlasem zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka vzdělávací potřeby a možnosti dítěte, žáka nebo studenta. Právnická osoba podle odstavce 1 zajistí, aby prověřování bylo prováděno v místě sídla školského poradenského zařízení, které vydalo zprávu nebo

doporučení. Toto školské poradenské zařízení je povinno poskytnout součinnost při prověřování vzdělávacích potřeb a možností podle věty první.

(3) O výsledku posouzení vydá právnická osoba podle odstavce 1 do 60 dnů od obdržení žádosti revizní zprávu, která může obsahovat i novou zprávu nebo doporučení podpůrných opatření a v takovém případě nahrazuje revidovanou zprávu nebo doporučení. Revizní zpráva se zasílá dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci, příslušnému školskému poradenskému zařízení, a s vyloučením údajů, které jsou pouze obsahem zprávy podle § 16a odst. 3, také škole nebo školskému zařízení. V případě, že orgán sociálně-právní ochrany dětí žádal školské poradenské zařízení podle § 16a odst. 4 o poskytnutí doporučení, zašle školské poradenské zařízení tomuto orgánu také revizní zprávu v rozsahu týkajícím se poskytnutého doporučení.

(4) Do vydání revizní zprávy, která nahrazuje revidovanou zprávu nebo doporučení, se postupuje podle původního doporučení a zprávy vydaných školským poradenským zařízením.“.

8. V § 17 odst. 3 se slova „osoby, která je v souladu se zvláštním právním předpisem¹²⁾ nebo s rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka (dále jen „zákonný zástupce“),“ nahrazují slovy „jeho zákonného zástupce“.
9. Poznámka pod čarou č. 12 se zrušuje.
10. § 19 zní:

„§ 19

Ministerstvo stanoví vyhláškou

- a) konkrétní výčet a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů,
- b) u podpůrných opatření druhého až pátého stupně pravidla pro jejich použití školou a školským zařízením a normovanou finanční náročnost pro účely poskytování finančních prostředků ze státního rozpočtu podle tohoto zákona,
- c) postup školy nebo školského zařízení před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi,
- d) organizaci poskytování podpůrných opatření,
- e) organizaci a pravidla vzdělávání ve třídách, odděleních a studijních skupinách a školách zřízených podle § 16 odst. 7,
- f) průběh a organizaci poradenských služeb školy a činnosti školských poradenských zařízení, základní zásady používání diagnostických nástrojů a pravidla spolupráce školských poradenských zařízení se školami, školskými zařízeními a dalšími osobami a orgány veřejné správy,
- g) náležitosti zprávy a doporučení vydávaných školským poradenským zařízením,
- h) podmínky pro využití asistenta pedagoga a pravidla jeho činnosti a podmínky působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů,
- i) náležitosti individuálního vzdělávacího plánu,
- j) náležitosti informovaného souhlasu s poskytnutím podpůrného opatření podle § 16 odst. 4 a 5 a žádosti podle § 16 odst. 7,

- k) pravidla a náležitosti zjišťování vzdělávacích potřeb nadaných dětí, žáků a studentů, úpravu organizace, přijímání, průběhu a ukončování jejich vzdělávání a podmínky pro přeřazování do vyššího ročníku.“.
11. V § 20 odst. 5 úvodní části ustanovení se za slova „pracovní činnost v“ vkládá slovo „základním“.
12. V § 27 odst. 4 a 6 se slova „se zdravotním postižením“ nahrazují slovy „uvedeným v § 16 odst. 7 věty první“.
13. V § 27 odst. 5 se slova „se sociálním znevýhodněním a žákům v hmotné nouzi.¹⁴⁾“ nahrazují slovy „s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou, žákům s postavením azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany nebo účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky, žákům v hmotné nouzi¹⁴⁾, jakož i v dalších případech hodných zvláštního zřetele.“.
14. V § 28 odst. 2 písmeno f) zní:
„f) údaje o znevýhodnění dítěte, žáka nebo studenta uvedeném v § 16 odst. 7, údaje o podpůrných opatřeních poskytovaných dítěti, žákovi nebo studentovi školou v souladu s § 16, a o závěrech vyšetření uvedených v doporučení školského poradenského zařízení,“.
15. V § 28 odst. 3 písmeno d) zní:
„d) údaje o znevýhodnění dítěte, žáka nebo studenta uvedeném v § 16 odst. 7, údaje o podpůrných opatřeních poskytovaných dítěti, žákovi nebo studentovi školským zařízením v souladu s § 16, a o závěrech vyšetření uvedených v doporučení školského poradenského zařízení,“.
16. V § 28 odst. 7 se slova „žáka nebo studenta, bylo-li mu přiděleno“ nahrazují slovy „fyzické osoby, které byl doklad vydán, bylo-li jí rodné číslo přiděleno“.
17. V § 28 odst. 8 se slovo „Školy“ nahrazuje slovy „Právnícké osoby vykonávající činnost školy a právnická osoba podle § 171 odst. 4 věty první“.
18. Za § 28 se vkládá nový § 28a, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 57 zní:

„§ 28a

Registr pedagogických pracovníků

(1) Ministerstvo vede registr pedagogických pracovníků, v němž shromažďuje údaje předávané právníckými osobami vykonávajícími činnost škol a školských zařízení. Registr pedagogických pracovníků je informačním systémem veřejné správy⁵⁷⁾.

(2) Údaje v registru pedagogických pracovníků ministerstvo zpracovává ke statistickým účelům a dále jejich vzájemnou kombinací, včetně sestavování časových řad, vytváří podklady pro přípravu návrhů právních předpisů týkajících se pedagogických pracovníků, pro tvorbu koncepcí rozvoje povolání pedagogických pracovníků, koncepcí vzdělávání pro výkon činnosti pedagogického pracovníka a koncepcí kariérního řádu pedagogických pracovníků, jakož i při vyhodnocování, jak jsou tyto koncepce naplňovány.

(3) Právnická osoba vykonávající činnost školy a školského zařízení předává ministerstvu k evidenci v registru pedagogických pracovníků ze své dokumentace údaje o každém pedagogickém pracovníkovi²⁾, který je k ní k rozhodnému dni stanovenému prováděcím právním předpisem v základním pracovněprávním vztahu. O pedagogickém pracovníkovi se předávají údaje o pohlaví, věku, dosaženém vzdělání a dalších skutečnostech rozhodných pro posouzení odborné kvalifikace, probíhajícím vzdělávání, rozsahu a obsahu činnosti pedagogického pracovníka a trvání základního pracovněprávního vztahu pedagogického pracovníka.

(4) Právnická osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení předává údaje do registru pedagogických pracovníků prostřednictvím elektronických formulářů integrovaných v systému kontaktních míst veřejné správy využívajících služeb základních registrů veřejné správy k přidělení agendového identifikátoru fyzické osoby registru pedagogických pracovníků. Pro účely předávání údajů do registru pedagogických pracovníků identifikuje právnická osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení pedagogického pracovníka pouze tímto agendovým identifikátorem.

(5) Ministerstvo stanoví vyhláškou

- a) strukturu údajů předávaných do registru pedagogických pracovníků o dosaženém vzdělání pedagogického pracovníka, dalších skutečnostech rozhodných pro posouzení odborné kvalifikace, včetně vymezení těchto skutečností, a o probíhajícím vzdělávání pedagogického pracovníka,
- b) strukturu údajů předávaných do registru pedagogických pracovníků o rozsahu a obsahu činnosti pedagogického pracovníka a o trvání jeho základního pracovněprávního vztahu,
- c) termíny předávání údajů do registru pedagogických pracovníků a rozhodný den, ke kterému se předávané údaje vztahují.

⁵⁷⁾ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.“.

19. V § 30 odst. 1 písm. a) se slova „s pedagogickými pracovníky“ nahrazují slovy „se zaměstnanci ve škole nebo školském zařízení“.
20. V § 32 odstavec 2 zní:

„(2) Ve školách a školských zařízeních se zakazuje reklama, která je v rozporu s cíli a obsahem vzdělávání, a reklama, nabízení k prodeji nebo prodej výrobků ohrožujících zdraví, psychický nebo morální vývoj dětí, žáků a studentů nebo přímo ohrožujících či poškozujících životní prostředí a dále reklama a nabízení k prodeji nebo prodej potravin, které jsou v rozporu s výživovými požadavky na zdravou výživu dětí, žáků a studentů. Požadavky na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních, stanoví ministerstvo a Ministerstvo zdravotnictví vyhláškou.“.

21. V § 32a se doplňuje odstavec 7, který zní:

„(7) Na programy spolufinancované z rozpočtu Evropské unie nebo jejich části, jejichž předmětem je podpora kvality, rozvoje nebo dostupnosti vzdělávání a školských služeb

podle tohoto zákona, se nevztahují ustanovení o programech podle rozpočtových pravidel.“.

22. V § 34 odst. 6 a v § 67 odst. 2 se slova „se zdravotním postižením“ nahrazují slovy „uvedeného v § 16 odst. 7“.

23. V § 36 se doplňuje odstavec 8, který zní:

„(8) Obecní úřad obce, na jejímž území je školský obvod základní školy, poskytuje této škole s dostatečným předstihem před termínem zápisu k povinné školní docházce seznam dětí, pro které je tato škola spádová a jichž se týká povinnost podle odstavce 4. Seznam obsahuje vždy jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození a adresu místa trvalého pobytu dítěte.“.

24. V § 38 odst. 5 se za větu první vkládá věta „Výsledky těchto zkoušek lze také nahradit doloženými výsledky vzdělávání u poskytovatele vzdělávání v zahraničí, který v souladu se smlouvou uzavřenou s ministerstvem zajišťuje vzdělávání občanů České republiky v zahraničí, přičemž u žáků vzdělávajících se zároveň podle odstavce 1 písm. a) se doklad o výsledcích vzdělávání u tohoto poskytovatele spolu s dokladem o výsledcích vzdělávání ve škole mimo území České republiky považuje za rovnocenný s vysvědčením vydaným základní školou zapsanou v rejstříku škol a školských zařízení, s výjimkou vysvědčení vydaného za druhé pololetí devátého ročníku základního vzdělávání.“.

25. V § 38 se za odstavec 5 vkládá nový odstavec 6, který zní:

„(6) Smlouvu podle odstavce 5 lze uzavřít, pokud poskytovatel vzdělávání v zahraničí doloží předpoklady pro poskytování vzdělávání občanům České republiky po stránce personální a materiální. Smlouva podle věty první vždy obsahuje

- a) závazek poskytovatele vzdělávání v zahraničí poskytovat vzdělávání občanům České republiky, kteří plní povinnou školní docházku mimo území České republiky, v souladu s kapacitními, personálními a materiálními podmínkami poskytovatele vzdělávání v zahraničí,
- b) závazek poskytovatele vzdělávání v zahraničí poskytovat takové vzdělávání podle písmene a), jehož obsah, cíle a metody odpovídají rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělávání, a to v rozsahu upraveném ve smlouvě,
- c) náležitosti dokladu o výsledcích vzdělávání občanů České republiky u poskytovatele vzdělávání v zahraničí,
- d) způsob řešení zjištěných nedostatků při poskytování vzdělávání občanům České republiky u poskytovatele vzdělávání v zahraničí,
- e) důvody výpovědi nebo zrušení smlouvy.“.

Dosavadní odstavce 6 a 7 se označují jako odstavce 7 a 8.

26. V § 41 odst. 9 se slova „didaktických a kompenzačních učebních pomůcek podle § 16 odst. 7“ nahrazují slovy „kompenzačních pomůcek a speciálních učebních pomůcek podle § 16 odst. 2 písm. d)“.

27. V § 46 odst. 3, § 49 odst. 2, § 123 odst. 2 a v § 181 odst. 1 písm. c) se slova „se zdravotním postižením“ nahrazují slovy „uvedené v § 16 odst. 7“.

28. V § 47 odstavec 1 zní:

„(1) Obec, svazek obcí, kraj a registrovaná církev a náboženská společnost, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy,⁶⁾ mohou zřizovat přípravné třídy základní školy pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že zařazení do přípravné třídy vyrovná jejich vývoj, zejména děti, kterým byl povolen odklad povinné školní docházky. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně 10 dětí. Ke zřízení přípravné třídy základní školy obcí, svazkem obcí a krajem je nezbytný souhlas krajského úřadu, v případě přípravných tříd zřizovaných registrovanou církví a náboženskou společností, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy,⁶⁾ souhlas ministerstva.“

29. V § 48 odst. 1 se slova „se souhlasem“ nahrazují slovy „na žádost“.

30. V § 50 odst. 2 větě druhé a v § 67 odst. 2 větě třetí se slova „písemné doporučení registrujícího lékaře nebo odborného lékaře“ nahrazují slovy „základě posudku vydaného registrujícím lékařem, pokud má být žák uvolněn na pololetí školního roku nebo na školní rok“.

31. V § 50 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Pokud se cizinec, který nemá trvalý pobyt na území České republiky, neúčastní vyučování nepřetržitě po dobu nejméně 60 vyučovacích dnů a nedoloží důvody své nepřítomnosti v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem, přestává být dnem následujícím po uplynutí této doby žákem školy.“

32. V § 55 odst. 2 se slova „se zdravotním postižením“ nahrazují slovy „uvedenému v § 16 odst. 7“ a slova „podle § 16 odst. 8 věty druhé a § 48“ se nahrazují slovy „ve vzdělávacím programu základní školy speciální“.

33. V § 56 se slova „podmínky pro zřízení funkce asistenta pedagoga a podrobnosti o jeho činnosti,“ zrušují a za slova „v přípravných třídách,“ se vkládají slova „pravidla organizace a průběhu zápisu k povinné školní docházce“.

34. V § 62 odst. 2 se věta třetí nahrazuje větou „Ředitel školy zveřejní seznam přijatých uchazečů a vydá rozhodnutí o nepřijetí uchazeče do 15. února.“

35. V § 74 odstavec 3 zní:

„(3) Termíny konání závěrečných zkoušek stanoví ředitel školy. V závěrečných zkouškách podle odstavce 1 písm. a) škola využívá jednotných zadání a související zkušební dokumentace. Tato zadání a zkušební dokumentaci připravuje a školám zpřístupňuje ministerstvo nebo právnická osoba zřízená a pověřená ministerstvem zpracováním jednotných zadání závěrečných zkoušek a zkušební dokumentace. Škola je povinna zabezpečit zadání a související dokumentaci proti jejich zneužití. Pro závěrečné zkoušky podle odstavce 1 písm. b) stanoví témata, obsah, formu a pojetí zkoušek ředitel školy.“

36. V § 74 odst. 8 se za slova „být v“ vkládá slovo „základním“.

37. V § 81 se na konci odstavce 6 doplňují věty „Pokud se v profilové části maturitní zkoušky konají 3 povinné zkoušky, může ředitel školy stanovit, že za podmínek stanovených

prováděcím právním předpisem lze jednu povinnou zkoušku konanou z cizího jazyka nahradit výsledkem úspěšně vykonané standardizované zkoušky z tohoto cizího jazyka doložené jazykovým certifikátem. Totéž může ředitel stanovit za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem pro jednu nepovinnou zkoušku profilové části maturitní zkoušky.“.

38. V § 81 odst. 11 písm. a) se za slova „těchto zkoušek,“ vkládají slova „podmínky pro nahrazení zkoušky profilové části z cizího jazyka výsledkem standardizované zkoušky doložené jazykovým certifikátem, včetně prokazované úrovně znalosti cizího jazyka,“.
39. V § 81 odst. 11 písm. d) se slova „se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním“ nahrazují slovy „vedených v § 16 odst. 7, žáků s vývojovými poruchami učení nebo zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení“.
40. V § 88 odst. 2 se věta poslední nahrazuje větou „Při organizaci talentové zkoušky se § 62 použije obdobně.“.
41. V § 94 odstavec 7 zní:

„(7) Ředitel školy zveřejní seznam přijatých uchazečů a vydá rozhodnutí o nepřijetí uchazeče do 7 dnů po konání přijímací zkoušky nebo po stanovení výsledků přijímacího řízení, pokud se přijímací zkouška nekoná.“.
42. V § 108 odst. 5 se slovo „nesplní“ nahrazuje slovy „nemůže splnit“ a slova „nostrifikační zkoušku“ se nahrazují slovy „usnesením nostrifikační zkoušky; od vydání usnesení do termínu stanoveného pro konání nostrifikační zkoušky neběží lhůty pro vydání rozhodnutí ve věci“.
43. V § 108 se za odstavec 5 vkládá nový odstavec 6, který zní:

„(6) K odlišnostem v obsahu a rozsahu vzdělávání podle odstavce 5 se nepřihlíží, pokud bylo zahraniční vysvědčení vydané podle právního řádu členského státu Evropské unie a pokud jsou výstupy absolvovaného vzdělání srovnatelné s výstupy vzdělávání podle tohoto zákona na základě standardů používaných v Evropské unii. V takovém případě se žádosti o nostrifikaci vyhoví. Žádosti se vyhoví také tehdy, pokud zahraniční vysvědčení vydané podle právního řádu členského státu Evropské unie je v příslušném členském státu považováno za doklad opravňující žadatele k přístupu k vysokoškolskému studiu.“.

Dosavadní odstavce 6 a 7 se označují jako odstavce 7 a 8.
44. V § 108a odst. 2 se číslo „5“ nahrazuje číslem „6“.
45. V § 110 odst. 4 se věta druhá nahrazuje větou „Předsedu komise pro státní jazykové zkoušky jmenuje krajský úřad, předsedy zkušebních komisí pro jednotlivé jazyky a další členy komisí jmenuje ředitel školy.“.
46. V § 114 odst. 1 se za slova „osoby“ vkládají slova „a organizační složky státu nebo jejich součástí“.

47. V § 114 se na konci textu odstavce 6 doplňují slova „ a další vzdělávání pro výkon zemědělských povolání a činností se uskutečňuje podle zvláštních právních předpisů v působnosti Ministerstva zemědělství⁵⁸⁾“.

Poznámka pod čarou č. 58 zní:

„⁵⁸⁾ Například zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.“

48. V § 114 se doplňuje odstavec 7, který včetně poznámky pod čarou č. 59 zní:

„(7) Ministerstvo vnitra ve své působnosti a Ministerstvo obrany ve své působnosti mohou vyhláškou stanovit podmínky pořádání odborných kursů, kursů jednotlivých předmětů nebo jiných ucelených částí učiva nebo pomaturitních specializačních kursů a další náležitosti těchto kursů v jimi zřízených školách a školských zařízeních (dále jen „resortní kursy“), a to

- a) způsob tvorby a schvalování profilu absolventa resortního kursu a příslušného vzdělávacího programu,
- b) podmínky a způsob přijímání účastníků resortních kursů ke studiu a ukončování studia,
- c) způsob a formu průběžného a závěrečného ověřování znalostí, dovedností a postojů účastníků a absolventů resortních kursů a
- d) formu, náležitosti a podmínky vydávání osvědčení o absolvování resortního kursu, v rozsahu potřebném pro splnění kvalifikačních požadavků a dalších odborných předpokladů, stanovených zvláštním právním předpisem⁴²⁾ pro výkon služby v bezpečnostních sborech nebo v ozbrojených silách České republiky anebo k získání, prohloubení či zvýšení kvalifikace podle zvláštního právního předpisu⁵⁹⁾ pro výkon práce v bezpečnostních sborech nebo pro výkon práce zaměstnanců v působnosti Ministerstva obrany.

⁵⁹⁾ § 227 až 235 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.“

49. V § 116 se věta poslední zrušuje.
50. V § 121 odst. 1 se slova „, s výjimkou středisek výchovné péče“ zrušují.
51. V § 123 odst. 2 se slova „12 měsíců. Omezení bezúplatnosti předškolního vzdělávání na 12 měsíců“ nahrazují slovy „jednoho školního roku. Bezúplatnost předškolního vzdělávání se uplatní pouze ve školním roce, ve kterém se dítě vzdělává v posledním ročníku mateřské školy poprvé. Omezení bezúplatnosti předškolního vzdělávání na jeden školní rok“.
52. V § 123 odst. 4 se slova „v případě dětí, žáků nebo studentů se sociálním znevýhodněním nebo se zdravotním postižením,“ nahrazují slovy „v případech uvedených v § 27 odst. 5 a v případě dětí, žáků a studentů uvedených v § 16 odst. 7,“.
53. V § 129 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno e), které zní:

„e) jmenuje a odvolává třetinu školské rady, pokud se školská rada zřizuje.“

54. V § 132 odst. 6 se za slova „není v“ vkládá slovo „základním“.
55. V § 143 odst. 2 se za slovo „pracovníků,“ vkládají slova „školských poradenských zařízení,“ a na konci odstavce se doplňuje věta „Ministerstvo dále vede v rejstříku škol a školských zařízení údaje o mateřských školách a zařízeních školního stravování jim sloužících zřízených jinými ministerstvy a ostatními organizačními složkami státu.“.
56. V § 148 odst. 6 se za slovo „zřizovaných“ vkládají slova „ministerstvem nebo“.
57. V § 149 odst. 1 se za slovo „zřizovanou“ vkládají slova „ministerstvem nebo“.
58. V § 152 se doplňuje odstavec 6, který zní:
„(6) Ustanovení odstavců 1 až 5 se nevztahují na zápis mateřských škol a zařízení školního stravování zřizovaných podle § 8 odst. 3 věty druhé.“.
59. V § 158 písm. d) se slova „§ 126 odst. 3 písm. e)“ nahrazují slovy „§ 126 odst. 3 písm. d) a e)“.
60. V § 160 odst. 1 písm. a), c) a d) se slova „vyplývající z“ nahrazují slovy „vyplývající ze základních“.
61. V § 160 odst. 1 písm. a), c) a d) se slova „zdravotně postižených“ nahrazují slovy „uvedených v § 16 odst. 7“.
62. V § 161 odst. 2 se slova „speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů“ nahrazují slovy „podpůrná opatření stanovené se zřetelem k normované finanční náročnosti podpůrných opatření“.
63. V § 161 odst. 6 úvodní části ustanovení a v § 163 odst. 1 písm. a) se slova „s vědomím zastupitelstva kraje“ zrušují.
64. V § 161 se za odstavec 6 vkládá nový odstavec 7, který zní:
„(7) O rozpisu a přidělení finančních prostředků podle odstavce 6 krajský úřad následně informuje zastupitelstvo kraje.“.
- Dosavadní odstavec 7 se označuje jako odstavec 8.
65. V § 162 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Součástí normativu jsou příplatky na podpůrná opatření stanovené se zřetelem k normované finanční náročnosti podpůrných opatření.“.
66. V § 163 odst. 1 se na konci textu písmene a) doplňují slova „a o přidělení finančních prostředků následně informuje zastupitelstvo kraje“.
67. V § 165 odst. 2 úvodní část ustanovení zní:
„(2) Ředitel školy a školského zařízení rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy v těchto případech:“.
68. V § 166 odst. 2 se slova „na období 6 let“ zrušují.
69. V § 166 odstavce 3 zní:
„(3) V období od začátku šestého měsíce do konce čtvrtého měsíce před uplynutím období 6 let výkonu práce na pracovním místě ředitele školy nebo školského zařízení uvedeného v odstavci 2 (dále jen „šestileté období“) může zřizovatel vyhlásit na toto

pracovní místo konkurs; v takovém případě odvolá ředitele k poslednímu dni šestiletého období. Zřizovatel vyhlásí konkurs a odvolá ředitele vždy, obdrží-li před začátkem lhůty pro vyhlášení konkursu návrh na jeho vyhlášení od České školní inspekce nebo školské rady. Jestliže zřizovatel nevyhlásí konkurs a neodvolá ředitele podle věty první nebo druhé, počíná dnem následujícím po konci dosavadního šestiletého období běžet další šestileté období.“.

70. V § 166 odst. 5 úvodní části ustanovení se slova „v průběhu doby trvání pracovního poměru na dobu určitou“ zrušují.

71. V § 166 odst. 5 písmeno b) zní:

„b) návrhu České školní inspekce podle § 174 odst. 13.“.

72. V § 167 odst. 2 se za slova „svazkem obcí“ vkládají slova „a nejsou zřízeny v právní formě školské právnické osoby“.

73. V § 167 odst. 8 se za slovo „d)“ vkládají slova „a f)“.

74. V § 167 odst. 9 písm. f) se za slova „být v“ vkládá slovo „základním“.

75. V § 168 odst. 1 se písmeno i) zrušuje.

Dosavadní písmeno j) se označuje jako písmeno i).

76. V § 169 se doplňuje odstavec 10, který zní:

„(10) Státní příspěvková organizace vykonávající činnost školy nebo školského zařízení může uzavřít pojištění pro případ své odpovědnosti za škodu vzniklou na věcech, životě a zdraví dětí, žáků a studentů a svých zaměstnanců.“.

77. V § 171 se doplňují odstavce 4 až 6, které znějí:

„(4) Ministerstvo prostřednictvím jím zřízené a k tomu pověřené právnické osoby zajišťuje státní zkoušky z grafických disciplín, kterými jsou psaní na klávesnici, zpracování textu na počítači, těsnopis a stenotypistika. Státní zkoušky z jednotlivých grafických disciplín se konají podle zadání zpracovaných právnickou osobou podle věty první a jejich průběh zajišťují zkušební komisaři, kteří jsou zaměstnanci této právnické osoby. Ke státní zkoušce se může přihlásit každý, kdo získal alespoň základní vzdělání; přihláška se podává právnické osobě podle věty první a uvádí se na ní také rodné číslo uchazeče, bylo-li mu přiděleno. Dokladem o úspěšném vykonání státní zkoušky z grafické disciplíny je vysvědčení. Za státní zkoušku lze požadovat úplatu, která je příjmem právnické osoby podle věty první.“

(5) Státní zkoušky z grafických disciplín jsou neveřejné.

(6) Ministerstvo stanoví vyhláškou

- a) obsah přihlášky ke státním zkouškám z grafických disciplín, nejnižší počet uchazečů, při kterém je možné státní zkoušku organizovat, nejvyšší možnou úplatu za státní zkoušky z jednotlivých grafických disciplín a způsob její úhrady,
- b) pravidla konání státních zkoušek z grafických disciplín, rozsah a obsah těchto zkoušek a jejich zkušební řád a pravidla hodnocení jejich výsledků.“.

78. V § 172 odst. 5 se za slova „zahraničních věcí“ vkládají slova „ podle odstavců 1 až 4“.
79. V § 174 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „V souvislosti s výkonem inspekční činnosti se Česká školní inspekce s předchozím souhlasem ministerstva může podílet na zajišťování úkolů souvisejících s naplňováním mezinárodních smluv, s rozvojem mezinárodních styků a mezinárodní spolupráce, jakož i úkolů, které vyplývají pro Českou republiku z členství v mezinárodních organizacích.“.
80. V § 174 odst. 2 se na konci textu písmene b) doplňují slova „a akreditovaných vzdělávacích programů“.
81. V § 174 odstavec 13 zní:
„(13) Česká školní inspekce podává návrh na odvolání ředitele školy nebo školského zařízení zřizovaného státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí v případě zjištění závažných nedostatků v činnosti školy nebo školského zařízení.“.
82. V § 178 odstavce 3 a 4 znějí:
„(3) Pokud území obce nebo jeho část nespadá pod školský obvod ani společný školský obvod a je ohroženo plnění povinné školní docházky dítěte uvedeného v odstavci 1, krajský úřad opatřením obecné povahy pro toto území vytvoří nebo na ně rozšíří školský obvod nebo společný školský obvod základní školy zřizované touto nebo jinou obcí nebo svazkem obcí, a to s platností nejdéle na 24 měsíců. Námitky proti návrhu opatření obecné povahy podle věty první může podat obec, pro jejíž území nebo jeho část je vytvořen nebo na ně rozšířen školský obvod nebo společný školský obvod základní školy, a dále obec, která zřizuje danou základní školu nebo je členem svazku obcí, který zřizuje danou základní školu. Pokud dojde některým ze způsobů podle odstavce 2 k vymezení školského obvodu pro území obce nebo jeho část, pozbývá opatření obecné povahy v odpovídajícím rozsahu účinnosti.
(4) Školský obvod se nestanoví škole zřízené v souladu s § 16 odst. 7 a školám zřizovaným jinými zřizovateli než obcí nebo svazkem obcí.“.
83. V § 181 odst. 1 úvodní části ustanovení se slova „zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním“ nahrazují slovy „speciálními vzdělávacími potřebami“.
84. V § 183 odst. 4 se slova „, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,“ zrušují.“.
85. V § 183 odst. 6 se za slova „tímto zákonem“ vkládají slova „obecnímu úřadu obce,“.
86. V § 183 se doplňuje odstavec 7, který zní:
„(7) Zákonným zástupcem je pro účely tohoto zákona osoba, která je v souladu se zákonem nebo rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě nebo nezletilého žáka.“.
87. V § 183a se za odstavec 7 vkládají nové odstavce 8 a 9, které znějí:
„(8) Ministerstvo vnitra poskytuje právníckým osobám vykonávajícím činnost školy nebo školského zařízení a ministerstvu pro účely předávání údajů a jejich zpracování v registru pedagogických pracovníků podle § 28a referenční údaje ze základního registru obyvatel. Ze základního registru obyvatel se poskytuje jméno, popřípadě jména, příjmení, datum a místo narození, adresa místa pobytu a číslo elektronicky čitelného identifikačního dokladu pedagogického pracovníka.“.

(9) Ministerstvo vnitra poskytuje obecním úřadům pro účely plnění povinnosti podle § 36 odst. 8 údaje ze základního registru obyvatel. Ze základního registru obyvatel se poskytuje jméno, popřípadě jména a příjmení, datum narození a adresa místa trvalého pobytu dítěte.“

Dosavadní odstavce 8 a 9 se označují jako odstavce 10 a 11.

88. V § 183a se doplňuje odstavec 12, který zní:

„(12) Údaje o adresách v České republice týkajících se fyzických a právnických osob ve školském rejstříku podle § 144 a 154 se vedou s využitím referenčních údajů o adresách v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí.“

89. Za § 183b se vkládá nový § 183c, který včetně poznámky pod čarou č. 60 zní:

„§ 183c

Údaje získané při přípravě nebo zjišťování výsledků vzdělávání podle § 74, § 78, § 171 odst. 2 a § 174 odst. 2 písm. a) a údaje vytvořené kombinací nebo vzájemným srovnáním těchto údajů právnická osoba nebo organizační složka státu, která s těmito údaji nakládá, neposkytuje žadatelům o informace podle zvláštního zákona⁶⁰⁾, pokud údaje vypovídají o

- a) výsledcích jednotlivých dětí, žáků a studentů,
- b) průměrných nebo souhrnných výsledcích za školu nebo více škol nebo za jinak vymezenou skupinu dětí, žáků nebo studentů,
- c) srovnání výsledků mezi školami nebo jinak vymezeným skupinami dětí, žáků nebo studentů,
- d) obsahu a formě zadání, která dosud nebyla využita v ukončeném zjišťování,
- e) připravovaných nebo používaných nástrojích pro zjišťování a zpracování výsledků vzdělávání.

⁶⁰⁾ Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.“

90. V § 184 odst. 3 se za slovo „součástí“ vkládá slovo „základního“.

91. V § 190 odst. 7 se slova „odst. 2“ nahrazují slovy „odst. 1“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Ředitel školy, ve které se vzdělávají děti, žáci nebo studenti neuvedení v § 16 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění tohoto zákona, zařazení do třídy zřízené pro děti, žáky nebo studenty podle § 16 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění tohoto zákona, uvede jejich zařazení do tříd do souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., ve znění tohoto zákona, nejpozději k 1. září 2016. Není-li možné zařadit dítě, žáka nebo studenta uvedeného ve větě první do třídy, ve které se nevzdělávají děti, žáci nebo studenti uvedení v § 16 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění tohoto zákona, v rámci téže školy, ředitel školy o tom bez zbytečného odkladu písemně uvědomí zákonného zástupce dítěte nebo žáka, nebo

- zletilého žáka nebo studenta a poskytne součinnost a metodickou pomoc k zajištění nejvhodnějšího způsobu vzdělávání, a to nejpozději do 31. května 2016.
2. Podle § 28a a § 183a odst. 8 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se postupuje od 1. ledna 2016.
 3. Řízení podle § 108 odst. 1 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb. zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.
 4. Bezúplatnost předškolního vzdělávání po dobu jednoho školního roku podle § 123 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se vztahuje poprvé na děti, které se poprvé vzdělávají v posledním ročníku mateřské školy ve školním roce 2015/2016.
 5. Správní řízení o zápisu školského poradenského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení, změně údajů v zápisu takového zařízení nebo výmazu takového zařízení z rejstříku škol a školských zařízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.
 6. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy uvede údaje ve školském rejstříku do souladu s § 183a odst. 12 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, do 31. prosince 2015. O zápisu této změny v údaji ve školském rejstříku se nevede správní řízení.
 7. Pro roky 2017 až 2019 stanoví krajský úřad pro případy, kdy ve školní matrice příslušné školy nebo školského zařízení není pro dítě, žáka nebo studenta ještě uvedeno podpůrné opatření podle § 16 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, příplatky ke krajským normativům na speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů.
 8. Pracovní poměr ředitele školy nebo školského zařízení na dobu určitou 6 let podle zákona č. 561/2004 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se mění na pracovní poměr na dobu neurčitou. U ředitele školy nebo školského zařízení, kterému se změnil pracovní poměr na dobu určitou na pracovní poměr na dobu neurčitou, platí, že jde o ředitele jmenovaného podle § 166 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona; doba trvání jeho dosavadního pracovního poměru na dobu určitou se započítává do období 6 let výkonu práce na pracovním místě ředitele školy nebo školského zařízení.
 9. Řízení ve věcech uvedených v § 165 odst. 2 vedená ředitelem školy nebo školského zařízení, jehož zřizovatelem není stát, kraj, obec nebo svazek obcí, která nebyla pravomocně skončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se dokončí podle dosavadních právních předpisů.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením

Čl. III

Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 255/2001 Sb., zákona č. 16/2002 Sb., zákona č. 284/2002 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 179/2006 Sb. a zákona č. 227/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 2 se slova „se zdravotním postižením“ nahrazují slovy „s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem“.
2. V § 3 odst. 2 úvodní části ustanovení se za slovo „neuzavře,“ vkládají slova „pokud krajský úřad neobdržel žádost o poskytnutí dotace ve lhůtě podle § 2 odst. 1. Smlouva o poskytnutí dotace se dále neuzavře,“.
3. V § 4 odst. 1 a 2 se slova „zdravotní postižení dětí, žáků a studentů“ nahrazují slovy „speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů uvedených v § 1 odst. 2“.
4. V § 4 odst. 5 písm. a), § 5 odst. 2 písm. a), § 5 odst. 3 písm. c) a v § 6 odst. 5 se slova „se zdravotním postižením“ nahrazují slovy „uvedené v § 1 odst. 2“.
5. V § 5 odst. 3 úvodní části ustanovení se slova „splňuje následující podmínky“ zrušují.
6. V § 5 odst. 3 písm. b) se za slovo „má“ vkládají slova „pro příslušnou školu nebo školské zařízení“.
7. V § 5 odst. 4 se věta poslední nahrazuje větou „Splnění těchto podmínek se posuzuje u každé školy, oboru vzdělání a školského zařízení samostatně.“.
8. V § 5 odst. 5 se za slova „školského zařízení,“ vkládají slova „nebo k obdobné změně vyplývající z převodu činnosti školy nebo školského zařízení na právnickou osobu, která již činnost téhož druhu školy nebo typu školského zařízení vykonává,“.
9. V § 5 odst. 6 větě poslední se za slova „podmínky podle“ vkládají slova „odstavce 3 písm. b) nebo“.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o ochraně veřejného zdraví

Čl. IV

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 254/2001 Sb., zákona č. 274/2001 Sb., zákona č. 13/2002 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 86/2002 Sb., zákona č. 120/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 274/2003 Sb., zákona č. 356/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 167/2004 Sb., zákona č. 326/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 125/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 392/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 59/2006 Sb., zákona č. 74/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 222/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 110/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 378/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 130/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č.

281/2009 Sb., zákona č. 301/2009 Sb., zákona č. 151/2011 Sb., zákona č. 298/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 466/2011 Sb., zákona č. 115/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 223/2013 Sb. a zákona č. 64/2014 Sb., se mění takto:

1. Za § 7 se vkládá nový § 7a, který včetně poznámek pod čarou č. 89 až 91 zní:

„§ 7a

Provozovatel potravinářského podniku nesmí ve škole nebo školském zařízení zapsaných do školského rejstříku⁸⁹⁾ nabízet k prodeji ani prodávat potraviny⁹⁰⁾, které jsou v rozporu s výživovými požadavky na zdravou výživu dětí, žáků a studentů. Požadavky na potraviny, které odpovídají výživovým požadavkům na zdravou výživu dětí, žáků a studentů a lze je nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních, stanoví jiný právní předpis o požadavcích na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních⁹¹⁾.

⁸⁹⁾ Část třináctá zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰⁾ Čl. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

⁹¹⁾ Vyhláška č. .../2014 Sb., o stanovení požadavků na potraviny, pro které je přípustná reklama a které lze nabízet k prodeji a prodávat ve školách a školských zařízeních.“.

2. V § 92d se za odstavec 6 vkládá nový odstavec 7, který zní:

„(7) Provozovatel potravinářského podniku se dopustí správního deliktu tím, že ve škole nebo školském zařízení poruší zákaz nabízet k prodeji nebo prodávat potraviny, které jsou v rozporu s výživovými požadavky na zdravou výživu dětí, žáků a studentů.“.

Dosavadní odstavec 7 se označuje jako odstavec 8.

3. V § 92d odst. 8 na konci textu písmene c) doplňují slova „nebo odstavce 7“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o specifických zdravotních službách

Čl. V

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění zákona č. 167/2012 Sb. a zákona č. 47/2013 Sb., se mění takto:

1. V § 51 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „V případě uchazečů o vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem obrany zdravotní způsobilost ke vzdělávání posuzuje a lékařský posudek o zdravotní způsobilosti vydává poskytovatel zdravotních služeb, kterému Ministerstvo obrany udělilo oprávnění k poskytování zdravotních služeb ve zdravotnických zařízeních jím zřízených; posuzujícím lékařem je lékař se způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství.“.

2. V § 51 odstavec 2 zní:

„(2) Jestliže se praktické vyučování nebo praktická příprava uskutečňuje

- a) na pracovištích právnických nebo fyzických osob, vydává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti osoby připravující se na povolání před jejím prvním zařazením na praktické vyučování nebo praktickou přípravu a v jejich průběhu poskytovatel pracovnělékařských služeb této osoby,
- b) na pracovišti fyzické osoby, která je samostatně výdělečně činná, vydává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti osoby připravující se na povolání před jejím prvním zařazením na praktické vyučování nebo praktickou přípravu a v jejich průběhu registrující poskytovatel této osoby, a pokud tato osoba nemá registrujícího poskytovatele, poskytovatel pracovnělékařských služeb školy,
- c) pouze ve škole nebo školském zařízení, vydává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti osoby připravující se na povolání před jejím prvním zařazením na praktické vyučování nebo praktickou přípravu a v jejich průběhu registrující poskytovatel této osoby, a pokud tato osoba registrujícího poskytovatele nemá, poskytovatel pracovnělékařských služeb školy,
- d) na pracovištích osob uvedených v písmenu a) nebo b) a ve škole nebo školském zařízení, vydává lékařský posudek o zdravotní způsobilosti osoby připravující se na povolání před jejím prvním zařazením na praktické vyučování nebo praktickou přípravu a v jejich průběhu, zahajuje-li se praktické vyučování nebo praktická příprava

- 1. ve škole, poskytovatel uvedený v písmenu c),
- 2. na pracovištích fyzických nebo právnických osob, poskytovatel uvedený v písmenu a) nebo b);

posuzujícím lékařem podle písmene a) je lékař se způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru pracovní lékařství, posuzujícím lékařem podle písmen b) až d) je lékař se způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství, v oboru praktické lékařství pro děti a dorost nebo v oboru pracovní lékařství.“.

- 3. V § 51 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který včetně poznámky pod čarou č. 21 zní:

„(3) Posouzení zdravotní způsobilosti osoby připravující se na výkon povolání před jejím zařazením na praktické vyučování nebo praktickou přípravu se neprovede,

- a) je-li v rámci praktické přípravy nebo praktického vyučování vykonávána činnost za podmínek obdobných výkonu práce zařazené do kategorie první a není-li součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny jiným právním předpisem²¹⁾,
- b) jestliže tato příprava nebo vyučování začíná v době kratší než 12 kalendářních měsíců ode dne vydání lékařského posudku podle odstavce 1 a pokud nedošlo během této doby ke změně zdravotního stavu; posouzení zdravotní způsobilosti se v tomto případě provede nejdéle do 12 kalendářních měsíců ode dne zařazení osoby na praktické vyučování nebo praktickou přípravu, nebo
- c) jestliže jiný právní předpis upravující soustavu oborů vzdělání ve středním a vyšším odborném vzdělávání nestanoví podmínky zdravotní způsobilosti ke vzdělávání.

21) Například zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 101/1995 Sb., kterou se vydává Řád pro zdravotní a odbornou způsobilost osob při provozování dráhy a drážní dopravy, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 493/2002 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárníčky první pomoci provozovatele střelnice, ve znění vyhlášky č. 254/2007 Sb., a vyhláška č. 352/2003 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců jednotek hasičských záchranných sborů podniků a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí nebo podniků.“

Dosavadní odstavce 3 a 4 se označují jako odstavce 4 a 5.

4. V § 51 odst. 4 písmeno a) zní:

„a) tělesné výchově v rámci vzdělávacích programů a ke sportu pro všechny⁹⁾ a podmínky pro uvolnění z vyučování v předmětu tělesná výchova na dobu jednoho pololetí školního roku nebo školní rok posuzuje a lékařský posudek vydává registrující poskytovatel,“.

5. V § 51 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) V případě lékařského posudku vydaného registrujícím poskytovatelem je posuzujícím lékařem lékař se způsobilostí v oboru praktické lékařství pro děti a dorost nebo všeobecné praktické lékařství. V případě lékařského posudku vydaného poskytovatelem v oboru tělovýchovné lékařství je posuzujícím lékařem lékař se způsobilostí v oboru tělovýchovné lékařství.“.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 6.

ČÁST PÁTÁ ÚČINNOST

Čl. VI

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení, s výjimkou ustanovení čl. I bodů 16, 17, 20, 28, 37, 38, 77 a 84 a ustanovení čl. IV, která nabývají účinnosti dnem 1. září 2015, a ustanovení čl. I bodů 6 až 10, 12 až 15, 22, 26, 27, 39, 52, 61, 62, 65, 83 a 86 a ustanovení čl. III bodů 1, 3 a 4, která nabývají účinnosti dnem 1. září 2016.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBECNÁ ČÁST

I. ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O HODNOCENÍ DOPADŮ REGULACE

Předkládaný návrh novely zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, se týká následujících oblastí:

- **Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami**
- **Registr pedagogických pracovníků**
- **Povinná školní docházka a spádové školy**
- **Ukončování středního vzdělávání**
- **Pracovní poměr ředitelů škol**
- **Správní řízení v působnosti škol a školských zařízení**

Obsah závěrečné zprávy:

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA

1. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

- 1.1 Varianty řešení
 - 1.1.1 Poskytování podpůrných opatření
 - 1.1.2 Diagnostika a supervize
- 1.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant
- 1.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

2. REGISTR PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

- 2.1 Varianty řešení
- 2.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant
- 2.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

3. POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA A SPÁDOVÉ ŠKOLY

- 3.1 Varianty řešení
 - 3.1.1 Pokrytí území České republiky školskými obvody spádových škol
 - 3.1.2 Evidence plnění povinné školní docházky
- 3.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant
 - 3.2.1 Pokrytí území České republiky školskými obvody spádových škol
 - 3.2.2 Evidence plnění povinné školní docházky
- 3.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

4. ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA

- 4.1 Varianty řešení
- 4.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant
- 4.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

5. PRACOVNÍ POMĚR ŘEDITELŮ ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ

- 5.1 Varianty řešení
- 5.2 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

6. VEŘEJNÁ SPRÁVA A SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ V PŮSOBNOSTI ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ

- 6.1 Varianty řešení
 - 6.1.1 Uplatnění správního řízení dle povahy projednávané věci
 - 6.1.2 Uplatnění správního řízení dle typu zřizovatele školy
 - 6.1.3 Odvolací orgán u soukromých a církevních škol
- 6.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant
- 6.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

7. DALŠÍ TÉMATA NOVELY

8. IMPLEMENTACE, VYNUCOVÁNÍ A PŘEZKUM ÚČINNOSTI

9. DOTČENÉ SUBJEKTY

10. KONZULTACE

11. ZDROJE DAT

12. KONTAKTY NA ZPRACOVATELE RIA

Shrnutí závěrečné zprávy RIA

1. Název právního předpisu, pro účely kterého se RIA předkládá

Zákon, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zpracovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Předpokládaný termín nabytí účinnosti: prvním dnem následujícím po dni jeho vyhlášení (první čtvrtletí roku 2015); změny v oblasti vzdělávání hendikepovaných žáků budou účinné od 1. září 2016

Implementace práva EU: NE

2. Cíl návrhu zákona

- Zavést nový systém záruk přístupu každého ke vzdělávání na rovnoprávném základě při využívání podpůrných opatření.
- Upravit registr pedagogických pracovníků.
- Umožnit přístup do přípravných tříd základní školy všem dětem, u nichž tím může být vyrovnán jejich vývoj.
- Zavést povinné využívání jednotných zadání závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem.
- Aktualizovat povinnosti obcí při zajišťování podmínek plnění povinné školní docházky.
- Uzákonit státní zkoušky z těsnopisu, psaní na klávesnici a zpracování textu na počítači.
- Jednotně upravit působnost krajských úřadů jako správních orgánů druhého stupně vůči rozhodnutím škol a školských zařízení všech zřizovatelů.
- Napravit nedostatky v pravidlech poskytování dotací soukromým školám a školským zařízením.
- Zjednodušit podmínky zjišťování zdravotní způsobilosti žáků a studentů v souvislosti s praktickým vyučováním a odbornou praxí.

3. Agregované dopady návrhu zákona

3.1. Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: ANO

Všechny dopady na státní rozpočet budou zabezpečeny v rámci schválených rozpočtů kapitoly MŠMT.

- Zavedení revizní instance vůči výstupům školského poradenského systému si vyžádá náklady ve výši 3,1 mil. Kč ročně z kapitoly MŠMT.
- Nový systém podpůrných opatření změní rozvrstvení nákladů na vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzhledem k dosavadní roztržitosti příplatků ke krajským normativům, nejednotnému postupu školských poradenských zařízení a neexistenci systému podpůrných opatření nelze případné změny v celkové nákladnosti systému přesně kvantifikovat. Příklad nového nastavení systému regulace

nákladů státního rozpočtu na podpůrná opatření je uveden v příloze k důvodové zprávě – tezích vyhlášky k provedení nového § 16. Z § 16 a tezí vyhlášky je zřejmé, že nový systém bude na rozdíl od stávající úpravy spočívat na účelnosti, kontrolovatelnosti a říditelnosti nákladů na vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami.

- Zavedení registru pedagogických pracovníků obnáší jednorázové náklady ve výši 2,8 mil Kč a roční náklady ve výši 770 tis. Kč z rozpočtu MŠMT. Na straně škol a školských zařízení vyplynou zvýšené náklady především z nezbytnosti úpravy datových struktur školních evidencí a vytvoření nových modulů pro export dat požadovaných registrem pedagogických pracovníků. Tyto náklady nelze předem stanovit, neboť budou záviset na konkrétních cenových politikách dodavatelů evidenčních programů.
- Náklady kapitoly ministerstva na tvorbu a inovaci témat závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem se předpokládají ve výši cca 6,1 mil. Kč ročně.
- Rozšíření působnosti krajských úřadů jako druhostupňových správních orgánů si vyžádá mzdové prostředky odpovídající 0,5 až 1,0 úvazku v 11. platové třídě (cca 150 až 300 tis. Kč) na krajský úřad ročně.
- Snižují se náklady zřizovatelů (zejm. krajů) na lékařské prohlídky žáků a studentů v souvislosti s praktickým vyučováním.

3.2. Dopady na podnikatelské subjekty: NE

3.3. Dopady na územní samosprávné celky: ANO

- Zákon uloží obecním úřadům poskytovat v přenesené působnosti obecním školám údaje o dětech s trvalým pobytem ve školském obvodu pro účely zápisu k povinné školní docházce.
- Zákon nově uloží krajským úřadům vydávat v případech, kdy je ohroženo plnění povinné školní docházky, opatření obecné povahy, jímž se stanoví školský obvod spádové školy.
- Krajské úřady budou nově odvolací instancí ve správních řízeních vedených v prvním stupni soukromými a církevními školami a školskými zařízeními.

3.4. Sociální dopady: ANO

Pozitivní sociální dopady lze očekávat od

- rozšíření působnosti přípravných tříd základní školy také na děti bez sociálního znevýhodnění, u nichž však zařazení do přípravné třídy může vyrovnat jejich vývoj,
- návratu k pracovním poměrům ředitelů veřejných škol a školských zařízení na dobu neurčitou (v jejichž rámci se budou případně opakovat šestiletá „funkční období“).

3.5. Dopady na životní prostředí: NE

1. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

1.1 Varianty řešení

1.1.1 Poskytování podpůrných opatření

DEFINICE PROBLÉMU

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je nepřiměřeně striktní v definici speciálních vzdělávacích potřeb, neboť je vymezuje taxativním výčtem druhů hendikepů. Tím brání progresivnímu přístupu k definici podpůrných opatření a jejich směřování k dětem, žákům a studentům (dále jen „žák“), kteří je skutečně potřebují.

Zákon neupravuje podmínky případné vynutitelnosti podpůrných opatření a jen velmi vágně propojuje pravidla uplatňování podpůrných opatření s výstupy činnosti školských poradenských zařízení. Chybí základní pravidla komunikace a spolupráce škol, žáků, poradenských zařízení a orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Zákon neupravuje účinné pojistky proti nadužívání podpůrných opatření (tam, kde již není podpora potřeba), ať už ze strany škol nebo i ze strany zákonných zástupců.

POPIS EXISTUJÍCÍHO PRÁVNÍHO STAVU

Zákon č. 561/2004 Sb. staví úpravu vzdělávání hendikepovaných osob na klasifikaci tzv. speciálních vzdělávacích potřeb (§ 16). Rozlišuje zdravotní postižení, zdravotní znevýhodnění a sociální znevýhodnění a každou z těchto podkategorií speciálních vzdělávacích potřeb dále člení na druhy. Staví se tak sice najisto, jaké jsou důvody speciálních vzdělávacích potřeb, zároveň se však tyto důvody taxativně uzavírají.

Zákon přiznává dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami „právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení.“

Zákon dále proklamuje některá další práva žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, aniž by však v zákoně samém nebo v prováděcím právním předpisu došla tato práva vždy konkretizace. (Jde o stanovení „vhodných podmínek odpovídajících jejich potřebám“ při přijímacím řízení, „přihlédnutí k povaze postižení nebo znevýhodnění“ při hodnocení výsledků vzdělávání a o prodloužení délky středního a vyššího odborného vzdělávání „ve výjimečných případech“.)

Další proklamativní ustanovení se týká „zajištění práva“ žáků sluchově nebo zrakově postižených nebo s vadami řeči využívat zvláštní dorozumívací prostředky.

Konkrétní obsah má právo zdravotně postižených žáků bezplatně užívat speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou. K tomuto právu se také váže účelové určení prostředků státního rozpočtu „na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených“ (§ 160 odst. 1).

Následuje úprava některých institutů tzv. „speciálního vzdělávání“:

- zřizování škol/tříd s upravenými vzdělávacími programy (speciální školy/třídy, výslovně je zmíněna základní škola speciální) a zřizování přípravného stupně základní školy speciální,
- funkce asistenta pedagoga.

Současný zákon se tak soustřeďuje vedle taxativní kategorizace speciálních vzdělávacích potřeb na institucionalizované speciální vzdělávání, ačkoliv se jako hlavní motiv úpravy v zákoně č. 561/2004 Sb. prezentuje přednost tzv. individuální integrace.

Pokud jde o žáky nadané, stanovuje se velmi obecně povinnost škol a školských zařízení vytvářet podmínky pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů. K tomuto účelu lze uskutečňovat rozšířenou výuku některých předmětů nebo skupin předmětů. Speciálně se stanovuje, že třídám se sportovním zaměřením nebo žákům a studentům vykonávajícím sportovní přípravu může ředitel školy odlišně upravit organizaci vzdělávání. Mimořádně nadaného žáka může ředitel školy na jeho žádost přeradit do vyššího ročníku bez absolvování ročníku předchozího.

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Speciální vzdělávací potřeby

Novela bude vycházet z předpokladu, že právo „na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení“ nemá být výsadou úzce vymezeného okruhu „postižených nebo znevýhodněných“ osob, ale mělo by náležet každému jednotlivci tou měrou, v které je nezbytné pro naplnění jeho práva na vzdělání. (Dosavadní právní úprava to pouze naznačuje v obecné formulaci zásady „zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce“ (§ 2 odst. 1 písm. b)), z které ale nelze dovozovat konkretizaci vymahatelných práv jednotlivce a kvality vzdělávacího procesu.)

Každý by měl mít právo na podporu přiměřenou jeho nadání, schopnostem a dovednostem. Ne u každého však tato podpora musí mít institucionalizovaný rámec a klást zvýšené nároky na financování. Spíše naopak, standardní model vzdělávání by měl být koncipován tak, aby k naplnění práva jednotlivce na vzdělání dostačoval ve většině případů. To by mělo platit v základním vzdělávání bezvýhradně, na vyšších stupních vzdělávání potom s určitou korekcí vzhledem k přirozeným rozdílům mezi lidmi, pokud jde o vlohy a nadání. Podpora nemá směřovat k tomu, aby došla naplnění jakákoliv subjektivní a třeba přemrštěná očekávání, která jednatel ke vzdělávání upíná, ale k překonávání nezaviněných překážek bránících jednotlivci v uplatnění jeho vzdělávacího potenciálu.

Nadále sice **bude používán pojem „speciální vzdělávací potřeby“**, avšak ustupuje se od jeho striktního vymezení prostřednictvím vyjmenovaných druhů hendikepů. **Novela tak může modernizovat pojetí podpory hendikepovaných žáků, aniž by ztratila pojmovou kontinuitu s dosavadním stavem. To je důležité hlavně kvůli množství podzákonných dokumentů (včetně rámcových vzdělávacích programů), které pojem „speciální vzdělávací potřeby“ používají.**

Zákon zavede nové vymezení, kdy **žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností a k realizaci práva na vzdělání na**

rovnoprávném základě s ostatními potřebuje podpůrná opatření. Podpůrná opatření se volí tak, aby odpovídala žákovu zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám. Nejde přitom o definici překážek na straně žáka, ale o uznání žáka jako plnohodnotné osoby. Žák má právo na to, aby jeho okolí odstranilo nebo překlenulo v sobě implikované překážky, dané často jen jednostranným pohledem většiny na vzdělávací potřeby nebo společenskými stereotypy. Vnímání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se tím posouvá do roviny vlastní například Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením (vyhlášena pod č. 10/2010 Sb.m.s.). V preambuli Úmluvy se uvádí, že „*zdravotní postižení je pojem, který se vyvíjí a který je výsledkem vzájemného působení mezi osobami s postižením a bariérami v postojích a v prostředí, které brání jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti, na rovnoprávném základě s ostatními.*“ Obdobný úhel pohledu lze aplikovat i na znevýhodnění spojené s jinými životními podmínkami.

Do popředí vystupuje klasifikace podpůrných opatření, od které bude teprve odvozována klasifikace speciálních vzdělávacích potřeb.

V zákoně se dále upouští od definice zdravotního postižení. Okruh žáků, jimž charakter zdravotního hendikepu aktivuje nárok na určité podpůrné opatření nebo způsob jeho poskytování (nový § 16 odst. 7, § 27 odst. 4 a 6, § 46 odst. 3, § 81 odst. 11 písm. d)), nebo se sice poskytování podpůrných opatření přímo netýká, ale je spojen s jinými zákonem stanovenými důsledky (§ 34 odst. 6, § 55 odst. 2, § 67 odst. 2, § 123 odst. 2, § 181 odst. 1), **má být nadále vymezen právě podle druhu tohoto hendikepu.** Z věcného hlediska se v zásadě přebírá dosavadní kategorie žáků se zdravotním postižením s tím, že dochází k dílčímu posunu u žáků s vadami řeči, vývojovými poruchami učení a vývojovými poruchami chování, kde jsou nově zahrnuty pouze hendikepy klasifikované jako závažné.

Důležitou změnu promítající se do poradenské a diagnostické činnosti představuje také výslovné spojení definice mentálního postižení s konkrétním standardem diagnostických postupů. Je důležité zajistit objektivní diagnostiku, která nebude vázána pouze na zjišťování inteligenčního kvocientu (jehož zjišťování specifickými testy může ovlivnit mj. i kulturní prostředí, z něhož žák pochází, dočasná indispozice žáka atd.). Podstatou diagnostiky proto musí být hodnocení rozumových a adaptivních schopností dítěte nebo žáka v souvislostech jeho vývoje a jeho sociálního a kulturního prostředí. V případě, že kvalifikace speciálních vzdělávacích potřeb nebo volba podpůrných opatření závisí na posouzení zdravotního stavu žáka, zákon bude výslovně vyžadovat, aby podklady pro výstupy poradenské pomoci byly vždy opatřeny se zásadami lékařské vědy.

Obecně mezi vývojové poruchy učení a chování patří zejména následující poruchy:

Vývojové poruchy učení

Dyslexie – porucha čtení.

Dysgrafie – porucha psaní.

Dysortografie – porucha pravopisu. Dysortografie se často vyskytuje v kombinaci s předchozími poruchami. Nepostihuje celou oblast gramatiky, ale jen tzv. specifické jevy.

Dyskalkulie – porucha matematických schopností. Dyskalkulie se vyskytuje izolovaně, ale někdy i v kombinaci s předchozími poruchami. Spočívá v poruchách předčíselných představ, tzn. třídění prvků dle tvaru, barvy, velikosti, určování počtu prvků aj.

Neverbální poruchy učení - Obtíže v prostorové orientaci, potíže v tělesné výchově, sociální orientaci, potíže ve smyslu pro rytmus. Méně citelně se neverbální poruchy promítají do školní výuky, ale jsou závažné pro vývoj osobnosti dítěte.

Příčinou specifických poruch učení je například lehká mozková dysfunkce, dědičnost, kombinace dědičnosti a lehkých mozkových dysfunkcí, popřípadě mohou mít neurotickou nebo nejasnou etiologii.

(Mezinárodní klasifikace nemocí pak kategorizuje tzv. specifické vývojové poruchy školních dovedností (F 81):

F 81; Specifické vývojové poruchy školních dovedností,

F 81.0; Specifické poruchy čtení,

F 81.1; Specifické poruchy psaní,

F 81.2; Specifické poruchy počítání,

F 81.3; Smíšená porucha školních dovedností,

F 90.0; Porucha aktivity a pozornosti bez poruch chování,

F 90.1; Hyperkinetická porucha chování.)

Mezi „dys“ poruchy se nepočítá pomalé osvojování dovedností u dětí vývojově nezralých či u dětí na hranici mentální retardace nebo již mentálně retardovaných. O poruše se nehovoří ani při izolovaném výskytu projevu vývojové poruchy učení.

Specifické poruchy školních dovedností se vyskytují v různé míře závažnosti - od lehkých poruch až po těžké, např. velmi těžké typy dyslexie, kdy jedinec vůbec nechápe obsah čteného. Další charakteristikou je, že se jednotlivé typy velmi často kombinují, výskyt tzv. čistých typů specifických poruch školních dovedností je spíše vzácný (časté jsou např. kombinace dysgrafie, dysortografie). Velmi často se také kombinují se specifickými poruchami chování (ADD/ADHD), což výchovně vzdělávací proces velmi komplikuje.

Vývojové poruchy chování:

- ADD - porucha pozornosti (Attention-Deficit Disorder). Mezi projevy ADD patří problémy v oblasti pozornosti, pomalé osobní pracovní tempo, problémy se samostatnou prací, ledabylost, zbrkllost, neschopnost udržet pořádek, zapomnětlivost.
- ADHD - porucha pozornosti s hyperaktivitou (Attention-deficit hyperactivity disorder). Pro ADHD jsou příznačné nepřiměřený stupeň pozornosti (poruchy pozornosti), hyperaktivita, impulzivita, nedostatek sebeovládání, nepřiměřeně silné reakce, sociální nevyzrállost, komunikační potíže.

Výskyt i příčiny jsou stejné jako u vývojových poruch učení.

O závažnosti z hlediska vzdělávání lze hovořit zejména u ADHD, která může být přidružena k některým neuropsychiatrickým onemocněním, jako je například Touretteův syndrom. **Závažnost specifické poruchy chování tudíž musí být posuzována zejména z hlediska komplexní symptomatiky a jejích dopadů do vzdělávání v kolektivu.**

Podpůrná opatření

Vychází se z toho, že **základní míra podpory by měla být součástí standardního modelu vzdělávání**. Spočívá především ve zdatnosti pedagoga a měla by vyplývat zcela samozřejmě z toho, že učitel má znát svého žáka a mít k němu osobní a zároveň profesionální přístup. Upravovat v této rovině podpůrná opatření nemá smysl. Pokud by totiž právní předpisy šly tak daleko, že by učitelé ukládaly zamyslet se nad důvody neúspěchu žáka v písemné práci a následně mu látku znovu srozumitelně vysvětlit, nezbyl by již žádný prostor pro působnost odborných metod řízení pedagogické praxe.

Materiálně lze za podpůrné opatření považovat sebemenší úkon učitele směřující k individuální podpoře žáka, zákon však bude definovat „podpůrná opatření“ jako terminus technicus spojený s určitou úrovní kooperace, nárokovosti, systematického postupu, speciálně pedagogických metod, úprav organizace a obsahu vzdělávání, případně i s vyšší finanční náročností vzdělávání.

Obecně lze v zákoně vyjádřit podstatu podpůrných opatření jako **opatření potřebných k naplnění žákových vzdělávacích možností a práva na vzdělání na rovnoprávném základě s ostatními v souladu s žákovým zdravotním stavem, kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami**.

Obsahově budou druhy podpůrných opatření vymezeny v zákoně a jejich konkrétní výčet pak v úplnosti upraven prováděcím právním předpisem. **Významným prvkem nové právní úpravy proto bude „soubor“ podpůrných opatření, který stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) vyhláškou a roztrídí v něm podpůrná opatření do 5 stupňů dle organizační, pedagogické a finanční náročnosti**. Pětistupňová škála bude svojí strukturou lépe (i když vzhledem k odlišnému zaměření nikoli zcela) srovnatelná s Mezinárodní klasifikací funkčních schopností, disabilit a zdraví (MKF). **Zákon č. 561/2004 Sb. však neklasifikuje schopnosti žáků, ale druhy podpory**, takže provázanost s MKF není kritériem ani podmínkou pro sestavení souboru podpůrných opatření.

V prvním stupni se předpokládá úprava podpůrných opatření, která nevyžadují ani zvláštní institucionální podporu, ani navýšení finančních prostředků na činnost školy. Dokonce ani jejich použití není podmíněno doporučením školského poradenského zařízení, avšak žák (zákonný zástupce) bude mít možnost vyžádat si poradenskou pomoc školského poradenského zařízení, které případně může podpůrné opatření zařazené do prvního stupně škole doporučit. Podpůrná opatření na prvním stupni se tedy od základní podpory, která vůbec nebude v souboru opatření zahrnuta, liší tím, že mohou být obsahem formalizované spolupráce žáka (zákonného zástupce), školského poradenského zařízení a školy, pokud nestačí pouhé projednání věci na úrovni škola – žák (zákonný zástupce).

Ve druhém stupni již mohou být zařazena náročnější podpůrná opatření, vyžadující i případné navýšení prostředků poskytovaných na činnost školy z veřejných rozpočtů. Směrem k **pátému stupni** se pak dále zvyšuje náročnost podpůrných opatření. Pátý stupeň podpůrných opatření bude představovat zařazení dítěte, žáka nebo studenta do „speciální“ školy nebo třídy.

Stanovení stupňů podpůrných opatření není totéž jako stanovení stupňů finanční podpory. Účelem zákona není mechanicky roztrdit žáky do pěti stupňů a zajistit tak škole jednotnou výši příplatku pro příslušný stupeň. **O stupně finanční podpory zde tudíž nejde**. Nebude

možné hovořit o „žákovi ve stupni podpůrných opatření“, ani o příplatek na druhý až pátý stupeň, ale vždy jen o **poskytování podpůrných opatření zařazených do určitého stupně (nebo stupňů) a případně o příplatku, který se ale váže ke konkrétnímu druhu podpůrného opatření a může se ještě lišit** podle podmínek, rozsahu a náročnosti poskytování daného opatření.

Na úrovni zákona budou vymezeny druhy podpůrných opatření, aniž by byl předurčen stupeň, do něhož budou konkrétní opatření zařazena na úrovni vyhlášky (platí zároveň, že opatření téhož druhu mohou být zařazena v různých stupních). Podpůrná opatření představují v zásadě **výjimky z obecných pravidel stanovených rovněž zákonem**, nebo kontinuálně s dosavadní úpravou **garantují podporu určitým skupinám zdravotně postižených osob**. Půjde zejména o:

- možnost úpravy podmínek, obsahu, forem a metod vzdělávání,
- prodloužení standardní délky vzdělávání,
- úpravy podmínek přijímání a ukončování vzdělávání,
- podporu osob neslyšících a nevidomých,
- úpravu výstupů vzdělávání (např. zařazení žáka do programu základní školy speciální nebo do vzdělávání podle současné přílohy rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravené pro žáky s lehkým mentálním postižením) – k úpravě výstupů vzdělávání může s primárním zřetelem k zájmu žáka, s informovaným souhlasem a na základě doporučení školského poradenského zařízení dojít kdykoli, tedy i před zahájením vzdělávání (žák je „přijímán do programu“), i kdykoli v jeho průběhu (žák „do programu“ přestupuje nebo je přeřazen),
- používání individuálního vzdělávacího plánu,
- využití asistenta pedagoga nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi se zdravotním hendikepem po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů (např. transliterátora),
- stavební a technické úpravy prostor, kde se poskytuje vzdělávání; toto podpůrné opatření však bude využíváno jen výjimečně, neboť obecně platí § 169 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a k němu vydaná prováděcí vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb (před vydáním těchto předpisů platily pro řešení přístupů do staveb občanského vybavení obdobné normy – vyhláška č. 369/2001 Sb. a vyhláška č. 174/1994 Sb., takže požadavky na stavební a technické uzpůsobení prostor pro vzdělávání osob s hendikepem nejsou pro školy novinkou).

Vyjmenováním těchto druhů podpory zákon neurčuje podrobná pravidla jejich praktického využití, ale obecně umožňuje jejich realizaci.

Patří sem totiž také opatření spočívající v

- komplexním zásahu do organizace vzdělávání žáka (individuální vzdělávací plán),
- významně zvýšené personální náročnosti vzdělávání ve třídě, kde je žák zařazen (funkce asistenta pedagoga),
- zařazení žáka do programu s jinými výstupy vzdělávání (např. do programu základní školy speciální),

K použití opatření zařazeného ve druhém až pátém stupni bude vždy nezbytnou podmínkou doporučení školského poradenského zařízení.

Vedle podmínky doporučení školského poradenského zařízení stanoví zákon pro použití podpůrného opatření také podmínku informovaného souhlasu žáka nebo zákonného zástupce (i žádost zákonného zástupce implikuje souhlas, takže není vyloučeno poskytování podpůrných opatření na prvotní popud zákonného zástupce). Ministerstvo bude zmocněno k tomu, aby vyhláškou upravilo také postup školy před přiznáním podpůrného opatření, čímž se rozumí mimo jiné poskytnutí nezbytných informací žákovi nebo zákonnému zástupci, aby byl naplněn požadavek „informovaného souhlasu“. Výslovně bude zákonem spojena podmínka písemného předchozího souhlasu s opatřeními ve druhém až pátém stupni. Poskytování opatření v prvním stupni tolik formalizované nebude, neboť má mít více operativní povahu.

Zákon dále vyznačí **hranice, které zabrání zneužívání nebo nadužívání podpory** a duplicitnímu čerpání finančních prostředků. Hranice lze popsat následujícími zásadami:

- zásada **průkaznosti** – vždy musí být prokazatelné, jak byla u žáka zjištěna potřeba podpory a z jakých důvodů byla vybrána konkrétní úroveň a forma podpory (bude také zajištěno podrobnější prováděcí úpravou výstupů poradenské činnosti),
- zásada **přiměřenosti** – volí se vždy podpůrné opatření přiměřené potřebě žáka (zákon zdůrazní prvotní zřetel na zájem žáka a upraví postup ukončování podpůrných opatření, která již nejsou potřeba, tzn. jsou nepřiměřená potřebám žáka),
- zásada **inkluze** – přednost mají opatření na nižších stupních náročnosti, což jsou opatření, která nevyčleňují žáka z prostředí, v němž se vzdělávají žáci bez hendikepu,
- zásada **subsidiarity** – umožňuje-li to povaha potřeb žáka, volí se dříve opatření s nižší mírou intenzity, a teprve selhává-li toto opatření nebo je-li z okolností případu zřejmé, že by nebylo dostačující, lze přistoupit k vyšší úrovni opatření,
- zásada **účelnosti** – podpůrné opatření se uplatňuje účelně, a tedy pouze dokud trvá účel, k němuž je určeno.

Zařazení do „speciální“ třídy nebo školy bude definováno jako nejvyšší stupeň podpůrných opatření. Zařazení žáka do těchto institucí bude nadále podmíněno žádostí a doporučením školského poradenského zařízení. Objektivnost doporučení školského poradenského zařízení bude posílena výslovnou úpravou **povinnosti školského poradenského zařízení zjišťovat též možnost a vhodnost individuální integrace žáka a zavedením výsledku tohoto posouzení jako součásti obsahu doporučení – půjde o součást podzákonné úpravy pravidel poradenské činnosti a obsahu jejich výstupů.** Tím se také činnost školských poradenských zařízení stane lépe kontrolovatelnou v rámci inspekční činnosti.

Zákon nadále počítá s tím, že zřízení funkce asistenta pedagoga bude podmíněno souhlasem krajského úřadu, avšak pouze v případě požadavku navýšení finančních prostředků poskytovaných na činnost školy ze státního rozpočtu. Dané opatření je nezbytné pro efektivní regulaci finanční podpory na asistenty. Důvodem nejsou restrikce nebo možnost upřít asistenci tam, kde je potřeba, ale účelné využívání již existujících pracovních míst asistentů. Například tak, aby k žákovi s nově diagnostikovanou potřebou

asistenta mohl být přiřazen asistent, který již ve škole působí, a škola nepožadovala financování nové funkce asistenta.

Souhlasem krajského úřadu, resp. ministerstva tak nebude podmíněno využití asistenta pedagoga, na něhož nehodlá škola požadovat navýšení finančních prostředků ze státního rozpočtu.

Také ke zřízení „speciální“ třídy bude zapotřebí souhlas krajského úřadu, resp. ministerstva, podobně jako podle stávající právní úpravy.

Sociální znevýhodnění

Zde je zvlášť patrná nevhodnost taxativního výčtu a důsledné kategorizace, neboť sociální znevýhodnění zahrnuje jakékoliv jiné objektivní znevýhodnění žáka než zdravotní.

Proto zákon ve stávajícím znění uvádí pouze otevřený výčet „měřitelných“ druhů de facto sociálního znevýhodnění (nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova, postavení azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany a účastníka řízení o udělení mezinárodní ochrany) a doplňuje obtížně uchopitelná kritéria „nízkého sociálně kulturního postavení rodiny“ a „ohrožení sociálně patologickými jevy“.

Pojem „sociální znevýhodnění“ ale nemusí být v zákoně ani vyhlášce používán. Postačí adresovat žákům s určitým druhem znevýhodnění de facto „sociální“ povahy (v definici speciálních vzdělávacích potřeb bude obecně zmínka o kulturním prostředí a jiných životních podmínkách žáka) odpovídající podpůrná opatření. Tím se do množiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v novém pojetí začlení i žáci s jiným než zdravotním hendikepem, aniž by bylo nutné tuto množinu svázat zákonným výčtem.

Instituce zodpovědná za diagnostiku znevýhodnění „sociální povahy“ bude vyplývat ze zařazení podpůrného opatření v prováděcím předpisu. **Bud' bude zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb v tomto případě příslušet v první řadě škole (u podpůrných opatření prvního stupně), nebo školskému poradenskému zařízení (u opatření vyšších stupňů, tedy také vždy u asistentů pedagoga).**

Metodická podpora systému podpůrných opatření

Zavádění systému podpůrných opatření do právních předpisů musí být v praxi prováděno věcným vymezením podpůrných opatření a stanovením metodiky jejich využití školami. Metodika nebude obsahem právních předpisů, ale vzejde přímo z terénu.

Struktura metodických podkladů k využívání podpůrných opatření musí lícovat s členěním seznamu podpůrných opatření, jenž stanoví prováděcí právní předpis. Vývoj metodiky a tvorba právních předpisů proto musí být koordinované.

Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci v současnosti realizuje projekt Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR, jehož výstupem má být krom jiného také metodický katalog podpůrných opatření. Dle dosavadních konzultací s garanty projektu skýtá návrh novely školského zákona oporu pro budoucí uplatňování metodického katalogu.

Projekt by měl být ukončen v červnu 2015. Do té doby také bude muset vzniknout prováděcí právní předpis upravující pravidla používání podpůrných opatření a obsahující seznam podpůrných opatření s vymezením jejich finanční náročnosti.

Žáci s mimořádným nadáním

V oblasti podpory mimořádně nadaných žáků bude v zásadě zachován současný stav. Jedná se zejména o rozšířenou výuku některých předmětů, odlišnou organizaci vzdělávání a přeřazení do vyššího ročníku bez absolvování ročníku předchozího. Využití bude možno i slučování žáků do skupin napříč třídami.

VARIANTA 2

Při posuzování variant řešení byla věnována zvláštní pozornost tzv. zásadě subsidiarity. Ve víceúrovňovém systému podpůrných opatření, kdy vyšší stupně představují vyšší náročnost opatření a také intenzivnější úpravy podmínek vzdělávání žáka, zásada subsidiarity dává přednost opatřením nižšího stupně před opatřeními stupně vyššího. Spočívá v pravidle volby opatření vyššího stupně pouze tam, kde k naplnění účelu podpory nepostačují opatření nižšího stupně.

Varianta 2 představuje modifikaci první varianty s přísným pojetím zásady subsidiarity, kdy by nepostačoval k využití vyššího stupně opatření pouhý fakt, že opatření nižšího stupně nepostačují (protože to třeba konstatovalo školské poradenské zařízení), ale musí dojít k praktickému shledání nedostatečnosti opatření nižšího stupně. Tento přístup totiž na první pohled zdánlivě slibuje jisté záruky např. proti předčasnému nebo nedůvodnému vyčleňování žáků mimo tzv. hlavní vzdělávací proud. Ve skutečnosti však takovou zárukou musí být kvalitní diagnostika, která je-li vykonávána de lege artis, zahrnuje v sobě i náležité posouzení možnosti využití opatření nižšího stupně.

Podpůrná opatření mají za cíl uzpůsobit proces vzdělávání u žáků, kteří to vyžadují z důvodů stupně jejich zdravotních obtíží, postižení nebo poruchy. Obtíže jsou často definovány lékaři (například psychiatry, neurology, pediatry, otorinolaringology, očními lékaři, klinickými psychology, logopedy...). Podpůrná opatření současně umožňují, aby byla nastavena v určitém časovém intervalu – tedy na dobu nezbytně nutnou pro úpravu stavu žáka a v rozsahu poskytované podpory, přičemž volba typu a stupně podpory podléhá vždy typu a charakteru obtíží žáka. Charakter obtíží je tak určující pro nastavení stupně podpory, postrádá smysl poskytovat první stupeň podpory u žáka s Downovým syndromem, kde je prokazatelné postižení intelektu a dítě obvykle nemůže být vzděláváno v běžné třídě.

„Faktické“ pojetí subsidiarity (v podobě podmínky selhání opatření nižšího stupně) tedy ve vztahu k logice podpory postrádá smysl. Podpora by byla po určitou dobu neúčinná a tedy zbytečná a tím i finančně nákladná; navíc by zhoršila situaci žáka a jeho rodiny.

Varianta 2 proto nebyla již dále posuzována.

(Pro úplnost se patří podotknout, že zásada subsidiarity v jakékoli modifikaci nevylučuje, aby u jednoho žáka byla kombinována opatření z více stupňů.)

VARIANTA 3

Spíše z pohledu legislativně technického než věcného přistoupila do posuzování variant také varianta třetí – zavedení nových pravidel pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami bez novely zákona toliko na úrovni prováděcího právního předpisu.

Prováděcím právním předpisem by však nebylo možno docílit základního (nejen) terminologického posunu od kategorizace žáků ke kategorizaci potřeb a podpůrných opatření, upravit mj. revizní mechanismy spočívající v kompetenčních a procesních pravidlech a provázat normovanou finanční náročnost podpůrných opatření se stanovením příplatků v normativním financování.

Z tezí prováděcí vyhlášky a samotného zmocňovacího ustanovení § 19 je pak zřejmé, že nová prováděcí právní úprava by oproti stávajícímu znění zákona vyžadovala také podrobnější zmocnění.

Varianta 3 tudíž není způsobilá splnit požadovaný účel úpravy.

1.1.2 Diagnostika a supervize

DEFINICE PROBLÉMU

Soustava školských poradenských zařízení postrádá jednotná pravidla fungování. Zákon neupravuje podmínky poskytování poradenské pomoci ani její výstupy. Chybí mechanismy jednotné metodiky poradenství a nástroje revize výsledků poradenských služeb.

POPIS EXISTUJÍCÍHO PRÁVNÍHO STAVU

Zákon č. 561/2004 Sb. svěřuje v § 16 odst. 5 zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb dětí, žáků a studentů pro účely školského práva školským poradenským zařízením. Jedná se o ustanovení, které dosahuje vlastností zákonné definice, kdy za dítě, žáka nebo studenta se speciálními vzdělávacími potřebami lze považovat toho, u něhož byla existence speciálních vzdělávacích potřeb zjištěna školským poradenským zařízením.

Výjimku tvoří zjišťování sociálního znevýhodnění žáka pro účely zřízení funkce asistenta pedagoga. Zde konstatuje sociální znevýhodnění ředitel školy, aniž by zákon vyžadoval stanovisko školského poradenského zařízení (viz § 16 odst. 9 věta druhá a contrario).

O použití konkrétních podpůrných opatření, úpravách ve vzdělávání žáka nebo v organizaci školy rozhoduje zásadně ředitel školy. Některá jeho rozhodnutí jsou však vedle souhlasu nebo výslovné žádosti žáka nebo zákonného zástupce podmíněna doporučujícím vyjádřením školského poradenského zařízení (např. povolení individuálního vzdělávacího plánu - § 18, převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální - § 49 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb.; nebo podle § 9 odst. 1 vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb., obecně zařazení žáka do režimu speciálního vzdělávání).

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Z důvodu odlišností v novém pojetí kategorie žáků se speciálními vzdělávacími potřebami jakožto příjemců podpůrných opatření je vhodné také přehodnotit roli instance zodpovědné za diagnostiku. Zákon potlačí (i když nepopře) význam diagnostiky a zdůrazní roli poradenských institucí jako těch, které doporučují podpůrná opatření. Diagnostika sice logicky musí doporučení nadále předcházet, **v zákoně se ale zřetelněji projeví korektní vnímání**

poradenské činnosti, jejímž účelem není zařadit žáka do určité kategorie hendikepu, nýbrž najít pro žáka konkrétní druh pomoci.

Poradenská činnost je v naznačené souvislosti vnímána široce – nejde o monopol specializovaných zařízení, ale o systém provázení žáka (zákonného zástupce) i učitele v úsilí o překonání žákova hendikepu. Tento systém začíná již ve škole, může se dále naplňovat ve školském poradenském zařízení a odtud se promítá zpět do prostředí školy.

Škola (učitel, ředitel školy, školní psycholog) by měla vždy být primárně zodpovědná za samostatnou práci se znevýhodněními na nejnižším stupni pedagogické a materiální náročnosti. Proto zákon nově stanoví, že **podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení**. Jedná se o promítnutí zásady subsidiarity, podle níž by nejdříve měly být uplatňovány nástroje nižší intenzity (s žákem pracuje nejdříve sama škola), a teprve nepostačují-li, aktivuje se pomoc specializovaných zařízení (např. škola doporučí zákonnému zástupci obrátit se na školské poradenské zařízení). V některých případech může ale striktní lpění na tomto principu být neúčelné, a proto zákon nevyloučí, aby

- podpůrná opatření prvního stupně mohlo rodičům nebo škole doporučit školské poradenské zařízení (viz § 16a odst. 3),
- zákonný zástupce nebo škola mohli žádat školské poradenské zařízení o pomoc rovnou bez předchozí samostatné péče školy.

Teprve od druhého stupně podpůrných opatření předpokládá zákon pravidelnou spolupráci školských poradenských zařízení.

Škola bude v případech odůvodněných zájmem žáka povinna doporučit žákovi (zákonnému zástupci), aby si vyžádal pomoc školského poradenského zařízení. Zákon nadále bude počítat s tím, že žák (zákonný zástupce) kontaktuje poradenské zařízení sám a učitel nemůže „dojít s žákem do poradny“. Pokud ale zákonný zástupce nedá na doporučení školy, nevyžádá si pomoc poradenského zařízení a může-li tím být dle názoru školy vážně ohrožen zájem žáka, **uplatní se oznamovací povinnost školy podle § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.**

Zákon nově stanoví také povinnost školského poradenského zařízení předat doporučení, tedy formalizovaný výstup poradenských služeb, škole, v níž se dotčený žák vzdělává. Zvláštní význam má tato povinnost v případech, kdy z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že dosud poskytované podpůrné opatření již není nezbytné. Zákon totiž uloží škole ukončit v takovém případě poskytování některých podpůrných opatření (zejm. spočívají-li ve vzdělávání mimo „hlavní vzdělávací proud“). Zda se škola o důvodu pro ukončení podpůrného opatření dozví, nelze ponechávat na úvaze zákonného zástupce, a proto bude školské poradenské zařízení zasílat doporučení také přímo škole.

Zákon škole umožní zvolit alternativní podpůrné opatření, než je navrhováno v doporučení, pouze pokud to nebude v rozporu se zájmem žáka. Případný spor o naplnění doporučení se bude řešit projednáním a posléze se bude žák nebo zákonný zástupce moci obrátit na Českou školní inspekci s podnětem k zahájení inspekční činnosti.

Výstupy činnosti školských poradenských zařízení – zpráva a doporučení – budou podléhat revizi. Žadatelem o revizi může být žák, zákonný zástupce, škola, školské zařízení,

orgán veřejné moci, který uložil využít odbornou poradenskou pomoc ve školském zařízení, a Česká školní inspekce.

Revizní instancí bude právnická osoba zřízená a pověřená ministerstvem. Součástí revizního postupu může být v případě potřeby také nové zjišťování vzdělávacích potřeb žáka. To bude možné provést pouze se souhlasem žáka (zákonného zástupce). Jeho ochotu podrobit se zjišťování lze předpokládat tehdy, je-li sám žadatelem o revizi.

Výstupem revize bude **revizní zpráva**. Poněvadž se jedná o výstup **de facto opravného prostředku, nebude již revizní zpráva předmětem dalšího přezkoumání**, které by mohl žák nebo zákonný zástupce svojí iniciativou vyvolat.

Revize nebude probíhat ve správním řízení, neboť jde výlučně o odborné posouzení stavu žáka, kterým se má ověřit, zda původní zpráva a doporučení školského poradenského zařízení odpovídá skutečnosti. Jde tedy o postup, který může vést nanejvýš k opětovné verifikační diagnostice, nikoli k rozhodnutí o právech a povinnostech žáka.

1.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant

Výběr varianty řešení je v obou oblastech popsanych v kapitolách 1.1.1 a 1.1.2 vzájemně podmíněn. Nový systém podpůrných opatření vyžaduje i změny v systému poradenství a naopak revize poradenského systému by byla neúplná bez provedení změn ve věcném základu práce s hendikepovanými žáky. Na výběr je tedy buď souběžné uplatnění nulových variant, a tedy zachování současného systému, nebo variant 1.

O variantách nulových platí, že sice nebudou mít přímé finanční dopady, z dlouhodobého hlediska ale povedou k prohlubování neefektivnosti čerpání prostředků veřejných rozpočtů na systém diagnostiky a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Znakem současného systému je roztržitost způsobená spíš popisnou než normativní právní úpravou a nejednotným postupem školských poradenských zařízení a krajských úřadů. Nejednotné je také financování podpory hendikepovaných žáků, kdy krajský úřad stanovuje vlastní systém příplatků na žáky se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním.

Příplatky jsou zpravidla odvozené od skutečnosti předchozího roku a chybí jim jednoznačný základ pro stanovení výše – není jednotně stanoveno, které podpůrné opatření lze realizovat ve standardních podmínkách školy, a na které půjde nadstandardní finanční podpora.

Příklad rozptylu příplatků stanovených krajskými úřady podává tabulka v závěru této kapitoly.

Významnější než finanční měřítko dopadů je však účinnost práva žáka domoci se podpůrných opatření odpovídajících jeho vzdělávacím možnostem. Ve stávajícím systému není upravena revize postupu školských poradenských zařízení ani možnosti nápravy chybného postupu školy zvenčí. Nejsou stanovena pravidla ukončování podpůrných opatření (i včasné ukončení podpory bývá nezbytné k dosažení potenciálu žáka).

Věcné dopady variant 1

Systémové:

- **Prováděcí právní úprava** jednoznačně definuje konkrétní výčet podpůrných opatření, jejich cílové skupiny a indikuje možné zvýšené finanční nároky vyplývající z podpůrných opatření.
- **Přednost podpůrných opatření nižší intenzity** (zásada subsidiarity) povede k přednostnímu řešení problémů žáka na úrovni školy a teprve posléze s pomocí poradenského systému.
- **Přednost bude mít vzdělávání žáka v hlavním vzdělávacím proudu**, vždy je-li to v souladu se zájmem žáka.
- Součástí **diagnostiky a poradenské činnosti** bude v souladu s **prováděcím právním předpisem** také spolupráce poradenského zařízení se školou (zjištění školního prostředí) a žákem a zákonným zástupcem. To obnáší dílčí zvýšení časové náročnosti diagnostických a poradenských výkonů, avšak protihodnotou bude vyšší spolehlivost výstupů poradenské činnosti a pravděpodobnost, že přijatá podpůrná opatření budou již napoprvé funkční a bezrozporná. Předejde se tak i přetěžování revizních mechanismů.
- Změny v systému vzdělávání hendikepovaných žáků bude nutné provázet intenzivní spoluprací ministerstva s odbornými neziskovými organizacemi a školskými asociacemi. Bude zapotřebí také zvýšit podíl této tematiky na obsahu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
- Obsahové vymezení podpůrných opatření a soubor praktických postupů jejich uplatňování ve školách bude předmětem metodických katalogů, které vznikají v projektu **Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR**. Projekt uskutečňuje Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Výstupy projektu budou provázány s tvorbou prováděcího právního předpisu a budou přímo použitelné ve školách i v poradenských zařízeních.

Pro žáky a rodiče

- Systém poradenské činnosti bude pro klienty **předvídatelnější**, neboť se bude řídit **jednotným souborem podpůrných opatření** a může školy odkazovat na sjednocený metodický katalog podpory.
- Prováděcí právní předpis stanoví jako jedno ze základních pravidel diagnostiky zjišťování školního prostředí žáka. Žáci budou mít jistotu, že jsou jim doporučována podpůrná opatření odpovídající nikoli jen jejich vlastním předpokladům, ale i prostředí, v němž se vzdělávají.
- **Novela zvýší právní jistotu žáků a zákonných zástupců**, kteří budou oprávněni žádat o **revizi** zprávy a doporučení školského poradenského zařízení. Možnost domoci se nápravy poskytne zákon také v případech, kdy škola nenaplní zcela doporučení poradenského zařízení.

Pro školská poradenská zařízení:

- **Sjednotí se praxe** školských poradenských zařízení, což zvýší předvídatelnost systému a možnosti prověřování jeho účinnosti (základ pro sjednocení praxe bude položen prováděcí vyhláškou na základě nového znění § 19 zákona č. 561/2004 Sb.).
- V náběhovém období, kdy se bude zavádět nová úprava do praxe a bude se stabilizovat používání nové úpravy podpůrných opatření, budou školská poradenská zařízení čelit novým administrativním i odborným nárokům. Po ustálení situace však lze naopak očekávat zjednodušení postupů poradenských zařízení, neboť budou moci využívat standardizovaný výběr podpůrných opatření, jednotné metodické postupy a vyhláška

stanoví i náležitosti výstupů poradenské činnosti. Budou tak například upraveny parametry doporučení využít asistenta pedagoga, které umožní jednodušší vykazování jeho činnosti a následně jeho účelné financování z veřejných prostředků.

- Objektivizace některých diagnostických postupů (např. při zjišťování potřebnosti asistenta pedagoga, při posuzování školního prostředí) zvýší nároky na odbornost a průkaznost činnosti školského poradenského zařízení a na jeho komunikaci se školou. Jedná se o zhojení dlouhodobého deficitu poradenské činnosti a související zátěž je cenou za zkvalitňování poradenských služeb.

Pro školy

- Zavádění nového systému do praxe bude pro školy zátěží, jakou představuje osvojení si jakýchkoli nových pravidel. Ve srovnání se současným stavem, ale není nový systém administrativně náročnější:
 - o Škola bude i nadále muset věnovat pozornost vzdělávacím potřebám každého žáka.
 - o Podpůrná opatření budou podobně jako dosud vycházet z diagnostiky školských poradenských zařízení a školy se budou muset seznamovat s výstupy poradenské činnosti a umět je interpretovat (jednotnost výstupů a důslednější metodická podpora škol však může zjednodušit administrativu škol).
 - o Základní nástroje speciálního vzdělávání, jako např. individuální vzdělávací plán, budou stále v gesci ředitele školy; již dnes ředitel rozhoduje o povolení individuálního vzdělávacího plánu a novela neztěžuje rozhodovací proces ani nebude řediteli ukládat vyšší míru správního uvážení nebo vyžadovat práci s širším rozsahem dokumentace než dnes.
 - o Zřízení funkce asistenta pedagoga bude stále záviset na souhlasu krajského úřadu, resp. MŠMT v případě, že bude vyžadováno navýšení finančních prostředků poskytovaných ze státního rozpočtu; zásadní objektivizace pravidel pro posuzování potřebnosti tohoto podpůrného opatření zatíží školská poradenská zařízení, nikoli školy.
- Školy budou nově muset poskytovat více součinnosti školským poradenským zařízením, což je ale v zájmu škol, neboť jedině zjištěním situace ve škole (je-li již ve třídě asistent pedagoga, jaký je kolektiv žáků atd.) může školské poradenské zařízení získat úplnou představu o vzdělávacích potřebách žáka.
- Širšího uplatnění se dostane informovanému souhlasu žáka nebo zákonného zástupce s podpůrným opatřením. Zvýšení administrativní náročnosti však bude zanedbatelné, neboť obsahem informovaného souhlasu jsou informace, které škola fakticky musí žákovi nebo zákonnému zástupci podat, aby vůbec bylo možné podpůrné opatření uplatňovat v souladu s postupy de lege artis. Text informovaného souhlasu lze standardizovat do formuláře, který budou školy jednotně využívat. Formulář stanoví prováděcí právní předpis. Samostatný informovaný souhlas bude nutné podávat jen tam, kde odpovídající projev vůle žáka nebo zákonného zástupce nelze dovodit již z jeho žádosti o poskytnutí podpůrného opatření.

Ekonomické dopady variant 1

- Nedílnou součástí změn v úpravě vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je vedle úpravy § 16 a násl. také stanovení **pravidel financování podpůrných opatření** podle § 161 zákona č. 561/2004 Sb. Účinky nových příplatků na podpůrná opatření, jejichž stanovení bude předvídat § 161 odst. 2, a které budou zaváděny postupně v souladu s přechodnými ustanoveními novely, jsou závislé také na výpočtu příslušných normativů v souladu se zákonem (jejich výše není zákonem předjímána, ale záleží na více proměnných). **Proto není možné ze samotného obsahu novely dovodit přesné finanční dopady navrhovaných změn.**
Obtížnou předvídatelnost nákladů na podpůrná opatření dokládají i současné **rozdíly ve výši příplatků mezi jednotlivými kraji**, jak **ukazuje tabulka v závěru této kapitoly**. (Příplatky jsou vyjádřeny buď částkou v Kč, nebo násobkem příslušného normativu. Například s příplatkem ve výši 1,5 násobku normativu škola obdrží na žáka celkem 2,5 násobku normativu.)
- Přínosem novely bude mj. právě **sjednocení výše příplatků v rámci České republiky**, neboť závazným základem pro výpočet příplatku bude vyčíslení finanční náročnosti podpůrných opatření v prováděcím právním předpisu. Jedná se o sjednocení úrovně příplatků na určitý druh podpůrného opatření mezi kraji, aby v jednotlivých krajích nebyly při financování podpůrných opatření téhož druhu nedůvodné rozdíly. Účelem novely tedy není nivelizace příplatků v tom smyslu, že by mělo dojít ke stírání rozdílů v náročnosti různých druhů podpůrných opatření.
- V oblasti financování podpůrných opatření však **nebudou primárním cílem úspory** dosahované na úkor kvality vzdělávání, ale postupná adaptace systému na nová pravidla. Lze předpokládat, že **celkový objem prostředků na vzdělávání hendikepovaných žáků se významně nesníží ani nezvýší**, jejich využití však bude **více cílené a transparentní**. **Úspory v některých segmentech** vzdělávání (např. v důsledku ukončení vzdělávání žáka ve „speciální škole“) budou provázeny naopak **vyššími výdaji v jiných oblastech** (po převedení výše zmíněného žáka do „hlavního vzdělávacího proudu“ a zřízení funkce asistenta pedagoga).
- Pokud by nový systém vytvářel významně více „jednotek“ podpůrných opatření než dosud, jednalo by se o zřejmou poruchu na straně poradenského systému. Na ni bude nutné reagovat metodickým usměrněním poradenských zařízení a finanční regulací – přechodným snížením objemu prostředků na jednotlivá podpůrná opatření, aby celkový objem prostředků ze státního rozpočtu zůstal v mezích kapacit rozpočtové kapitoly ministerstva.
- **Zavedení revizního orgánu** (§ 16b), jehož činnost svěří ministerstvo Národnímu ústavu pro vzdělávání, si vyžádá vyčlenění cca 4,5 pracovního místa ve 13. platové třídě pro zaměstnance v pracovním poměru k NÚV. Dále bude NÚV na problematiku vyšetření najímat externí pracovníky na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr. Odhad nákladů na zaměstnance v pracovním poměru činí 2,3 mil. Kč ročně a na externí odborníky cca 800 tis. Kč ročně.
- Aby nedošlo k nedůvodnému zvýšení nároků na veřejné rozpočty v souvislosti s novým pojetím definice speciálních vzdělávacích potřeb, bude nutné novelizovat nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o **katalogu prací** ve veřejných službách a správě. Nařízení vlády zařazuje některé kategorie pedagogických pracovníků pracujících s osobami se speciálními vzdělávacími potřebami do vyšší platové třídy. Jedná se o následující kategorie:

2.16.01 učitel – konkrétně učitelé mateřských škol jsou zařazováni do 9. platové třídy, mimo jiné pokud pracují s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. Rozdíl mezi platovým tarifem v 1. stupni 8. a 9. platové třídy činí 5000 Kč.

2.16.02 vychovatel – jde zejména o činnosti v 9. platové třídě, bod 2,

2.16.05 – asistent pedagoga, jde zejména o práce v 8. a 9. platové třídě (i když je pravděpodobné, že asistenti vykonávající tyto práce je vykonávají u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami i podle současného znění zákona č. 561/2004 Sb.).

Za účelem zachování stávajícího faktického rozsahu výše uvedených kategorií bude nutné provést novelizaci katalogu prací, která například spojí zařazení do vyšší platové třídy s poskytováním podpůrných opatření ve druhém až pátém stupni.

Dopady variant 1 v oblasti prevence kriminality

Systém podpůrných opatření, pro jejichž úpravu prováděcím právním předpisem připravuje zákon podmínky, bude nastaven tak, aby nejen umožnil začlenění co nejširšího okruhu žáků do hlavního vzdělávacího proudu, ale zároveň tak, aby nedošlo k poklesu kvality výchovy a vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu. Každý žák bude mít pro své vzdělávání dostatečnou podporu (personální, materiální, finanční) odpovídající jeho vzdělávacím předpokladům a překážkám na straně prostředí, v kterém se vzdělává.

Opatření budou zaměřena také na podporu vzdělávání osob se sociálním znevýhodněním, a to se zvláštním zřetelem na lokality sociálně vyloučené, nebo ohrožené sociálním vyloučením, kde se kumuluje počet dětí s problémovým chováním a s vyššími potřebami na individualizovaný a specializovaný přístup. Školy v těchto oblastech potřebují náležitou odbornou podporu od poradenského systému a systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Ministerstvo se proto bude při implementaci nových ustanovení školského zákona soustředit na následující oblasti podpory:

- zázemí pro další vzdělávání pedagogických pracovníků; dostupnost široké nabídky akreditovaných kurzů,
- spolupráce škol se školskými poradenskými zařízeními – jednotné metodické vedení poradenské činnosti s důrazem na práci s žákem přímo v jeho školním prostředí (jedná se o základní pravidlo, které bude muset být upraveno v prováděcí vyhlášce),
- podpora školních poradenských pracovišť,
- efektivní podpora asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (včetně financování buď příplatkem k normativu, nebo v rozvojovém programu ve vzdělávání), podpora spolupráce asistentů s rodinou žáka,
- metodická podpora spolupráce škol se středisky výchovné péče.

Ministerstvo v rámci aktuálně realizovaných opatření posiluje systém preventivně výchovné péče tím, že střediska výchovné péče (v souladu s novelou zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, vyhlášenou pod č. 333/2012 Sb.) budou více zaměřena na ambulantní a terénní práci a budou i školám poskytovat poradenství (aniž by kvůli tomu musela být zařazena do množiny školských poradenských zařízení). Střediska jsou primárně zaměřena na prevenci rizikového chování, a to na úrovni všeobecné, selektivní a indikované prevence.

Ministerstvo hodlá také koordinovaně posilovat dostupnost služeb preventivně výchovné péče jednak plošně na území České republiky a jednak se zvláštním zřetelem k potřebám sociálně vyloučených lokalit nebo lokalit ohrožených sociálním vyloučením.

Specifické dopady související s přípravou škol a školských zařízení na nový § 16

Příprava na nový systém přiznávání a poskytování podpůrných opatření bude spočívat především na školských poradenských zařízeních, která disponují vysoce kvalifikovanými specializovanými pedagogickými pracovníky. Školy a školská zařízení budou při realizaci nového § 16 využívat jednak podpory školských poradenských zařízení, jednak komplexní metodické pomoci, která je připravována v projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání (<http://www.inkluze.upol.cz/portal/>).

Zavedení nové právní úpravy do praxe nevyžaduje rozsáhlé stavebně technické úpravy budov škol a školských zařízení, protože nový § 16 neukládá školám a školským zařízením zajistit obecnou připravenost na integraci žáků se zdravotním postižením. Případné stavební úpravy budou prováděny vždy až v případě integrace konkrétního žáka, a to pouze tehdy, nebude-li možné volit variantní opatření.

Nepředpokládá se ani zavádění široké nabídky nových druhů podpůrných opatření, která by zakládala nové nároky na kvalifikaci pedagogických pracovníků.

Informace o dosavadním ověřování podstatných prvků nového systému vzdělávání osob se speciální vzdělávacími potřebami

Ministerstvo dlouhodobě ověřuje nejdůležitější diagnostické, poradenské i podpůrné prvky systému vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, na nichž bude spočívat systém nových pravidel podle § 16 a souvisejících ustanovení. Ministerstvo využívá zejména projektů financovaných z evropských strukturálních fondů a dotačních a rozvojových programů.

Z projektů financovaných z ESF lze zmínit zejména projekty SIM, CPIV, RAMPS VIP III a SPIV.

Projekt SIM - Střediska Integrace Menšin (Rozvoj poradenství, vzdělávání a podpůrných služeb pro žáky se sociálním znevýhodněním) byl pilotním systémovým projektem ministerstva a Institutu pedagogicko-psychologického poradenství. V projektu bylo vytvořeno šest Středisek integrace menšin po celé České republice. Střediska se zabývají především postavením žáků a studentů s odlišným kulturním, etnickým či sociálním zázemím ve vzdělávacím procesu. Cílem projektu bylo nalézt palčivá místa ve vztazích mezi žáky, rodiči, pedagogy a dalšími subjekty, které se podílejí na prohlubování znevýhodnění dětí a mladých lidí z těchto skupin ve škole a společnosti obecně, zareagovat na ně nabídkou služeb všem zmíněným stranám a vytvořit a vyzkoušet pro tyto účely systémové nástroje. Projekt byl realizován v letech 2009 až 2012.

Projekt CPIV - Centra podpory inkluzivního vzdělávání byl celorepublikový individuální projekt národní financovaný ze zdrojů Evropského sociálního fondu zaměřený na partnerskou spolupráci se školami v oblasti zavádění inkluzivních principů do vzdělávání. Projekt byl realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Příjemcem

podpory bylo ministerstvo a v pozici partnera se projektu účastnil Národní ústav pro vzdělávání. Projekt probíhal v letech 2009 až 2013.

Projekt RAMPS VIP III - Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb byl zaměřen na zvýšení kvality poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, které jsou poskytovány školními psychology, školními speciálními pedagogy, metodiky pro školní poradenská pracoviště a dalšími odbornými pracovníky. Projekt navázal na projekty VIP-Kariéra, RŠPP-VIP II, které se věnovaly především zavedení pozice „školní psycholog“ a „školní speciální pedagog“ do systému práce ve škole. Projekty vytvořily koncepční dokumenty, výkazy práce a zdokumentovaly klíčové úkoly těchto odborníků ve školách. Jejich služba byla orientována na práci v systému a se systémem školy, pozornost byla věnována žákům, pedagogům, rodičům stejně tak jako i spolupráci s vnějšími subjekty. Projekty přispěly k vytvoření sítě školních poradenských pracovišť, kde je školní psycholog a školní speciální pedagog součástí týmu poradenských pracovníků školy (výchovný poradce, školní metodik prevence). Okruhy činností a služeb, které tito odborníci ve školách poskytují, směřují především k zajištění rovných příležitostí ve vzdělávání všech žáků a k vytvoření širokého pole preventivní práce. Intervence se zaměřují jak na pomoc jednotlivým žákům, kteří z nějakého důvodu selhávají ve školní práci, tak na práci s celými třídami. Projekty se postupně zaměřovaly na práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, na poskytování kariérového poradenství, i na práci se žáky, která může být označována jako práce s rizikovými dětmi (rizikové chování, onemocnění, spektrum poruch učení, sociální znevýhodnění atd.).

Projekt RAMPS byl poprvé orientován na celý systém školních a školských poradenských služeb, které jsou poskytovány také pedagogicko-psychologickými poradnami, speciálně-pedagogickými centry a pracovišti diagnostických ústavů a středisek výchovné péče. Cílem projektu bylo nastavit systém poradenských služeb jako integrovaný, vydefinovat kompetence pracovníků v systému, navrhnout jeho případnou restrukturalizaci. Součástí této práce bylo také vybudování metodického zázemí pro poskytované služby, vytvoření strukturovaného systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, navržení standardních činností, respektive jejich úpravy. Projekt byl ukončen k 30.6.2014.

Projekt SPIV – Systémová podpora inkluzivního vzdělávání probíhá od roků 2013 až do roku 2015. Účelem projektu je vytvořit a v praxi ověřit katalogy podpůrných opatření pro žáky se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním, sérii metodik pro práci asistenta pedagoga u žáků se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním, návrh obecných standardů činnosti asistenta pedagoga a návrh podoby vzdělávání asistentů pedagoga. Pro všechny pedagogické pracovníky budou vytvořeny nové programy vzdělávacích kurzů a budou realizovány kurzy ve všech regionech ČR. K realizaci projektu se spojili odborníci z univerzitního prostředí, zejména Univerzity Palackého v Olomouci a z neziskových organizací – zejména organizace Člověk v tísni, ale i dalších partnerů, jako je Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání a Asociace pracovníků speciálně pedagogických center ČR a Agentura pro sociální začleňování při Úřadu vlády ČR.

V rámci dotačních programů (financovaných čistě z národních zdrojů, nikoli z evropských strukturálních fondů, byly v oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uskutečňovány a průběžně vyhodnocovány zejména tyto programy:

- programy na podporu aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2012-2018,
- program na podporu integrace romské komunity,
- programy na podporu tvorby speciálních učebnic, speciálních učebních textů a materiálů pro žáky se zrakovým, sluchovým, mentálním postižením a specifickými poruchami učení.

Zvláštní kategorií jsou rozvojové programy ve vzdělávání, jako dotační nástroj upravený přímo školským zákonem. V oblasti vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami jsou každoročně vyhlašovány tyto programy:

- Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji. Tento rozvojový program významně přispívá ověřování nových diagnostických nástrojů a sjednocování praxe školských poradenských zařízení. Jde o důležitý předpoklad pro kvalitativní posun v poradenských službách a pro zavedení revizních mechanismů.
- Kompenzační učební pomůcky pro žáky se zdravotním postižením. Ministerstvo v programu podporuje vybavenost škol kompenzačními pomůckami a sjednocuje úroveň poskytování těchto podpůrných opatření napříč vzdělávací soustavou.

Dále jsou vyhlašovány programy pro podporu sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol a studentů vyšších odborných škol, podporu škol, které realizují inkluzivní vzdělávání dětí a žáků se znevýhodněním (poskytují se prostředky na motivační složky platu pedagogických pracovníků), financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním a podporu asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením v církevních a soukromých školách.

Postupně rozvíjený systém podpůrných opatření je dále průběžně ověřován v praktické činnosti školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť.

1.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

	Téma	Vybrané varianty	Návrh řešení
1.1.1	Poskytování podpůrných opatření	1	Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se propojí s novým systémem podpůrných opatření. Soubor podpůrných opatření členěných dle náročnosti do 5 stupňů stanoví vyhláška. Zákon zřetelněji upraví podmínky přístupu žáků k jednotlivým druhům podpory.
1.1.2	Diagnostika a supervize	1	Zákon sjednotí pravidla činnosti školských poradenských zařízení, upraví druhy výstupů jejich činnosti (zpráva a doporučení) a pravidla nakládání s těmito dokumenty. Zavede se revize výstupů poradenské činnosti.

Teze prováděcí právní úpravy jsou uvedeny v příloze k této důvodové zprávě.

Tabulka č. 1: Příplatky k normativům na některé druhy postižení v 1. stupni základní školy ve speciálních třídách a na individuálně integrované žáky v roce 2012

	H. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Přízemní	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	Průměr ČR
individuální integrace - příplatky															
mentální postižení	8 149	x	8 505	x	x	ONIV 100	x	12 824	x	22 113	13 592	4 275	x	x	11 576
středně těžké mentální postižení	8 149	x	17 010	x	x	ONIV 100	x	12 824	x	33 169	x	4 275	x	x	15 085
těžké mentální postižení	12 223	x	25 515	x	x	ONIV 750	x	45 729	x	44 226	61 960	16 724	x	x	34 396
sluchové postižení	12 223	x	17 010	x	x	ONIV 1200	x	25 651	x	33 169	21 933	11 324	x	x	20 218
těžké sluchové postižení	20 372	x	25 515	x	x	ONIV 1200	x	104 257	x	44 226	27 181	16 724	x	x	39 712
zrakové postižení	18 334	x	17 010	x	x	ONIV 1200	x	25 651	x	33 169	21 933	11 324	x	x	21 237
těžké zrakové postižení	32 594	x	25 515	x	x	ONIV 1200	x	104 257	x	44 226	27 181	16 724	x	x	41 750
vady řeči	8 149	x	8 505	x	2 850	ONIV 100	x	12 824	x	22 113	8 348	4 275	x	x	9 581
těžké vady řeči	8 149	x	25 515	x	2 850	ONIV 100	x	12 824	x	44 226	21 933	16 724	x	x	18 889
tělesné postižení	20 372	x	17 010	x	x	ONIV 1200	x	25 651	x	33 169	27 181	11 324	x	x	22 451
těžké tělesné postižení	20 372	x	25 515	x	x	ONIV 1200	x	86 749	x	44 226	61 960	16 724	x	x	42 591
postižení více vadami	32 594	x	80 000	x	x	x	x	104 257	x	44 226	61 960	16 724	x	x	56 627
hluchoslepi	40 743	x	80 000	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	x	16 724	x	x	45 423
vývojové poruchy	4 074	x	2 793	x	2 850	ONIV 100	x	x	x	1 729	8 348	1 170	x	x	3 494
autismus	32 594	x	80 000	x	x	ONIV 750	x	104 257	x	44 226	61 960	16 724	x	x	56 627
individuální integrace - koeficienty															
mentální postižení	x	0,50	x	0,65	0,50	0,25	0,365	x	0,50	x	x	x	x	0,50	0,47
středně těžké mentální postižení	x	1,20	x	1,30	1,00	0,25	0,365	x	1,00	x	x	x	x	0,50	0,80
těžké mentální postižení	x	2,00	x	2,00	1,50	0,75	1,500	x	1,50	x	x	x	x	1,50	1,54
sluchové postižení	x	1,00	x	0,78	1,00	0,50	0,800	x	1,00	x	x	x	x	1,50	0,94
těžké sluchové postižení	x	1,50	x	1,30	1,00	0,50	1,500	x	1,50	x	x	x	x	1,50	1,22
zrakové postižení	x	1,00	x	0,78	1,00	0,50	0,800	x	1,00	x	x	x	x	1,00	0,87
těžké zrakové postižení	x	1,50	x	1,30	1,00	0,50	1,500	x	1,50	x	x	x	x	1,50	1,26
vady řeči	x	0,50	x	0,20	x	0,25	0,183	x	0,01	x	x	x	x	0,15	0,22
těžké vady řeči	x	1,00	x	0,78	x	0,25	0,650	x	1,50	x	x	x	x	x	0,84
tělesné postižení	x	1,00	x	0,78	1,00	0,50	0,800	x	1,00	x	x	x	x	1,00	0,85
těžké tělesné postižení	x	1,50	x	1,30	1,50	0,50	1,500	x	1,50	x	x	x	x	1,00	1,22
postižení více vadami	x	2,00	x	2,00	1,50	x	1,500	x	1,50	x	x	x	x	1,00	1,58
hluchoslepi	x	2,00	x	2,00	1,50	0,75	1,500	x	1,50	x	x	x	x	x	1,54
vývojové poruchy	x	0,05	x	0,20	x	0,25	0,183	x	0,01	x	x	x	x	0,15	0,14
autismus	x	2,00	x	2,00	1,50	0,75	1,500	x	1,50	x	x	x	x	1,50	1,54
třída, skupina, oddělení - příplatky															
mentální postižení	x	x	14 445	x	x	ONIV 100	x	x	x	22 113	40 039	x	x	x	25 532
středně těžké mentální postižení	x	x	21 634	x	x	ONIV 100	x	x	x	33 169	x	x	x	x	27 402
těžké mentální postižení	x	x	28 857	x	x	ONIV 750	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	59 000
hluboké postižení	x	x	x	x	x	x	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
sluchové postižení	x	x	21 634	x	x	ONIV 1200	x	x	x	33 169	71 992	x	x	x	42 265
těžké sluchové postižení	x	x	28 857	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	59 000
zrakové postižení	x	x	21 634	x	x	ONIV 1200	x	x	x	33 169	71 992	x	x	x	42 265
těžké zrakové postižení	x	x	28 857	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	59 000
vady řeči	x	x	14 445	x	x	ONIV 100	x	x	x	22 113	40 039	x	x	x	25 532
těžké vady řeči	x	x	28 857	x	x	ONIV 100	x	x	x	44 226	77 048	x	x	x	50 044
tělesné postižení	x	x	21 634	x	x	ONIV 1200	x	x	x	33 169	53 717	x	x	x	36 173
těžké tělesné postižení	x	x	28 857	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	59 000
postižení více vadami	x	x	76 097	x	x	x	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 747
hluchoslepi	x	x	76 097	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 747
vývojové poruchy	x	x	14 445	x	x	ONIV 100	x	x	x	22 113	32 449	x	x	x	23 002
autismus	x	x	76 097	x	x	ONIV 750	x	x	x	44 226	137 916	x	x	x	86 080
třída, skupina, oddělení - koeficienty															
mentální postižení	0,80	0,70	x	0,50	0,90	0,50	0,73	0,95	0,75	x	x	1,00	0,95	0,80	0,78
středně těžké mentální postižení	1,50	1,50	x	0,50	1,50	1,00	0,73	0,95	1,50	x	x	1,00	2,85	0,80	1,26
těžké mentální postižení	2,00	2,00	x	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	x	x	2,10	2,85	2,50	2,04
hluboké postižení	2,50	2,00	x	x	2,00	x	x	x	2,00	x	x	2,10	x	2,50	2,18
sluchové postižení	1,40	1,25	x	0,50	1,50	0,75	1,70	1,75	1,50	x	x	1,50	1,50	2,50	1,44
těžké sluchové postižení	1,75	1,75	x	1,00	1,50	1,50	2,00	2,00	2,00	x	x	2,10	x	1,73	
zrakové postižení	1,50	1,25	x	0,50	1,50	0,75	1,70	1,75	1,50	x	x	2,00	1,50	1,50	1,40
těžké zrakové postižení	2,00	1,75	x	1,00	1,50	1,50	2,00	2,00	2,00	x	x	2,10	x	2,50	1,84
vady řeči	0,60	0,70	x	0,50	0,50	0,50	0,73	0,90	0,75	x	x	1,15	0,95	1,00	0,75
těžké vady řeči	0,80	1,25	x	1,00	0,50	1,00	1,30	1,25	2,00	x	x	2,10	x	1,40	1,26
tělesné postižení	1,40	1,25	x	0,50	1,50	0,75	1,30	1,50	1,50	x	x	1,50	1,50	1,50	1,29
těžké tělesné postižení	2,00	1,75	x	1,00	2,00	1,50	1,70	1,75	2,00	x	x	2,10	x	1,76	
postižení více vadami	2,00	2,00	x	1,00	2,00	x	2,00	2,00	2,00	x	x	2,10	2,85	1,50	1,95
hluchoslepi	2,50	2,00	x	1,00	2,00	2,00	2,00	x	2,00	x	x	2,10	0,95	0,80	1,93
vývojové poruchy	0,80	0,70	x	0,50	0,90	0,50	0,73	0,90	0,75	x	x	1,00	0,95	0,80	0,78
autismus	2,00	2,00	x	1,00	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00	x	x	2,10	2,85	2,50	1,95
škola samostatně zřízená - příplatky															
mentální postižení	x	x	x	x	x	ONIV 100	x	x	x	22 113	40 039	x	x	x	31 076
středně těžké mentální postižení	x	x	x	x	x	ONIV 100	x	x	x	33 169	x	x	x	x	33 169
těžké mentální postižení	x	x	x	x	x	ONIV 750	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
hluboké postižení	x	x	x	x	x	x	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
sluchové postižení	x	x	x	x	x	ONIV 1200	x	x	x	33 169	71 992	x	x	x	52 581
těžké sluchové postižení	x	x	x	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
zrakové postižení	x	x	x	x	x	ONIV 1200	x	x	x	33 169	71 992	x	x	x	52 581
těžké zrakové postižení	x	x	x	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
vady řeči	x	x	x	x	x	ONIV 100	x	x	x	22 113	40 039	x	x	x	31 076
těžké vady řeči	x	x	x	x	x	ONIV 100	x	x	x	44 226	77 048	x	x	x	60 637
tělesné postižení	x	x	x	x	x	ONIV 1200	x	x	x	33 169	53 717	x	x	x	43 443
těžké tělesné postižení	x	x	x	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
postižení více vadami	x	x	x	x	x	x	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
hluchoslepi	x	x	x	x	x	ONIV 1200	x	x	x	44 226	103 918	x	x	x	74 072
vývojové poruchy	x	x	x	x	x	ONIV 100	x	x	x	22 113	32 449	x	x	x	27 281
autismus	x	x	x	x	x	ONIV 750	x	x	x	44 226	137 916	x	x	x	91 071
škola samostatně zřízená - koeficienty															
mentální postižení	0,80	0,85	x	0,50	0,90	0,50	0,73	0,95	0,75	x	x	1,00	0,95	0,80	0,79
středně těžké mentální postižení	1,50	1,80	x	0,50	1,50	1,00	0,73	0,95	1,50	x	x	1,00	2,85	0,80	1,28
těžké mentální postižení	2,00	2,00	x	1,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	x	x	2,10	2,85	2,50	2,04
hluboké postižení	2,50	2,50	x	x	2,00	x	x	x	2,00	x	x	2,10	x	2,50	2,27
sluchové postižení	1,40	1,40	x	0,50	1,50	0,75	1,70	1,75	1,5						

2. REGISTR PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ

2.1 Varianty řešení

DEFINICE PROBLÉMU

Stávající znění zákona č. 561/2004 Sb. neupravuje informační toky potřebné k vytvoření a udržování datové základny pro efektivní řízení vzdělávací soustavy v oblasti lidských zdrojů.

S blížícím se koncem přechodného období, v němž zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, umožňoval pedagogickým pracovníkům bez odborné kvalifikace doplnit si vzdělání, se ukázala naléhavost vytvoření informačního zdroje, který by poskytoval průkazná a reprezentativní data o stavu a vývoji pedagogické profese.

Stát potřebuje data, jejichž interpretace umožní mapovat typickou kariéru pedagoga, její uzlové body a překážky. Důležité je znát uplatnění absolventů konkrétních studijních programů a oborů vysokých škol připravujících pedagogy, vědět, po jaké specializaci učitelů je poptávka, a znát dostupnost lidských zdrojů ve školství.

Spolehlivou datovou základnu bude vyžadovat také zavedení kariérního systému pedagogických pracovníků.

Nejde při tom o znalost profesní dráhy jmenovitě určitelných pedagogů, nýbrž o ztotožnění jednotlivých identit v dílčích fázích kariéry (začátek pedagogické dráhy, změna zaměstnavatele, účast na dalším vzdělávání, postup do dalšího kariérního stupně, zvýšení kvalifikace atp.).

POPIS EXISTUJÍCÍHO PRÁVNÍHO STAVU

Zákon č. 561/2004 Sb. upravuje předávání údajů ze školních matrik a dokumentace škol a školských zařízení, přičemž individuální údaje umožňuje sdružovat, pouze pokud jde o vzdělávané osoby, nikoli osoby vzdělávající.

Individuální údaje předávají v současnosti základní, střední a vyšší odborné a školy a konzervatoře o žácích a studentech v souladu s § 28 odst. 5 a vyhláškou č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení), ve znění pozdějších předpisů.

Údaje o pedagogických pracovnících jsou předávány pouze v agregované formě na čtvrtletních výkazech o zaměstnancích a mzdových prostředcích v regionálním školství. Data nezbytná pro koncepční činnost ministerstva ve shora uvedeném smyslu z těchto výkazů získávat nelze.

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

CÍLOVÝ STAV - POZNÁMKA K VARIANTÁM 1 AŽ 4

Ve všech nenulových variantách byl zvažován výhradně model sdružování anonymizovaných (varianta 1) nebo pseudonymizovaných (varianty 2 až 4) dat, neboť účelem registru pedagogických pracovníků nebude vést jmenný rejstřík fyzických osob.

Ztotožnění musí být prováděno pouze na vstupu, aby bylo možné propojit data o fyzických osobách v čase a případně také rozpoznat působení fyzické osoby současně ve více školách nebo školských zařízeních. Cílem není sdružování informací určujících, o koho konkrétně se jedná.

Z tohoto důvodu není dále pojednána (s výjimkou zmínky o zvažování provázanosti se systémem REDOP) varianta klasického rejstříku, kde by byli všichni pedagogičtí pracovníci trvale ztotožnitelní.

Cílovým stavem je totiž vedení pseudonymizovaných údajů. Sdružovány budou údaje o pohlaví, věku, dosaženém vzdělání a probíhajícím vzdělávání, rozsahu a obsahu činnosti pedagogického pracovníka a trvání pracovněprávního vztahu pedagogického pracovníka.

Ministerstvo zvážilo také úpravu dalších funkcionalit registru, např. evidence volných míst, která by mohla být i pomůckou pro efektivní práci s lidskými zdroji ve školství. Podklady pro tuto funkcionalitu však nelze vytěžit z údajů o kvalifikacích zaměstnanců škol, ale musely by vycházet z doplňkových sad údajů o poptávce škol po pedagogických pracovnících. Zatímco údaje o pedagogických pracovnících budou předávány a aktualizovány jednou, nejvýše dvakrát ročně, údaje o volných místech by musely být shromažďovány průběžně. Na takovou administrativní zátěž nejsou školy připraveny a vytvoření de facto portálu inzercí pracovních míst je velmi vzdálené záměru evidovat kvalifikaci aktivních pedagogických pracovníků. Ministerstvo proto od této varianty prozatím upustilo.

Pokud jde o sídlo právní úpravy registru, byl zvažován jak zákon č. 561/2004 Sb., tak zákon č. 563/2004 Sb. Centrální evidence údajů o pedagogickém pracovníkovi není pojmovým znakem pedagogické profese, ale nástrojem zejména pro koncepční činnost ministerstva a zakládá se na povinnosti škol předávat ministerstvu údaje ze své dokumentace. Proto patří její úprava do zákona č. 561/2004 Sb. k již existující úpravě předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení o příjemcích vzdělávání a školských služeb. Bude také využito stávající vyhlášky č. 364/2005 Sb., do níž bude (na základě rozšířeného zmocnění) doplněno též podrobnější vymezení dat předávaných školami a školskými zařízeními.

Registr pedagogických pracovníků má povahu informačního systému veřejné správy, což také výslovně stanoví zákon č. 561/2004 Sb.

Následující varianty popisují jednotlivé způsoby dosažení právě popsaného cíle, a to ve vztahu k možnostem ztotožnění (resp. pseudonymizace) pedagogických pracovníků.

VARIANTA 1

První uvažovanou variantou bylo předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení s odlišením jednotlivých pedagogů pouze interním identifikátorem vytvořeným školou nebo školským zařízením. Při přechodu pedagoga do jiné školy nebo školského zařízení bude muset s pedagogem „přejít“ i jeho dosavadní „školní identifikační číslo“, které pak nová škola nebo školské zařízení bude evidovat a předávat za účelem propojitelnosti dat o pedagogovi ze stávajícího a dřívějšího působiště (působišť). Problematická je v této variantě i situace, kdy pedagogický pracovník působí současně ve více školách/školských zařízeních.

VARIANTA 2

Druhá varianta spočívá v identifikaci pedagogických pracovníků rodným číslem. Rodné číslo by bylo kombinováno s dalším náhodným údajem a šifrováno. Dále by tak byl pedagog v databázi vedené ministerstvem identifikován pouze nevýznamovým identifikátorem. Propojení s novou dávkou údajů by se provedlo až při jejím přijetí. Šifrovací mechanismus by byl provozován odděleně od hlavní databáze.

VARIANTA 3

Nabízí se též možnost využít nástrojů vytvořených pro komunikaci se základními registry a data o pedagogických pracovnících přijímat do centrální databáze již pod agendovými identifikátory fyzických osob (AIFO).

Tato metoda by vyžadovala zajištění exportu dat, v definované struktuře, z personálně-administrativních evidencí škol a školských zařízení a přístup těchto subjektů k nástrojům umožňujícím komunikaci se službami základních registrů (zejm. základního registru obyvatel). Školy mohou využít například služby Czech POINT at Office, spravované Ministerstvem vnitra.

K fungování služby postačuje standardní počítač s přístupem na internet, webový, formulářový a dokumentový prohlížeč, účet pro používání Czech POINT at Office (přístup pomocí dvojice certifikátů pro autentizaci a podpis žádostí) – viz <http://www.czechpoint.cz/web/?q=node/501>.

Tato služba umožňuje autorizovaným osobám získávat údaje ze základních registrů přímo z počítače „v kanceláři“. Školy a školská zařízení by mohly po odeslání čísla elektronicky čitelného dokladu totožnosti (občanského průkazu nebo průkazu o povolení k pobytu cizince na území České republiky) získat do vlastní elektronické kartotéky pedagogických pracovníků AIFO. Pod touto identifikací by předávaly údaje v rozsahu stanoveném ministerstvem. K tvorbě kartotéky a předávání údajů by se využívaly jednotné formuláře, jež by zajistilo ministerstvo (viz níže finanční dopady) a jež by byly přístupné přímo ve službě Czech POINT at Office.

AIFO je konstantní v čase a umožňuje tedy průběžné sdružování jednotlivých datových dávek.

Aby mohly školy a školská zařízení využívat služby Czech POINT at Office, musí být v postavení orgánů veřejné moci. Zákon k tomuto účelu výslovně stanoví, že škola a školské zařízení při předávání údajů do centrální evidence vykonává veřejnou správu, a tedy nejedná jako zaměstnavatel při správě osobních údajů zaměstnanců.

VARIANTA 4

V úvahu připadá také předávání údajů o pedagogických pracovnících pod resortním identifikátorem, který by k tomuto účelu byl nově zaveden.

Každému pedagogovi by bylo přidělováno jedinečné identifikační číslo pouze pro účely předávání údajů do centrální databáze. Identifikační číslo by přidělovalo MŠMT nebo krajské úřady na základě vyžádání školou nebo školským zařízením. V případech, kdy pedagog působí ve více školách nebo školských zařízeních, by si musel volit jednu školu nebo školské zařízení, která požadavek na vytvoření čísla zadá. Ostatní školy by o této skutečnosti musel informovat.

Odděleně od centrální evidence předávaných údajů by existovala referenční databáze identifikačních čísel a rodných čísel pedagogů.

VARIANTA 5

Ministerstvo zvažovalo také možnost využití stávajících technických prostředků, které využívá ke zpracování dat o zaměstnancích ve vzdělávací soustavě.

V souladu se zákonem č. 111/1998 Sb. spravuje ministerstvo registr docentů a profesorů (REDOP), což je databáze vysoce kvalifikovaných akademických pracovníků zahrnující individuální údaje pro účely výkonu státní správy, např. při posuzování předpokladů pro řádný výkon vzdělávací činnosti vysoké školy v řízení o akreditaci studijního programu.

2.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant

Posouzení variant z hlediska splnění sledovaného cíle

VARIANTA NULOVÁ

Nulová varianta nesplňuje sledovaný cíl. Dále proto nebudou posuzovány její dopady.

VARIANTA 1

Tato varianta, ačkoli je důsledná co do míry anonymizace subjektu údajů, je krajně nespolehlivá. Základní cíl zavedení registru pedagogických pracovníků by totiž závisel pouze na ochotě pedagogů předávat každé další škole stále širší soupis svých dřívějších identifikátorů. Varianta by navíc neumožňovala sledovat souběh činností pedagogických pracovníků. Tato představa je na hranici absurdity.

VARIANTA 2

Používání rodného čísla je v současnosti stále ještě nejsnazší metodou identifikace fyzické osoby. Spolehlivost této identifikace je však časově omezená, neboť v horizontu cca 10 let hodlá stát od identifikace rodnými čísly upustit. Registr pedagogických pracovníků má však být dlouhodobým nástrojem přesahujícím uvedenou časovou mez. Rodná čísla znamenají navíc problém u cizinců.

VARIANTA 3

Varianta 3 splňuje stanovený cíl při efektivním využití moderních prostředků informačních systémů veřejné správy v souladu s koncepcí eGovernmentu.

VARIANTA 4

Tato varianta splňuje sledovaný účel, vytváří však nový odvětvový systém identifikace (včetně organizačního zázemí pro tvorbu identifikátorů) nezávislý na jednotných systémech komunikace informačních systémů veřejné správy.

Vzhledem k využití rodných čísel v referenční databázi vykazuje nevýhody varianty 2.

VARIANTA 5

Jedná se o variantu předurčenou využitím konkrétních technických prostředků, čemuž by se muselo přizpůsobit i legislativní řešení. Informační technologie využívané pro REDOP však svojí kapacitou (pro evidenci údajů o řádově stovkách fyzických osob poskytovaných

desítkami vysokých škol) nejsou dostačující k zajištění funkčnosti databáze čítající desítky tisíc záznamů poskytovaných několika tisíci škol a školských zařízení.

Také nastavení systému REDOP, pokud jde o identifikaci akademických pracovníků rodným číslem, se mívá se záměrem předkladatele vytvořit pseudonymizovanou databázi pedagogických pracovníků.

Proto tato varianta nebyla dále zvažována.

Posouzení variant z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů

VARIANTY 1 až 4

Registr pedagogických pracovníků bude spravován ministerstvem, které jej bude využívat pro

- koncepční činnost – koncepce rozvoje pedagogických profesí, vzdělávání pedagogů (pregraduálního i celoživotního),
- související legislativní činnost,
- tvorbu, popř. akreditace vzdělávacích programů DVPP a studijních programů, přípravu dlouhodobých záměrů rozvoje vzdělávání a vzdělávací soustavy,
- hodnocení, jak jsou koncepční záměry naplňovány,
- statistiku.

Pro tyto účely postačuje vedení pseudonymizovaných údajů, které však musí na vstupu zajistit sledování „identit“ tzn. sdružení údajů o týchž osobách v různých školách a školských zařízeních a v různých okamžicích.

Zpracování dat bude dlouhodobé v řádu desítek let.

Pro pedagogické pracovníky jako subjekty údajů nebude zavedení registru znamenat nové povinnosti (výjimkou je varianta 1, kde by pedagogický pracovník musel novému působišti sdělovat dosavadní identifikátor).

K individuálním údajům bude mít přístup pouze škola (v rozsahu svých zaměstnanců, tzn. jde v zásadě o zachování současného stavu) a ministerstvo.

Součástí registru nebudou údaje umožňující ztotožnění pedagogického pracovníka přímo z obsahu registru. Ve variantách 2 a 4 se předpokládá existence odděleného referenčního mechanismu umožňujícího propojit speciální identifikační číslo s rodným číslem. Operace s rodným číslem ve variantách 2 a 4 představují uzlový bod s potenciálním rizikem narušení soukromí subjektu údajů.

Ve variantě 3 bude mít ministerstvo možnost v případě zjištění chyby v registru pedagogických pracovníků ověřit identitu pedagogického pracovníka ze základních registrů.

Registr bude neveřejný, nebude přístupný online.

Data z registru budou poskytována ministerstvem krajským úřadům a ČŠI pro účely plnění jejich povinností. Půjde vždy o poskytnutí anonymizovaných nebo agregovaných výstupů.

Veškeré zpracování osobních údajů bude prováděno zabezpečeným způsobem.

Posouzení variant z hlediska ekonomického

VARIANTY 1 až 4 – posouzení nákladů na samotné vedení centrální databáze

Bez ohledu na to, jakým způsobem bude zajištěna pseudonymizace údajů, vykazují všechny nenulové varianty shodnou úroveň nákladů na samotnou správu centrální databáze a pořizování výstupů z jejího obsahu. Vyjma níže uvedených nákladů předpokládají všechny zvažované varianty úpravu (upgrade) aplikačních software jednotlivých škol a školských zařízení.

(Vyčíslení personálních nákladů, provozních nákladů – servis, hardware, jednorázové pořízení software. Náklady jsou odhadovány následovně:

- personální náklady/rok (vč. odvodů)	
o metodická podpora 0,5 úvazku	280 tis. Kč
o technická správa systému 0,25 úvazku	150 tis. Kč
o zpracování dat a analytické výstupy 0,5 úvazku	290 tis. Kč
- hardware vč. serverového a databázového software a 5leté záruky (servisu)	1,2 mil. Kč
- energie	50 tis. Kč
- aplikační vrstva centrální databáze vč. identity managementu a log managementu	600 tis. Kč

Celkem hrubý odhad (bez dodatečných nákladů u varianty 2, 3 a 4) 2,57 mil. Kč
(z toho opakující se každoročně 770 tis. Kč)

Na straně škol a školských zařízení vyplynou zvýšené náklady především z nezbytnosti úpravy datových struktur školních evidencí a vytvoření nových modulů pro export dat požadovaných registrem pedagogických pracovníků. Tyto náklady nelze předem stanovit, neboť budou záviset na konkrétních cenových politikách dodavatelů evidenčních programů.

Naopak nepředpokládá se, že by školy byly zatíženy náklady na zvláštní školení nebo další vzdělávání pedagogických pracovníků související se zavedením nové povinnosti. Systém předávání údajů bude zaváděn do praxe s metodickou podporou ministerstva, které k fungování systému a jednotlivým postupům připraví dostatečně návodné podklady.

VARIANTA 1

Varianta 1 nevytváří další nároky na státní rozpočet.

Celkem hrubý odhad varianty 1 2,57 mil. Kč
(z toho opakující se každoročně 770 tis. Kč)

VARIANTA 2

Jednorázové náklady na šifrovací mechanismus 180 tis. Kč

Celkem hrubý odhad varianty 2 2,75 mil. Kč
(z toho opakující se každoročně 770 tis. Kč)

VARIANTA 3

Základem varianty 3 je využívání služby Czech POINT at Office. Pro registr a pro školy a školská zařízení bude nutné vytvořit jednotné formuláře pro vlastní kartotéky a následné předávání údajů. Tvorba jednoho formuláře stojí cca 200 tis. Kč. Předpokládá se vytvoření až

5 různých formulářů, podle druhů škol a typů školských zařízení. Zadavatelem bude ministerstvo.

Celkem hrubý odhad varianty 3

3,57 mil. Kč

(2,57 mil. Kč – z toho opakující se každoročně 770 tis. Kč – jsou náklady společné všem variantám; 1 mil Kč jsou náklady specifické pro variantu 3 a představují odhad ceny pěti formulářů odvozený z obvyklé ceny těchto produktů, jak byla ověřena v konzultacích s Ministerstvem vnitra.)

VARIANTA 4

Základem varianty 4 je nový systém přidělování resortních identifikátorů spravovaný ministerstvem nebo též krajskými úřady a zpřístupněný k zabezpečené online komunikaci se školami a školskými zařízeními.

Aplikační vrstva systému přidělování resortních identifikátorů 180 tis. Kč

Dodatečné personální náklady:

- ministerstvo 1,0 úvazek 570 tis. Kč
- kraje (14 x 0,25 úvazek) 1,7 mil. Kč

Jednorázové dodatečné náklady (oddělený systém registrace): 300 tis. Kč

Celkem hrubý odhad varianty 4

5,32 mil. Kč

(z toho opakující se každoročně 3,04 mil. Kč)

Posouzení variant z hlediska administrativní zátěže

VARIANTY 1 až 4 – administrativní zátěž související s předáváním určitého objemu dat

Nezávisle na variantě pseudonymizace pedagogického pracovníka bude každá škola a školské zařízení poskytující vzdělávání povinno vytvořit o každém pedagogickém pracovníkovi datovou větu z vlastní dokumentace a odeslat ji zabezpečeným přenosem dat ministerstvu. Předávání dat bude probíhat nejvýše dvakrát ročně, přičemž vytvoření jedné datové dávky ve škole o 20 pedagogích bude vzhledem k předpokládané integraci příslušné funkcionality do personálních software škol vyžadovat 0,5 hodiny práce jednoho zaměstnance školy.

Samostatně je nutné posoudit administrativní zátěž související se zaváděním nové právní úpravy do praxe. Školy a školská zařízení budou muset uvést obsah dokumentace do souladu s požadavky na odesílání dat do centrální databáze. V prvním roce fungování registru pedagogických pracovníků lze například pro školu o 20 pedagogích předpokládat jednorázový nápad administrativní práce v rozsahu 15 hodin práce a zaškolení v rozsahu 5 hodin.

VARIANTA 1

Varianta 1 představuje zvýšené administrativní nároky pro školy, které budou vytvářet identifikační čísla pedagogů a evidovat jejich dřívější identifikátory.

VARIANTA 2

Varianta 2 nezakládá další administrativní nároky.

VARIANTA 3

Základem varianty 3 je využívání služby Czech POINT at Office. Školy a školská zařízení si budou muset osvojit práci s touto službou, jejíž užívání však nepřesahuje běžnou uživatelskou znalost práce na počítači. Vyžádat si AIFO a začlenit je do datového souboru o pedagogovi je automatizovaný proces.

VARIANTA 4

Varianta 4 představuje zvýšenou administrativní zátěž pro orgány státní správy související s přidělováním resortních identifikátorů (v náběhové fázi jednorázově pro cca 130tis. fyzických osob).

2.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

Z výše uvedených variant se ukazuje varianta 3 jako řešení účinně naplňující vytyčený cíl. Varianta 3 využívá potenciálu základních registrů a zajišťuje dostatečný standard ochrany soukromí subjektů údajů. Náklady na zavedení a fungování systému jsou přiměřené cíli.

	Téma	Vybrané varianty	Návrh řešení
2.3	Registr pedagogických pracovníků	3	Zavedení registru pedagogických pracovníků spravovaného ministerstvem. Údaje o všech pedagozích budou předávat všechny školy a školská zařízení poskytující vzdělávání. Využití AIFO umožní účinnou pseudonymizaci subjektů údajů.

Základní teze prováděcí právní úpravy jsou uvedeny ve zvláštní části důvodové zprávy u příslušného zmocňovacího ustanovení.

3. POVINNÁ ŠKOLNÍ DOCHÁZKA A SPÁDOVÉ ŠKOLY

3.1 Varianty řešení

3.1.1 Pokrytí území České republiky školskými obvody spádových škol

DEFINICE PROBLÉMU

Existují lokality, v nichž zákonní zástupci obtížně hledají pro dítě základní školu. Právní předpisy neupravují, jak mají v těchto případech obce a orgány státní správy postupovat.

Stávající znění zákona č. 561/2004 Sb. neupravuje účinné nástroje k zajištění spádové školy žákům, jejichž obec neučinila nebo nemohla učinit potřebné kroky k vymezení školského obvodu. Tito žáci mají ztíženo hledání dostupné základní školy.

Obci se ukládá zajistit podmínky plnění povinné školní docházky žákům (zejména) s místem trvalého pobytu na jejím území, aniž by bylo zajištěno, že každá obec bude mít na svém území školský obvod. Zda bude území obce náležet k určité spádové škole, totiž záleží jednak na aktivitě obce a hlavně na jejích faktických možnostech zřídit základní školu nebo se dohodnout s jinou obcí nebo svazkem obcí jako zřizovatelem základní školy.

Školský zákon sice ukládá krajskému úřadu rozhodnout o školském obvodu v případě, kdy není obcí stanoven, tato možnost se však vzhledem k tomu, že povinnost obce stanovit školský obvod není univerzální, v praxi uplatňuje jen ve velmi úzké množině případů.

POPIS EXISTUJÍCÍHO PRÁVNÍHO STAVU

Zákon č. 561/2004 Sb. definuje spádovou školu jako základní školu (zřizovanou obcí nebo svazkem obcí), v jejímž školském obvodu má dítě místo trvalého pobytu. Význam institutu spádové školy spočívá v právu dítěte na přednostní přijetí do jeho spádové školy.

Dítě se ke vzdělávání přijímá dle § 46 odst. 1 konstitutivním rozhodnutím školy, přičemž jedná-li se o jeho spádovou školu, má přednost před dětmi, pro něž daná škola není spádová. Přednost ale platí jen do vyčerpání kapacity školy (nejvyššího povoleného počtu žáků zapsaného v rejstříku škol a školských zařízení).

Neexistuje způsob, jímž by bylo možné z pozice státu zaručit, že spádová škola bude mít kapacitu odpovídající přesně počtu dětí s místem trvalého pobytu v jejím školském obvodu a že pro každý nastupující školní rok nabídne k zápisu tolik míst, kolik je potřeba k uspokojení poptávky všech dětí, jež se k zápisu dostaví. Tomuto stavu se může obec přiblížit rozumným plánováním kapacity školy a rozvržením školských obvodů s ohledem na průběžné sledování demografie. Není však v jejích silách průběžně zohledňovat, natož přesně předvídat řadu proměnných od migrace obyvatel až po zájem o školy jiných zřizovatelů.

Spádová škola proto skýtá žákovi pouze relativní jistotu, že sem bude přijat přednostně.

Spádová škola ale nespojuje zákonnému zástupci ruce při volbě školy. Ustanovení § 36 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., podle něhož žák plní povinnou školní docházku ve své spádové škole, pokud zákonný zástupce nezvolí jinou školu, ani nelze vykládat tak, že se dítě stává žákem spádové školy automaticky, není-li zvolena jiná škola (aby se dítě stalo žákem školy, je vždy zapotřebí konstitutivního rozhodnutí školy).

Podle § 178 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. se školský obvod spádové školy váže zásadně na

- území obce, která školu zřizuje,
- území obcí, které jsou členy svazku obcí zřizujícího školu, nebo
- území obcí, které se zřizovatelskou obcí uzavřely dohodu o společném školském obvodu.

Případy, kdy školský obvod základní školy zahrnuje území více než jedné obce, jsou spojeny s povinností dotčených obcí stanovit příslušnou část (společného) školského obvodu obecně závaznou vyhláškou. Obecně závazná vyhláška je vydávána v samostatné působnosti a její předmět je spojen s územní působností obce. Obec, která zřizuje základní školu, nemůže obecně závaznou vyhláškou stanovit, že školský obvod této školy zasahuje také na území druhé obce. **Naopak obec, která nezřizuje základní školu, si nemůže jednostranně vynutit, aby na její území zasahoval školský obvod.**

Podle stávající právní úpravy tedy mohou existovat případy obcí, na jejichž území nezasahuje školský obvod spádové školy. Jde o obce, které nezřizují základní školu ani neusilují o účast na společném školském obvodu nebo aktivitách svazku obcí.

Minimální úroveň aktivity obce spojené se zajišťováním podmínek plnění povinné školní docházky se ještě snižuje v důsledku nového přerozdělování výnosů sdílených daní podle zákona č. 243/2000 Sb., ve znění účinném od 1. ledna 2013. Změny v rozpočtovém určení daní přinášejí efektivnější a spravedlivější přístup obcí k výnosům sdílených daní, paradoxně však spolu s přesunem prostředků od obcí nezřizujících základní školu k obcím, které školu zřizují, zbavují první obce povinnosti související s povinností zajistit plnění povinné školní docházky, a sice úhrady neinvestičních výdajů za dojíždějící žáky. Novela zákona č. 561/2004 Sb. vyhlášená pod č. 370/2012 Sb. totiž v § 178 s účinností k 1. lednu 2013 zrušila odstavce 6 až 8. Pro obce, které nezřídily základní školu, neúčastní se dohody o společném školském obvodu ani svazku obcí zřizujícího základní školu, tak zákon od 1. ledna 2013 neupravuje výslovně způsob jak zajistit podmínky plnění povinné školní docházky žákům uvedeným v § 178 odst. 1.

Tabulka č. 2: Celkové počty žáků základních škol a celkové počty žáků prvního stupně základní škol

	Žáci ZŠ celkem	Žáci prvního stupně	Zapisovaní*	Zapsaní**
2012/2013	807950	488106	130870	110392
2011/2012	794642	474327	125703	106930
2010/2011	789486	465380	118900	101706
2009/2010	794459	460754	115652	98789
2008/2009	816015	458198	113353	96432
2007/2008	844863	458046	111784	95172
2006/2007	876513	462820	112091	95490

Zdroj: Statistické ročenky školství (MŠMT/ÚIV)

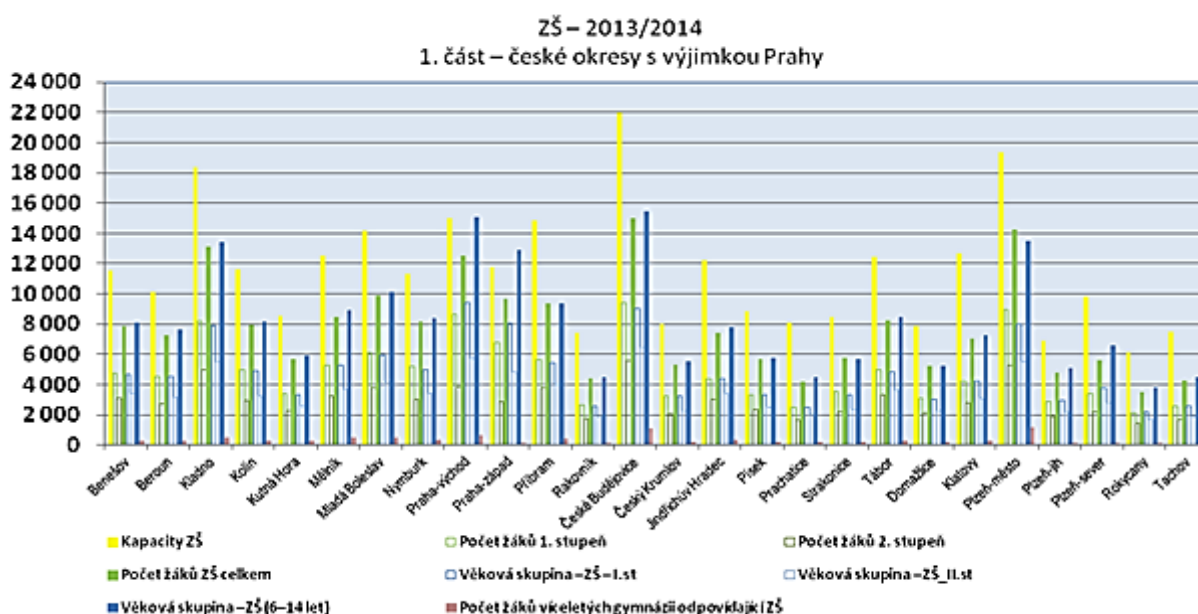
* Počet dětí, které se dostavily k zápisu. ** Počet dětí zapsaných do základní školy.

Statistické údaje nenasvědčují tomu, že by hrozil obecný nedostatek kapacit základních škol v České republice, neboť celková naplněnost základních škol se dlouhodobě výrazně nezvyšuje, a nárůst počtu dětí zapisovaných k plnění povinné školní docházky je dosud kompenzován odchody do středního vzdělávání. Kapacity základních škol v celorepublikovém měřítku (souhrnná rejstříková kapacita všech základních škol podle stavu k 29. říjnu 2012 je 1 299 103 žáků) navíc výrazně převyšují poptávku po základním vzdělávání. Toto hledisko ale není podstatné, protože dostupnost základního vzdělávání je prvotně lokální záležitost.

Na lokální úrovni se může vyšší počet dětí ve věku zahájení povinné školní docházky projevit výrazněji a častěji se objevují případy, kdy zákonní zástupci nenašlehnou pro dítě dostupnou základní školu nejen v místě bydliště, ale ani v okolních obcích. Domovská obec ani krajský úřad, na které se zákonní zástupci přirozeně obracejí s žádostí o pomoc, nemají dostatečně účinné nástroje jak dítěti pomoci.

V rámci České republiky je nejtěživější situace v okresech Praha-východ a zejména Praha-západ, kde již současné požadavky na přijetí žáků do základních škol leckde převyšují kapacity základních škol s negativním výhledem na další období.

Graf: Převis žáků věkové skupiny 6 až 14 let v poměru ke kapacitě základních škol v okresech Praha – východ a Praha – západ ve školním roce 2013/2014

Zdroj: graf převzat z materiálu „Nástin problematiky přijímání žáků do 1. ročníků ZŠ v místech s nedostatkem kapacit“ zpracovaného ministerstvem

Podle stávající právní úpravy (§ 178 odst. 3) má krajský úřad velmi omezenou možnost zasáhnout ve prospěch dítěte v případech, kdy je z důvodu nedostupnosti základní školy a absence práva na přednostní přijetí ohroženo plnění jeho povinné školní docházky:

„Pokud obec nestanoví školský obvod spádové školy a je ohroženo plnění povinné školní docházky žáků uvedených v odstavci 1, rozhodne o školském obvodu spádové školy krajský úřad v přenesené působnosti.“ (§ 178 odst. 3)

Krajský úřad může rozhodnout o školském obvodu, pouze pokud „obec nestanoví školský obvod spádové školy“. Obec však má povinnost stanovit školský obvod pouze v případech uvedených v § 178 odst. 2 (resp. v jeho písmenech b) a c), neboť při zřízení jedné školy obec způsobí „stanovení“ školského obvodu ze zákona podle písmene a)). Podpůrná aktivita krajského úřadu se tudíž uplatní jen v případech, kdy obec opomene vydat obecně závaznou vyhlášku, ačkoli je k tomu povinna z důvodu zřízení dvou nebo více škol, z důvodu uzavření dohody o společném školském obvodu nebo účasti ve svazku obcí, který zřizuje základní školu.

Závažnější případy ohrožení plnění povinné školní docházky ale nastávají tam, kde obec nezřídila základní školu, neuzavřela dohodu o společném školském obvodu ani se nestala členem svazku obcí zřizujícího základní školu. Takové obci nevznikla povinnost stanovit školský obvod, resp. stanovení školského obvodu touto obcí je vyloučeno, neboť nemůže bez zákonného nebo smluvního základu vztahovat školské obvody základních škol jiných zřizovatelů na svoje území.

Zásada zákonnosti výkonu státní správy a speciálně zásahů do územní samosprávy potom velí vykládat pravomoc krajského úřadu podle § 178 odst. 3 restriktivně a vázat ji pouze na nesplnění povinnosti obce stanovit školský obvod. Krajský úřad tudíž nemůže využít pravomoci podle § 178 odst. 3 ve prospěch dětí s místem trvalého pobytu na území obce, která nezřídila základní školu, neuzavřela dohodu o společném školském obvodu ani nevstoupila do svazku obcí.

Přítom tento problém často netíží jen děti, resp. jejich zákonné zástupce, ale i jejich domovskou obec, neboť jeho příčina nemusí nutně být v liknavosti obce. Často se bude jednat i z pohledu obce o nepříznivé působení vyšší moci, nemá-li obec podmínky pro zřízení školy a nepodařilo-li se jí dosáhnout dohody o spolupráci s žádnou z okolních obcí.

Zákon navíc neupravuje dostatečně názorně povinnost obce pomoci zákonným zástupcům při hledání dostupné základní školy (rozumí se dostupnost dopravní i kapacitní). Z podnětů, jimiž se pravidelně v době zápisů k povinné školní docházce obracejí rodiče na ministerstvo, je zřejmé, že řada obcí bez základní školy není dostatečně aktivní a neposkytuje svým občanům aktuální servis informací o dostupnosti základního vzdělávání.

Existující právní stav tudíž nevyžaduje zásadní systémovou revizi, ale stanovení dílčích pravidel k vyplnění mezer, které v současnosti působí v místních podmínkách obtížnou dostupnost základního vzdělávání a bezradnost zákonných zástupců při hledání základní školy.

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Dosavadní nedostačující pravomoc krajského úřadu subsidiárně rozhodnout o školském obvodu bude nahrazena nástrojem, který může zajistit pokrytí území s nedostatečnou dostupností základních škol školskými obvody.

Vzhledem k obecné závaznosti toto opatření krajského úřadu nemůže být správním rozhodnutím, ale půjde o tzv. opatření obecné povahy (§ 171 až 174 správního řádu).

Opatření krajského úřadu bude vydáváno v přenesené působnosti.

Touto metodou lze zajistit žákům spádovou školu, a tedy relativní jistotu přijetí do školy. Nelze ale zajistit přijetí žáka do jeho již existující spádové školy (zřizované třeba i jeho domovskou obcí), která má naplněnou kapacitu a nemůže žáka přijmout ke vzdělávání. Bude však možné na místo jeho trvalého pobytu rozšířit školský obvod jiné školy (i zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí), neboť zákon nevyklučuje překryv více školských obvodů.

VARIANTA 2

Zvažována byla i varianta individuálního určení spádového obvodu konkrétnímu dítěti krajským úřadem, která by se používala v případech, kdy plnění povinné školní docházky je ohroženo jen u jednotlivce. Ukazuje se ale, že tato varianta by (nejen) krajským úřadům přinášela administrativní zátěž neúměrnou dosahovanému výsledku. Muselo by se jednat o správní řízení, jehož účastníkem by kromě dítěte, jehož se rozhodování v první řadě týká, musela být i jeho domovská obec, nově určovaná spádová škola a její zřizovatel. Vzhledem k protichůdným zájmům těchto subjektů by rozhodování bylo zpravidla komplikováno a protahováno odvolacím řízením.

VARIANTA 3

Zákonným zástupcům často chybí účinná pomoc obce při hledání dostupné základní školy.

Pomoc obce by měla mít hlavně informační a poradenskou povahu (nepůjde o přímou intervenci a vměšování obce do záležitostí školy jiného zřizovatele). Pomoc lze poskytnout i předběžně obecnou formou – zveřejněním základních informací o dostupných školách a poučení o právech dětí (zákonných zástupců) na úřední desce nebo internetových stránkách obce. Tyto i další možné přístupy lze v zákoně označit neurčitým pojmem „přiměřený způsob“.

VARIANTA 4

Nástroje uvedené ve variantách 1 až 3 pouze určují žákovi spádovou školu, resp. zajišťují mu informace o dostupných základních školách, ale nezajišťují faktickou dostupnost kapacit základních škol v určitém území. Zákon totiž neukládá obcím a z praktických důvodů ani nemůže plošně všem obcím v České republice uložit, aby kapacita školy přesně odpovídala poptávce z příslušného školského obvodu. Ve skutečnosti proto řada spádových škol nemá takovou kapacitu, aby mohla vzdělávat všechny žáky s trvalým pobytem ve školském obvodu. Zákon také neukládá obcím, aby vytvářely nebo udržovaly kapacity svých škol k využití žáky z okolních obcí. Opět není možné toto pravidlo zavést plošně, avšak v konkrétních případech má škola zřizovaná obcí skutečně „nadobecní“ význam, protože je třeba jedinou nebo jednou z mála škol, kde mohou žáci ze sousedních obcí plnit povinnou školní docházku.

Nejde o obecně závadný stav, ale pouze lokálně o možnou příčinu obtížné dostupnosti základního vzdělávání. Je proto zapotřebí zvažovat také přímou ingerenci státní správy do stavu kapacit té které spádové školy.

Tento nástroj by bylo možné použít:

- jako pojistku proti snižování kapacit základních škol, a to formou speciálního důvodu pro zamítnutí žádosti o změnu údajů v rejstříku škol a školských zařízení; toto opatření bylo více využíváno v případech, kdy obec snižuje kapacitu školy, protože postačuje jejím občanům, a tím vylučuje možnost využití kapacity dětmi z okolních obcí, které třeba spádovou školu nemají a mohly by ji v budoucnu mít právě v této škole (např. na základě opatření obecné povahy dle varianty 1).
- tam, kde jsou pro rozšíření kapacit školy již dány materiální podmínky (zjednodušeně řečeno není nutná přístavba školy); krajský úřad by mohl na základě zjištění, že zásahy nižší intenzity nejsou účinné, podat ministerstvu návrh na zvýšení kapacity konkrétní základní školy zřizované obcí nebo svazkem obcí.

Druhá možnost představuje zřejmě nejintenzivnější myslitelný způsob zásahu do územní samosprávy, protože jde formálně i o omezení práv vlastníka (obce nebo přímo právnické osoby vykonávající činnost školy), neboť by zde stát závazně určoval vlastníku stavby způsob jejího použití. Podmínkou by pak musela být neexistence právních překážek v podobě užívacího práva jiné osoby k prostorám (např. nájemní smlouva, kterou v praxi může mít s vlastníkem stavby uzavřeno třeba i škola jiného zřizovatele). Bylo by ale možné rozhodnout o zvýšení kapacity od data následujícího po odpadnutí právní překážky (konkrétně stanoveného např. dle obsahu nájemní smlouvy), čímž by se nanejvýš zamezilo jejímu prodloužení, tedy jednalo by se o podobný zásah, jako je znemožnění uzavřít novou nájemní smlouvu.

3.1.2 Evidence plnění povinné školní docházky

DEFINICE PROBLÉMU

Neexistuje jednotná úprava evidence využití kapacit spádových škol žáky ze zřizující obce a okolních obcí a evidence zájmu žáků z obce zřizující základní školu po vzdělávání v jiné než spádové škole. Obec často nemá přehled o využití svojí školy a podklady pro plánování jejich kapacit. Ředitelé základních škol naopak nemají včas nebo vůbec přehled o žácích, kteří by se měli dostavit k zápisu, popřípadě o nichž by ředitel měl obdržet zprávu, že byli zapsáni do jiné základní školy.

POPIS EXISTUJÍCÍHO PRÁVNÍHO STAVU

Zákon neupravuje povinnost obce poskytnout řediteli spádové školy seznam dětí, které patří do příslušného školského obvodu a mají v dané škole právo na přednostní přijetí. Ředitel není povinen zpětně oznamovat obci, které děti ze školského obvodu se dostavily k zápisu, které byly přijaty a kolik bylo přijato dětí s místem trvalého pobytu mimo školský obvod.

Zákon pouze upravuje povinnost školy, která není spádovou školou dítěte, oznámit přijetí takového dítěte řediteli jeho spádové školy (§ 36 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb.).

Tato informace je využitelná pouze v kombinaci s výše uvedenými vstupními informacemi. Za současné právní úpravy, kdy není stanovena povinnost ředitele takové informace kombinovat, není ani jisté, zda může obec řediteli vstupní seznam dětí poskytnout. Praxe není jednotná ani v náhledu na povinnost ředitele spádové školy předávat zřizovateli seznam přijatých dětí.

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Zákon upraví systém evidence plnění povinné školní docházky jako logický doplněk jednotné soustavy školských obvodů. Před termínem zápisů poskytne obecní úřad obce, na jejímž území je školský obvod základní školy, řediteli spádové školy seznam dětí, které patří do jeho obvodu a měly by v příštím školním roce zahájit povinnou školní docházku.

Pokud přijme ředitel děti z jiného školského obvodu, sdělí tuto skutečnost spádové škole.

Po ukončeném přijímacím řízení sdělí ředitel obecnímu úřadu

- které děti ze seznamu „spádových“ dětí přijal ke vzdělávání, popř. kterým povolil odklad povinné školní docházky,
- o kterých „spádových“ dětech mu jiná škola sdělila, že je přijala ke vzdělávání,
- které děti přijal z jiných školských obvodů a z území bez školského obvodu.

Tento systém umožní ředitelům škol lépe plánovat činnost školy a zřizovatelům efektivněji přizpůsobovat kapacity základních škol skutečné poptávce.

Nový, relativně ucelený systém předávání údajů o zapisovaných dětech a o odkladech mezi školami a obcemi nelze směřovat s vykazováním údajů o zahájení povinné školní docházky ve výkazech podle § 28 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb. Jde o odlišné mechanismy, které se budou realizovat nezávisle na sobě.

VARIANTA 2

Zákon upraví pouze poskytnutí údajů obecním úřadem řediteli školy.

Zpětný pohyb údajů nebude upraven.

3.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant

3.2.1 Pokrytí území České republiky školskými obvody spádových škol

Varianta 1 (dodatečné určování školského obvodu opatřením obecné povahy vydaným krajským úřadem) může vyřešit obtíže s dostupností základního vzdělávání v určité lokalitě – žákům, kteří dosud nemají v žádné základní škole přednostní právo na přijetí, přizná toto právo v nově stanovené spádové škole. Výhodou opatření obecné povahy je, že již na základě jednotlivého případu může krajský úřad nastolit obecné řešení pro příslušné území. Nerozhoduje tedy o spádovosti školy pro jednotlivého žáka, ale pro všechny děti z určitého území (počítá se s tím, že opatření obecné povahy bude časově omezené, aby byla zachována určitá přiměřenost zásahu krajského úřadu do samostatné působnosti obce zřizující spádovou školu). Této obci je totiž část školského obvodu na základě opatření obecné povahy jednostranně vnucena orgánem vykonávajícím státní správu.

Limitem jsou kapacity fyzicky dostupných základních škol a rizikem je, že obce budou tyto kapacity preventivně snižovat, aby vystačily pouze pro uspokojení poptávky vlastních občanů a školy nebyly případným opatřením obecné povahy dotčeny.

Varianta 2 (individuální stanovení spádové školy) by (nejen) krajským úřadům přinášela administrativní zátěž neúměrnou dosahovanému výsledku. Muselo by se jednat o správní řízení, jehož účastníkem by kromě dítěte, jehož se rozhodování v první řadě týká, musela být i jeho domovská obec, nově určovaná spádová škola a její zřizovatel. Vzhledem

k protichůdným zájmům těchto subjektů by rozhodování bylo zpravidla komplikováno a protahováno odvolacím řízením.

Varianta 3 (výslovná úprava povinnosti obce napomáhat zákonným zástupcům při hledání základní školy) nepřináší zásadně novou úpravu. Dosavadní povinnosti obce vůči jejím občanům jsou v této oblasti podstatně přísnější. Obec nemá napomáhat zákonným zástupcům v „jejich“ hledání základní školy, ale musí zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky (§ 178 odst. 1). K této povinnosti patří i povinnost informovat zákonné zástupce o způsobu, jakým jejich domovská obec zajistila podmínky pro plnění povinné školní docházky. Jinak by se úsilí obce míjelo účinkem.

V zákoně není vhodné výslovně zdůrazňovat pomoc, kterou má obec poskytovat zákonnému zástupci při hledání základní školy, protože to může vzbuzovat dojem, že hledání a nalezení dostupné školy je prvotně úkolem zákonného zástupce, zatímco obec mu přispěje na pomoc až v krajním případě. Již ze stávající úpravy přitom vyplývá pro zákonného zástupce výhodnější situace – je to obec, kdo se musí předem aktivně postarat o to, aby jejím občanům nečinilo nepřiměřené obtíže hledání dostupné (dopravně i kapacitou) základní školy.

Varianta 4 (ingerence státní správy do stanovení kapacit základních škol – zamítnutí žádosti o snížení kapacity, zvýšení kapacity ex offio) představuje vážný průlom do současné autonomie obcí jako zřizovatelů. Zřizovatelské pravomoci obcí – k nimž patří i stanovení základních parametrů fungování obcí zřízené organizace – jsou součástí samostatné působnosti. I zde má obec jednat ve veřejném zájmu, a to v souladu se svým posláním pečovat o potřeby svých občanů (§ 2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů).

Garance dostupnosti základního vzdělávání je systémově svěřena obecní samosprávě a k prolomení této zásady může docházet způsobem přiměřeným účelu. V současné situaci je vhodné nejdříve ověřit funkčnost varianty 1, a teprve pokud by se v budoucnu stávala neochota obcí nabízet kapacity svých škol i okolním menším obcím častějším jevem, lze zvážit variantu 4.

3.2.2 Evidence plnění povinné školní docházky

Varianta 1 (zavedení obousměrných informačních toků o přijímaných žácích mezi základní školou a obcí) by sjednotila současnou praxi a umožnila obcím lépe plánovat kapacity svých škol. Údaje o zápisech k povinné školní docházce by mohly být také využity v činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

Na druhou stranu údaje poskytované školami zřizovatelům budou nepřesné, pokud jde o děti s povoleným odkladem povinné školní docházky. O odklad je možné žádat až do 31. května, zatímco zápisy probíhají v únoru a například jiná než spádová škola (aby se sjednotil termín poskytování údajů) bude spádové škole předávat údaje jako dosud do konce března. V souborech dat proto budou údaje o dětech, jimž byl odklad povolen do lhůty pro předání údajů. Ostatní děti s povoleným odkladem budou vedeny jako děti zapsané k povinné školní docházce, neboť i tyto děti musely projít zápisem a o odklad žádali až posléze. Údaj se zaktualizuje až v příštím roce, zahájí-li dítě již povinnou školní docházku.

Varianta 2 zachovává přínosy poskytnutí údajů zřizovatelem škoie, avšak nepředstavuje pro školy zvýšení administrativní zátěže. Po konzultacích se zástupci obecních samospráv se varianta 2 jeví jako vhodnější než varianta 1.

3.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

	Téma	Vybrané varianty	Návrh řešení
3.1.1	Pokrytí území České republiky školskými obvody spádových škol	1	Oprávnění krajského úřadu stanovit opatřením obecné povahy spádovou školu pro určité území.
3.1.2	Evidence povinné školní docházky	2	Zřizovatel bude spádové škole poskytovat seznamy žáků s trvalým pobytem ve školském obvodu.

4. ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA

4.1 Varianty řešení

DEFINICE PROBLÉMU

V červnu 2014 skončí projekt Nová závěrečná zkouška 2, který úspěšně zavádí do středních škol jednotná zadání závěrečných zkoušek v oborech středního vzdělání s výučním listem. Projekt je založen na spolupráci škol při přípravě zadání zkoušek a na zavádění nového modelu závěrečné zkoušky „odspodu“. Dosavadní stav prací na „nové závěrečné zkoušce“ umožňuje, aby společné úsilí škol, ministerstva a Národního ústavu pro vzdělávání bylo dovršeno uzákoněním využití jednotných zadání zkoušek. Nebude se jednat o změnu, kterou by školy vnímaly jako zavádění převratných novinek do stávajícího prostředí, ale naopak o úpravu již zavedené praxe.

POPIS EXISTUJÍCÍHO PRÁVNÍHO STAVU

Střední vzdělávání vedoucí k dosažení stupně středního vzdělání a stupně středního vzdělání s výučním listem se ukončuje závěrečnou zkouškou. Závěrečná zkouška se skládá

- v oborech středního vzdělání s výučním listem z písemné zkoušky a ústní zkoušky a praktické zkoušky z odborného výcviku,
- v oborech středního vzdělání z praktické zkoušky z odborných předmětů a teoretické zkoušky z odborných předmětů.

Ředitel školy stanoví v souladu s rámcovým a školním vzdělávacím programem témata, obsah, formu a pojetí zkoušek a termíny jejich konání.

VARIANTA NULOVÁ

Zachování dosavadního právního stavu.

VARIANTA 1

Stabilizace nově zaváděného systému společných zadání závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem – školám se výslovně uloží využívat jednotných zadání a ministerstvu se svěří odpovědnost za zpracování zadání (nadále bude využíváno systému participace škol na tvorbě zkušebních úloh).

Podle nové právní úpravy se změny dotknou způsobu provádění závěrečných zkoušek **v oborech vzdělání s výučním listem**. I nadále se bude závěrečná zkouška skládat z písemné zkoušky a ústní zkoušky a praktické zkoušky z odborného výcviku, **změní se však způsob zadávání těchto zkoušek**.

Ředitel školy bude při stanovení pojetí, témat, forem (a termínů) konání zkoušek povinen využít **jednotné zadání** zkoušek, které bude zpracováno pro všechny součásti závěrečné zkoušky. Novým prvkem bude v některých oborech vzdělání samostatná odborná práce, která dá žákům příležitost k tomu, aby prokázali hlubší a ucelenější znalost určité odborné problematiky, kterou řeší na základě samostatného a tvůrčího přístupu.

Předpokládá se, že jednotná zadání závěrečné zkoušky budou školám zpřístupněna způsobem umožňujícím dálkový přístup (například prostřednictvím webového portálu informačního systému pro závěrečné zkoušky).

Hodnocení jednotlivých zkoušek bude prováděno **podle shodného postupu** pro každé jednotné zadání v příslušném oboru vzdělání, takže dosažení hranice úspěšnosti potřebné pro úspěšné vykonání zkoušky bude na středních školách, které příslušný obor vzdělání (s výučním listem) vyučují, také jednotné a přispěje k objektivitě hodnocení.

Další podmínky konání závěrečných zkoušek (podmínka úspěšného ukončení posledního ročníku středního vzdělávání, složení a jmenování zkušební komise, konání opravných a náhradních zkoušek, lhůta pro vykonání zkoušek, apod.) zůstanou bez změny.

V oborech vedoucích k získání **středního vzdělání bude ponechána dosavadní právní úprava.**

Jiné varianty nebyly v dané oblasti zvažovány.

Problematiku je nutno řešit na úrovni zákona, neboť se mění způsob zadávání závěrečných zkoušek doposud zákonem svěřený řediteli školy. Orgánem odpovědným za přípravu obsahu a stanovení forem a pojetí závěrečné zkoušky z centrální úrovně musí být ministerstvo, které z pozice ústředního správního úřadu odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Ministerstvu jako orgánu veřejné moci mohou být nové kompetence související s přípravou jednotných zadání závěrečných zkoušek opět svěřeny pouze zákonem.

Věcné parametry řešení vycházejí z výsledků projektů „Kvalita I“ (2005 – 2008), „Nová závěrečná zkouška“ (2009 – 2012) a zejména „Nová závěrečná zkouška 2“ (2012 – 2014). V rámci projektů byla vytvářena a uváděna do praxe jednotná zadání závěrečných zkoušek v učebních oborech s cílem vytvořit jejich srovnatelnost a tím i standard jednotlivých oborů středního vzdělání s výučním listem. Jedná se o model, jehož funkčnost byla v praxi ověřena a k němuž po dobu řešení projektu přistoupilo dobrovolně přes 70 % škol vzdělávajících žáky v předmětných oborech vzdělání. Jiné varianty proto nebyly dále posuzovány.

4.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant

Varianta 1

Závěrečná zkouška konaná podle jednotných zadání přináší do systému ukončování a hodnocení vzdělávání v oborech vzdělání s výučním listem významné inovativní prvky.

Zavedením jednotných zadání budou obsah, způsob provádění a hodnocení závěrečné zkoušky v témže oboru vzdělání postupně sjednocovány, a tím vzroste její srovnatelnost a kvalita. Jednotným zadáním bude také vyjádřeno, které dovednosti jsou z hlediska kvalifikačních požadavků na výkon příslušných povolání významné a zároveň ověřitelné v podmínkách závěrečné zkoušky. Vzhledem k tomu, že jednotná zadání jsou připravována za účasti odborníků z praxe, se dosáhne vyšší provázanosti požadavků trhu práce nejen s obsahem a procesem vzdělávání, ale i s obsahem a způsobem realizace závěrečné zkoušky. Účelem nové závěrečné zkoušky je podpořit uplatnitelnost absolventů a zvýšit prestiž odborného vzdělávání.

Pozitivním rysem přípravy jednotných zadání je také spoluúčast odborných škol a jejich učitelů, což zaručuje proveditelnost zkoušek v reálném provozu.

Významným efektem tvorby jednotných zadání je vznik dlouhodobě využitelné databáze témat, ze které bude školám zadání vybíráno, přičemž je zaručena zřetelná vazba na rámcové vzdělávací programy.

Přípravu a provádění zkoušek podle jednotných zadání bude zajišťovat stát prostřednictvím své příspěvkové organizace. Náklady na přípravu jednotných zadání jsou a budou do roku 2015 hrazeny z prostředků ESF, náklady na běžný provoz databáze úloh a aktualizaci témat, sestavování jednotných zadání a jejich zpřístupnění školám v dalších letech dosáhnou výše **cca 8 mil. Kč ročně** a budou hrazeny v rámci rozpočtové kapitoly resortu školství.

4.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

	Téma	Vybrané varianty	Návrh řešení
4.1	Ukončování středního vzdělávání závěrečnou zkouškou	1	Povinné využití jednotných zadání a shodného způsobu hodnocení zkoušek v oborech vzdělání s výučním listem.

5. PRACOVNÍ POMĚR ŘEDITELŮ ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ

5.1 Varianty řešení

DEFINICE PROBLÉMU

Novela zákona č. 561/2004 Sb. vyhlášená pod č. 472/2011 Sb. zavedla s účinností od 1. ledna 2012 model šestiletých funkčních období ředitelů škol a školských zařízení zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí (dále jen „veřejná škola“). Funkční období jsou ztotožněna s pracovními poměry na dobu určitou 6 let.

Zavedení pracovních poměrů na dobu určitou se však jeví jako odklon od obecné právní úpravy, který není přiměřený sledovanému účelu úpravy speciální. Školský zákon totiž sleduje společensky žádoucí právní ochranu ředitelů veřejných škol před libovůli zřizovatelů, jimž znemožňuje odvolat ředitele kdykoli a bez udání důvodů, jak by bylo možné podle samotné obecné právní úpravy. Vedle zpřísnění podmínek pro odvolání ředitele stanovením uzavřeného výčtu důvodů pro odvolání by však zákon měl poskytnout zřizovatelům alespoň časově omezenou možnost vyměnit ředitele i z důvodů, které lze obtížně normovat zákonem, avšak které jsou věcně relevantní (faktické nedostatky v řízení školy, nedostačující kvalita vzdělávání atd.). Proto by zákon měl nadále umožňovat zřizovateli jednou za šest let bez dalších důvodů vyhlásit na místo ředitele konkurs a provést výměnu ředitele nebo jeho potvrzení ve funkci. K tomu účelu však není přiměřené zavádět povinnost jmenování do pracovního poměru na dobu určitou.

Stávající úprava je také kritizována řediteli škol jako znevýhodňující jak z hlediska obecné právní jistoty, tak třeba podmínek přístupu k úvěrovým produktům atd. Konzultace s bankami potvrdily, že pracovní poměr na dobu určitou 6 let může být ve srovnání s postavením vedoucího zaměstnance v pracovním poměru na dobu neurčitou znevýhodňující. Na počátku šestiletého období jsou sice podmínky srovnatelné, avšak s blížícím se koncem funkčního období budou banky při sjednávání úvěru vyžadovat potvrzení o prodloužení pracovního poměru, které však ředitel nemůže poskytnout.

POPIS EXISTUJÍCÍHO PRÁVNÍHO STAVU

Ředitel veřejné školy je jmenován do pracovního poměru na dobu určitou 6 let. Nedojde-li na konci „funkčního období“ ze zákonem stanovených důvodů k vyhlášení konkursu, prodlouží se pracovní poměr dosavadního ředitele o dalších 6 let a ředitel pokračuje ve výkonu práce na příslušném pracovním místě.

Naopak, nedojde-li na konci „funkčního období“ ze zákonem stanovených podmínek k automatickému prodloužení trvání pracovního poměru o dalších 6 let, končí řediteli školy pracovní poměr a ředitel nemá nárok na nabídku jiného pracovního zařazení a neuplatní se postup podle § 73a zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Do tohoto modelu pracovních poměrů jsou v letech 2012 až 2014 postupně převáděni všichni ředitelé veřejných škol v souladu s přechodným ustanovením čl. II bodu 5 zákona č. 472/2011 Sb. (v roce 2012 se změna dotkla cca 70% ředitelů veřejných škol, ať už byli přímo nově jmenováni, nebo se jejich dosavadní pracovní poměr změnil na pracovní poměr na dobu určitou).

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Zákon zachová šestiletá „funkční období“, ale upraví je v rámci pracovního poměru ředitele na dobu neurčitou.

Jmenováním vznikne řediteli pracovní poměr ke škole na dobu neurčitou a zároveň započne první šestileté období výkonu práce na pracovním místě ředitele. V době od 6 do 3 měsíců před koncem šestiletého období může zřizovatel vyhlásit konkurs a ředitele odvolat k poslednímu dni šestiletého období.

K automatickému prodloužení takto upraveného „funkčního období“ o dalších 6 let dojde, nebude-li v období od 6 do 3 měsíců před skončením šestiletého období vyhlášen konkurs a ředitel odvolán. Oprávnění závazně navrhnout zřizovateli vyhlášení konkursu zůstane ČŠI a školské radě zachováno, z návrhu na vyhlášení konkursu vyplyne zřizovateli také povinnost odvolat ředitele.

Návrh novely předpokládá, že pokud zřizovatel ředitele neodvolá, začíná řediteli po skončení dosavadního šestiletého období běžet další šestileté období.

Jestliže zřizovatel ředitele odvolá, uplatní se dále § 73a zákoníku práce upravující trvání pracovního poměru a nabídkovou povinnost zaměstnavatele. Nebude-li mít škola k dispozici vhodnou práci nebo odmítne-li ředitel nabídku, bude dán výpovědní důvod.

Přechodným ustanovením se do nového režimu pracovního poměru na dobu neurčitou převedou i dosavadní ředitelé jmenovaní na dobu určitou, přičemž v něm budou pokračovat v započatém funkčním období.

Nová úprava lépe odpovídá také restriktivnímu přístupu Evropské unie ke sjednávání pracovních poměrů na dobu určitou. Např. směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS, připouští sjednávání pracovních poměrů na dobu určitou jen ve výjimečných případech, jako jsou třeba sezónní práce. Podle citované směrnice tam, kde povaha vykonávané práce sama o sobě nevyžaduje sjednání pracovního poměru na relativně krátkou dobu, se za účelem ochrany zájmů zaměstnanců vyžaduje zásadně sjednání poměru na dobu neurčitou.

5.2 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

	Téma	Vybrané varianty	Návrh řešení
5.1	„Funkční období“ ředitele veřejné školy	1	Úprava 6letých funkčních období dle zákona č. 472/2011 Sb. bude změněna na systém 6letých období výkonu práce na pracovním místě ředitele v rámci pracovního poměru na dobu neurčitou.

6.1 Varianty řešení

6.1.1 Uplatnění správního řízení dle povahy projednávané věci

DEFINICE PROBLÉMU

Zákon č. 561/2004 Sb. upravuje katalog věcí, při jejichž rozhodování vykonává ředitel veřejné školy a školského zařízení státní správu (§ 165 odst. 2). V těchto věcech také ředitel veřejné školy a školského zařízení tradičně aplikuje správní řád – až do 31. prosince 2011 vedlo správní úřady k tomuto zjednodušujícímu výkladu také znění § 183 odst. 1.

Správní soudy však usuzují jinak a na základě materiálního pojetí správního rozhodnutí zařazují do prostoru výkonu veřejné správy a aplikace správního řádu podstatně širší okruh řediteli rozhodovaných věcí (**rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.5.2011, č.j. 2 Aps 3/2010 – 112**).

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Nově zákon nebude upravovat uzavřený katalog věcí, které se rozhodují při výkonu veřejné (státní) správy ve správním řízení. Bude na výkladové praxi a osvětě propagovat základní pravidlo správního řádu, podle něhož je správním řízením rozhodování o subjektivních veřejných právech fyzických a právnických osob. Materiálním pojetím správního rozhodování tak bude vymezena i oblast výkonu veřejné správy školami a školskými zařízeními.

Výčet v § 165 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb. se zachová, neboť školská praxe je navyklá určité názornosti právní úpravy, nebude však uzavřený.

6.1.2 Uplatnění správního řízení dle typu zřizovatele školy

DEFINICE PROBLÉMU

Zákon č. 561/2004 Sb. klasifikuje rozhodování ředitelů škol a školských zařízení z hlediska výkonu veřejné (státní) správy výhradně u veřejných škol a školských zařízení (§ 165 odst. 2). Zjednodušující výklad tohoto ustanovení dosud vedl školskou praxi k závěru, že soukromé a církevní školy veřejnou správu nevykonávají. To mělo za následek mimo jiné nepoužívání správního řádu v rozhodování ředitelů soukromých a církevních škol.

Také toto pojetí je s ohledem na recentní judikaturu správních soudů neudržitelné (**rozsudek NSS ze dne 27. 7. 2011, č.j. 1 As 53/2011 – 109**).

Rozhodnutí ředitele o přijetí ke vzdělávání, odkladu povinné školní docházky, povolení opakování ročníku střední školy atd. má totiž z hlediska zásahu do subjektivních práv fyzických osob stejnou povahu a intenzitu, ať se jedná o školu veřejnou, soukromou nebo církevní.

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Zákon již nebude vztahovat katalog věcí rozhodovaných ve správním řízení pouze k veřejným školám a školským zařízením. Z povahy věci bude zřejmé, že se správní řád použije na rozhodování o subjektivních veřejných právech bez ohledu na druh zřizovatele školy.

6.1.3 Odvolací orgán u soukromých a církevních škol

DEFINICE PROBLÉMU

Odvolacím orgánem vůči ředitelům veřejných škol a školských zařízení je podle § 183 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb. krajský úřad. U ostatních škol se odvolací orgán dosud nevymezuje.

VARIANTA NULOVÁ

Zachování existujícího právního stavu.

VARIANTA 1

Bude-li v podkapitole 5.1.2 zvolena varianta 1, je nezbytné vyřešit otázku, který orgán je nadřízeným orgánem pro účely rozhodování o opravných prostředcích ve správním řízení vedeném soukromou nebo církevní školou a školským zařízením. Z důvodů sjednocení praxe lze také zde stanovit jako druhostupňový orgán krajský úřad. K tomu účelu bude zapotřebí výslovné ustanovení speciální k § 178 odst. 1 správního řádu – **rozšíření § 183 odst. 4 i na soukromé a církevní školy.**

6.2 Zhodnocení dopadů navrhovaných variant

Zhodnocení dopadů je věnováno výhradně variantě 1 v bodu 5.1.3 (rozšíření působnosti krajských úřadů na rozhodování o odvoláních proti rozhodnutím soukromých a církevních škol). V tématech 5.1.1 a 5.1.2 se totiž jedná o přizpůsobení zákona judikatuře Nejvyššího správního soudu, zatímco nová regulace je navrhována právě jen v bodu 5.1.3.

Ministerstvo obeslalo krajské úřady a Magistrát hlavního města Prahy s žádostí o vyčíslení stávajícího nápadu odvolacích řízení proti rozhodnutím veřejných škol a souvisejících personálních a mzdových nároků. Zároveň si ministerstvo vyžádalo odhad nárůstu administrativní zátěže krajského úřadu, který by způsobilo rozšíření jeho pravomoci jako odvolacího orgánu i vůči školám soukromým a církevním.

Podle informací poskytnutých jednotlivými krajskými úřady se dosavadní nápad odvolání proti rozhodnutím ředitelů veřejných škol na jeden krajský úřad pohybuje v průměru kolem 500 ročně. Rozšíření agendy krajských úřadů může přinést navýšení nápadu odvolání o cca 100 až 150 podání za rok, což se dle odhadů krajských úřadů rovná 0,5 až 1 úvazku odborného referenta zařazeného do 11. platové třídy (v prostředcích na platy jde o cca 150 až 300 tisíc Kč). Pokud by nemohl krajský úřad čerpat z vnitřních zdrojů (což není vyloučené, ale vzhledem k rostoucímu nápadu podání i v jiných oblastech, jako jsou přezkumy maturitní zkoušky nebo nostrifikace, na to nelze spoléhat), bude muset navýšit stav systemizovaných míst.

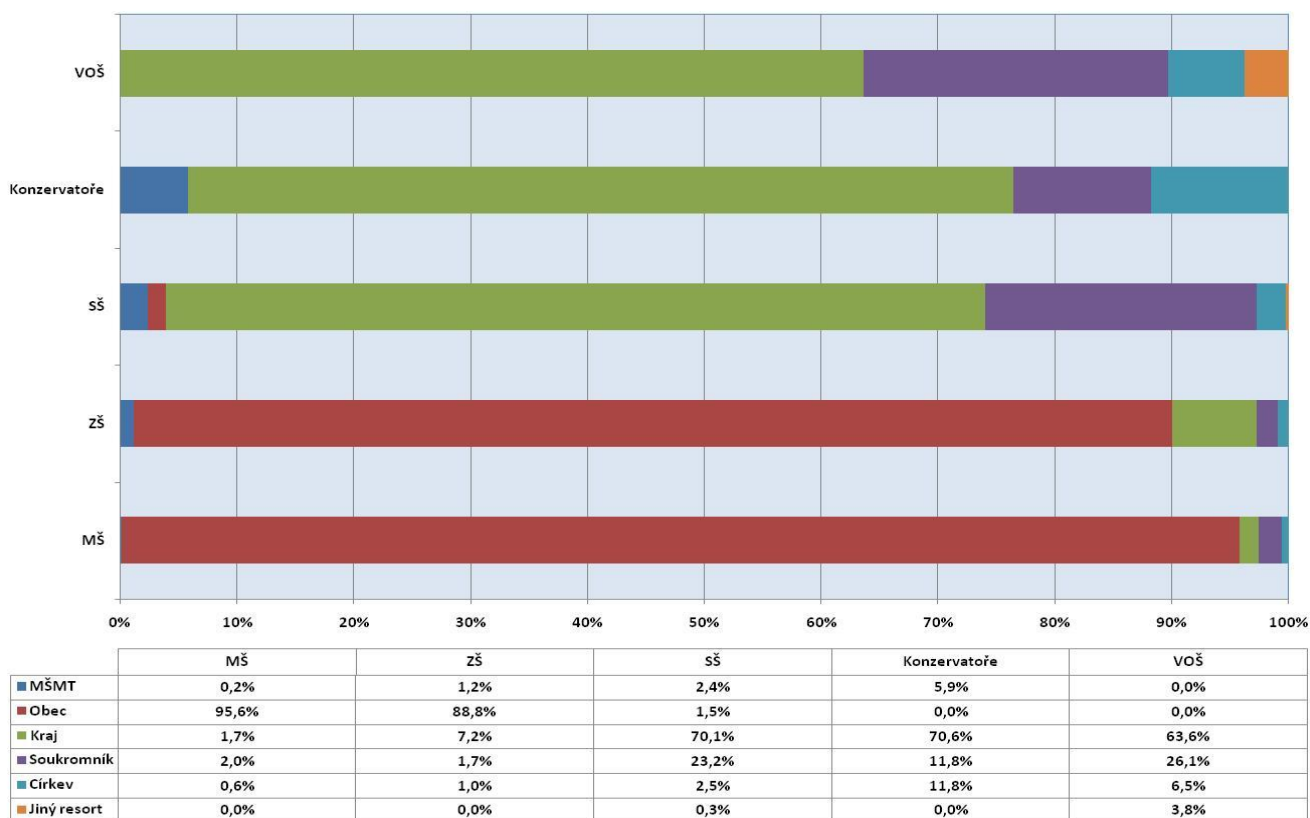
Ministerstvo bude s krajskými úřady dále jednat o podmínkách případného navýšení příspěvku na výkon přenesené působnosti poskytovaného krajům podle § 29 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a § 31 odst. 4 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů. Zároveň bude

odložena účinnost novelizačních bodů týkajících se této oblasti na 1. září 2015, aby měla praxe nezbytný čas na adaptaci.

Míru předpokládaného zvýšení administrativní zátěže krajských úřadů lze odvodit také od procentuálního zastoupení soukromých a církevních zřizovatelů znázorněného níže v grafu.

	MŠ	ZŠ	SŠ	Konz.	VOŠ
Celkový počet škol	4826	4125	1433	17	184

Graf: Podíl jednotlivých zřizovatelů škol dle úrovně vzdělání

6.3 Přehled vybraných variant a návrh věcného řešení

	Téma	Vybrané varianty	Návrh řešení
6.1.1	Uplatnění správního řízení dle povahy projednávané věci	0	Výčet věcí rozhodovaných dle správního řádu v § 165 odst. 2 bude uzavřený.
6.1.2	Uplatnění správního řízení dle typu zřizovatele školy	1	Správní řád se při vrchnostenském rozhodování o právech a povinnostech užije bez rozdílu zřizovatele (tedy i v soukromých a církevních školách).
6.1.3	Odvolací orgán u soukromých a církevních škol	1	Odvolací instancí u soukromých a církevních škol bude krajský úřad.

Zákon bude respektovat usnesení vlády ze dne 20. dubna 2009 č. 450 o Koncepti budoucí právní úpravy, která povede ke sjednocení právní úpravy postupů při výkonu jednotlivých správních agend s minimem odchylek a výjimek.

7. DALŠÍ TÉMATA NOVELY

7.1 Úprava kurzů pořádaných školami zřizovanými Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany

Na základě podnětu Ministerstva vnitra a připomínky Ministerstva obrany se do § 114 doplňuje úprava tzv. resortních kurzů, která má vytvořit podmínky pro realizaci dalšího vzdělávání ve školách zřizovaných MV a MO, jehož obsah a organizace bude odpovídat potřebám příslušného resortu.

7.2 Státní zkoušky z grafických disciplín

V meziresortním připomínkovém řízení vznesly asociace středních škol požadavek, aby ministerstvo zajistilo další funkčnost systému státních zkoušek z těsnopisu, psaní na klávesnici a zpracování textu na počítači (tzv. grafické disciplíny). Tyto státní zkoušky byly tradičně zajišťovány Národním ústavem odborného vzdělávání (nyní Národní ústav pro vzdělávání), avšak v aktuálním právním prostředí pozbyly zákonnou oporu. Možnost konání státem garantovaných zkoušek z grafických disciplín kategoricky vyžadují střední školy, jejich žáci i zaměstnavatelé. Proto bude do školského zákona doplněna stručná úprava povinnosti ministerstva zajistit prostřednictvím jím zřizované právnické osoby uskutečňování těchto státních zkoušek. Zkoušky budou zajišťovány zaměstnanci NÚV, fyzicky budou probíhat ve středních školách v rámci smluvního vztahu NÚV se školou (což odpovídá dřívější vžitě praxi) a budou zpoplatněny.

Pravidla konání zkoušek a hodnocení jejich výsledků stanoví ministerstvo vyhláškou. Státní zkoušky budou zajišťovány v rámci rozpočtové kapitoly ministerstva, přičemž se počítá s výrazným podílem výnosů z úhrad za konání zkoušky ze strany účastníků. V souvislosti se zaváděním nové úpravy státních zkoušek do praxe nedojde k navýšení limitu počtu zaměstnanců NÚV.

Základní teze prováděcí právní úpravy jsou uvedeny ve zvláštní části důvodové zprávy u příslušného zmocňovacího ustanovení.

8. IMPLEMENTACE, VYNUCOVÁNÍ A PŘEZKUM ÚČINNOSTI

Tabulka č. 3: Implementace, vynucování a přezkum účinnosti

Implementace a vynucování	Přezkum účinnosti
1.1.1 Zavedení nového systému podpůrných opatření. Soubor podpůrných opatření členěných dle náročnosti do 5 stupňů stanoví vyhláška. Zákon zřetelněji upraví podmínky přístupu žáků k jednotlivým druhům podpory.	
1.1.2 Sjednocení pravidel činnosti školských poradenských zařízení, úprava druhů výstupů jejich činnosti (zpráva a doporučení) a pravidel nakládání s těmito dokumenty. Zavede se systém revize výstupů poradenské činnosti.	
Systém podpůrných opatření bude proveden vyhláškou ministerstva. Zavedení do praxe vyžaduje metodickou podporu ministerstva a Národního ústavu pro vzdělávání směrem ke školám a poradenským zařízením. Vynucování bude zajišťovat na úrovni škol	Vedle výstupů inspekční činnosti (mj. výroční zprávy ČŠI), revizí (průběžná komunikace mezi ministerstvem a NÚV v rámci podřízenosti) a statistik bude ministerstvo sledovat působení nové úpravy v praxi přímou komunikací s krajskými úřady, školskými asociacemi a dalšími

ČŠI a na úrovni poradenských zařízení také NÚV prostřednictvím revizních mechanismů.	odbornými institucemi (pracovní setkání se pořádají několikrát během roku).
2.1 Registr pedagogických pracovníků	
Implementace a vynucování bude probíhat obdobně jako u předávání údajů ze školních matrik, resp. statistických zjišťování. Prakticky bude implementace zajištěna systémovým využitím nástrojů e-Governmentu.	Ministerstvo bude účinnost vyhodnocovat při pravidelných sběrech a zpracování údajů od 1. ledna 2016.
3.1.1 Oprávnění krajského úřadu stanovit opatřením obecné povahy spádovou školu.	
Půjde o kompetenci krajského úřadu, která se bude aktivovat v kolizních případech. Přenesená působnost krajského úřadu je pod druhoinstanční pravomocí ministerstva.	Četnost a způsob použití nového § 178 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. v praxi bude ministerstvo sledovat průběžně v pracovním styku s krajskými úřady.
3.1.2 Obecní úřad bude spádové škole poskytovat seznamy žáků s trvalým pobytem ve školském obvodu.	
Dodržování nových informačních povinností bude na straně obcí podléhat dozorovým mechanismům podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).	Účinnost nové úpravy, jak z hlediska jejího dodržování, tak faktického přínosu, je vhodné ověřit po dvou letech od jejího zavedení výběrovým šetřením ve školách.
4.1 Jednotné zadávání a shodný způsob hodnocení závěrečných zkoušek v oborech vzdělání s výučním listem.	
Zvláštní implementační a donucovací nástroje zde nejsou zapotřebí, neboť nově kodifikovaná pravidla jsou již všeobecně naplňována v rámci projektu.	Přezkum účinnosti provádí ministerstvo ve spolupráci s NÚV průběžně.
5.1 Úprava 6letých funkčních období dle zákona č. 472/2011 Sb. bude změněna na systém 6letých období výkonu práce na pracovním místě ředitele v rámci pracovního poměru na dobu neurčitou.	
Nová pravidla budou působit přímo ze zákona a do praxe budou uváděna postupně v souvislosti s konkursy a jmenováním nebo odvoláváním ředitelů veřejných škol.	Přezkum účinnosti bude provádět ČŠI, která účastí školních inspektorů na konkursech získává data přímo z terénu. Ministerstvo bude také průběžně věnovat pozornost ohlasům zřizovatelů a ředitelů škol.
6.1.1 Výčet věcí rozhodovaných dle správního řádu v § 165 odst. 2 bude uzavřený.	
6.1.2 Správní řád se při vrchnostenském rozhodování o právech a povinnostech užije bez rozdílu zřizovatele (tedy i v soukromých a církevních školách).	
Aplikaci správního řádu na rozhodování, které je z materiálního hlediska správním rozhodováním, a používání správního řádu neveřejnými školami, vynucují průběžně správní soudy. Zákon zde nezavádí novou regulaci, ale reaguje na judikaturu. Ministerstvo bude	Přezkum účinnosti bude realizován incidenčně v návaznosti na jednotlivé kauzy řešené správními soudy.

v mezích své působnosti poskytovat praxi metodickou podporu.	
6.1.3 Odvolací instancí u soukromých a církevních škol bude krajský úřad.	
Krajský úřad bude odvolacím orgánem v přenesené působnosti. Rozšíření jeho kompetence může být podle podmínek konkrétního úřadu spojeno s navýšením pracovních úvazků. Ministerstvo bude v mezích své působnosti poskytovat praxi metodickou podporu.	Přezkum účinnosti bude realizován incidenčně v návaznosti na jednotlivé kauzy řešené správními soudy. Důležitým zdrojem informací pro ministerstvo budou pravidelné porady s odbory školství krajských úřadů.
7.1 Úprava kurzů pořádaných školami zřizovanými Ministerstvem vnitra	
Nová úprava bude naplňována v gesci Ministerstva vnitra ve vztazích nadřízenosti k jím zřizovaným školám.	Přezkum účinnosti je v gesci Ministerstva vnitra.
7.2 Státní zkoušky z grafických disciplín	
Nová úprava bude provedena vyhláškou ministerstva a úpravou vnitřních předpisů NÚV, který bude uvádět státní zkoušky do praxe. Vynutitelnost zajistí ministerstvo v rámci nadřízenosti.	Přezkum účinnosti bude probíhat každoročně v rámci subordinačních vztahů ministerstva a NÚV.

V rámci přezkumu účinnosti bude Ministerstvo vyhodnocovat, jak jsou naplňovány jednotlivé cíle novely mimo jiné z hlediska

A.

- účinnosti podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- schopnosti škol a školských zařízení pracovat s prováděcí právní úpravou – seznamem podpůrných opatření a navazujícími metodickými pomůckami,
- nákladnosti systému podpůrných opatření a vývoje ve statistikách využívání těch kterých druhů opatření (excesy mohou být příznakem zneužívání systému nebo naopak jeho nedostupnosti),
- četnosti využívání revizních mechanismů a dodržování lhůt pro vyřízení žádosti o revizi,

B.

- uživatelské přívětivosti způsobu předávání údajů do registru pedagogických pracovníků,
- plnění povinnosti škol a školských zařízení předávat údaje do registru,
- využitelnosti údajů v registru pro tvorbu statistik a koncepcí,

C.

- počtu řízení o určení školské obvodu základní školy a počtu vydaných opatření obecné povahy,
- praktických zkušeností s průběhem řízení o opatření obecné povahy,

- přínosů opatření obecné povahy pro děti s povinnou školní docházkou – počtu umístění do základní školy díky stanovení školského obvodu krajským úřadem,

D.

- bezproblémového průběhu závěrečných zkoušek podle jednotných zadání,

E.

- praktických zkušeností zřizovatelů a ředitelů škol při vyhlášení tzv. rekonkursů, při jmenování ředitelů a jejich potvrzování ve funkci a také (statisticky)
- přínosů nároku na nabídku pracovního zařazení pro ředitele, kteří končí v rámci pracovního poměru na dobu neurčitou ve funkci,

F.

- nápadu odvolacích řízení ve věcech rozhodovaných řediteli soukromých a církevních škol u krajských úřadů,
- jednotnosti rozhodovací praxe krajských úřadů u škol všech druhů zřizovatelů.

9. Dotčené subjekty

Tabulka č. 4: Přehled dotčených subjektů podle věcných oblastí

1. Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
Děti, žáci a studenti, zákonní zástupci, školy, školská poradenská zařízení, krajské úřady, ministerstvo, Česká školní inspekce, Národní ústav pro vzdělávání, orgány sociálně-právní ochrany dětí
2. Registr pedagogických pracovníků
Pedagogičtí pracovníci, školy a školská zařízení, ministerstvo
3. Povinná školní docházka a spádové školy
Děti ve věku 6 až 17 let, zákonní zástupci, obce, základní školy
4. Závěrečná zkouška
Žáci středních škol v oborech středního vzdělání s výučním listem, střední školy, ministerstvo, Národní ústav pro vzdělávání
5. Pracovní poměr ředitelů škol a školských zařízení
Ředitelé veřejných škol a školských zařízení, stát, kraje, obce a svazky obcí jako zřizovatelé, veřejné školy a školská zařízení
6. Veřejná správa a správní řízení v působnosti škol a školských zařízení
Školy a školská zařízení, ředitelé, krajské úřady, církevní a soukromé školy a jejich zřizovatelé, účastníci řízení vedených školami a školskými zařízeními, správní soudy
7.1 Úprava kurzů pořádaných školami zřizovanými Ministerstvem vnitra
Školy zřizované Ministerstvem vnitra a toto ministerstvo, žáci a zaměstnanci těchto škol
7.2 Státní zkoušky z grafických disciplín
MŠMT, NUV, střední školy, zájemci o státní zkoušky

10. Konzultace

Jednotlivé tematické okruhy byly konzultovány s:

- zástupci školských asociací
 - CZESHA, AŘG, SSŠCMS - 10.1.2013, Praha. Tyto asociace průběžně podporovaly změny v postavení ředitelů škol a zavedení nové závěrečné zkoušky. SSŠCMS se obrátilo na ministerstvo s žádostí o přípravu změn v zákoně č. 306/1999 Sb., čemuž ministerstvo vyhovělo.

- Zájmem asociací bylo též zjednodušení pravidel zdravotních prohlídek žáků a studentů před zařazením na praktické vyučování. Nové legislativní řešení konzultovalo ministerstvo průběžně s Ministerstvem zdravotnictví.
- Asociace vyšších odborných škol – 5.2.2013, Praha
- vedoucími odborů školství krajských úřadů – 2012, Příbram, únor 2013 - korespondenčně
- Asociací krajů ČR – 18.1.2013, Brno, 7.2.2013, Praha, 28.2.2013
- Svazem měst a obcí – 7.2.2013, Praha, 28.2.2013, Praha – květen 2014
- Sdružením místních samospráv – 7.2.2013, Praha, 28.2.2013, Praha – květen 2014
- V konzultacích se Svazem měst a obcí a Sdružením místních samospráv nebyla nalezena shoda o rozsahu nabídky podpůrných opatření, pokud jde o stavební a technické úpravy budov škol a školských zařízení. Toto téma se také stalo předmětem rozporu v meziresortním připomínkovém řízení.
- Ministerstvem vnitra – konzultace ke změnám v § 114 – 16.11.2012
- Úřadem pro ochranu osobních údajů (27.3.2014) a Ministerstvem vnitra (1.4.2014). Byly diskutovány parametry registru pedagogických pracovníků. ÚOOÚ vyslovil podporu pseudonymizované podobě registru a poskytl ministerstvu pomoc při odůvodňování jednotlivých ustanovení. MV přispělo ministerstvu metodickou pomocí při nalézání vztahu registru k základním registrům veřejné správy a při využití systému CzechPoint at Office.
- Pracovním týmem RHSD ČR pro vzdělávání a lidské zdroje dne 10.4.2014. Pracovní tým novelu podpořil a doporučil její předložení do dalšího legislativního procesu.

11. Zdroje dat

1. **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – Statistické ročenky školství, výkonové ukazatele (<http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>), účetní data**
2. **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2011 (MŠMT)**
3. **Webové stránky krajů (výše krajských normativů, příplatků)**
4. **Judikatura – rozsudek NSS ze dne 5.5.2011, č.j. 2 Aps 3/2010 – 112, rozsudek NSS ze dne 27.7.2011, č.j. 1 As 53/2011 - 109**

II. ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK (CIA)

1. Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

1.1 Přiměřenost

Předmětem nové úpravy § 16 a násl. školského zákona je široký a vnitřně členitý okruh vztahů při zajišťování práva na vzdělání osobám s hendikepem. Jedná se o oblast potencionálně zasahující do činnosti všech škol a školských zařízení, přičemž aplikace právních předpisů zde zásadním způsobem předurčuje kvalitu vzdělávání jak obecně, tak ve vztahu k jednotlivci. Z tohoto pohledu se poměrně široký rozsah navrhované úpravy jeví jako zcela přiměřený. Návrh však nestaví systém nalézání a uspokojování speciálních vzdělávacích potřeb na zcela nových základech. Vychází z již zažitých praxí škol a počítá s kontinuitou sítě školských poradenských zařízení. Nově se zavádí toliko revizní instance vůči výstupům

poradenské činnosti, což lze vzhledem k nárokům na přezkoumatelnost závěrů školských poradenských zařízení považovat za přiměřené rozšíření zákonných kompetencí.

1.2 Efektivita

Zavádění nového systému do praxe bude spočívat především na legislativní činnosti ministerstva, které musí vyhláškou upravit soubor podpůrných opatření. Závaznost nabídky podpůrných opatření pro školy a školská zařízení je hlavním předpokladem efektivního zavádění regulace i jejího následného prosazování. Ministerstvo, mj. prostřednictvím Národního ústavu pro vzdělávání jako revizní instance, a také Česká školní inspekce disponují kapacitami k plošné kontrole a vynucování dodržování regulace.

1.3 Odpovědnost, opravné prostředky a kontrolní mechanismy

Ve vztahu k příjemcům vzdělávání a školských služeb je osobou odpovědnou za naplňování jejich vzdělávacích potřeb vždy právnická osoba vykonávající činnost školy nebo školského zařízení. Jde o subjekty podléhající evidenci v rejstříku škol a školských zařízení a kontrolovatelné Českou školní inspekci. Pokud škola rozhoduje ve správním řízení, podléhá druhoinstanční pravomoci krajské úřadu. Za řádné zjištění speciálních vzdělávacích potřeb odpovídá diagnostikované osobě právnická osobě vykonávající činnost školského poradenského zařízení. Výstupy poradenské činnosti budou podléhat revizi právnickou osobou zřízenou ministerstvem. O revizi může žádat nejen příjemce poradenských služeb, ale i škola, kde tato osoba požaduje použití podpůrného opatření, ČŠI a orgán veřejné moci, který uložil využít odbornou pomoc školského poradenského zařízení.

Zákon tudíž počítá se třemi zřetelnými liniemi odpovědnosti

- Z hlediska faktického poskytování podpůrných opatření vzdělávané osobě:
Vzdělávaný – Škola – ČŠI v rámci inspekční činnosti.
- Z hlediska správního rozhodování
Vzdělávaný – Škola – Krajský úřad.
- Z hlediska správnosti výstupů školské poradenské činnosti:
Vzdělávaný – Školské poradenské zařízení – Revizní instance.

Za činnost školy a školského zařízení zásadně odpovídá ředitel. Ředitel také podle § 164 odst. 1 písm. a) školského zákona rozhoduje o všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, pokud zákon nestanoví jinak. Připouští-li zákon subdelegaci rozhodování (ani ne tak ve smyslu správního rozhodování, které je řediteli vyhrazeno, ale pokud jde třeba o faktické úkony) ředitelem podřízené osobě (zástupci, třídnímu učiteli), lze ve školském zákoně (s přihlédnutím k pracovněprávním předpisům a případně k obecné úpravě odpovědnosti podle občanského zákoníku) vysledovat odpovědnostní linii směrem k řediteli.

1.4 Poptávková stránka

Návrh novely týkající se vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami vstupuje do oblasti, kde již podle dosavadní úpravy na „poptávkové stránce“ stojí školy a školská zařízení (v řádech tisíců). Poptávková povaha jejich postavení je ale relativní, neboť poskytnutí výhody žákovi je často spojeno s oprávněnou výhodou pro školu – škola „získává“ žáka a případně jí vzniká nárok na příplatek k normativům, tzn. vyšší dotaci na žáka z prostředků

státního rozpočtu. K neoprávněnému zvýhodnění žáka dochází zřídka a spíše nedopatřením, neboť stát jednak provádí ve školách inspekci a jednak pravidelně sdružuje údaje ze školních matrik jednotlivých škol a školských zařízení a podrobuje je algoritmům, které mohou odhalit nesrovnalosti v údajích.

Školská poradenská zařízení budou i v novém systému zastávat obdobnou pozici jako dosud, zpřehlední se však jejich praxe – přispěje k tomu zavedení jednotné nabídky podpůrných opatření a také prováděcí právní úprava, v níž bude ministerstvo povinno stanovit podobu výstupů poradenské činnosti.

Zavedení revizní instance přímo odpovědné ministerstvu rovněž významně snižuje váhu potencionální „poptávkové role“ školských poradenských zařízení.

1.5 Nabídková stránka

Na „nabídkové straně“ jsou příjemci vzdělávání, tedy jednotlivci s relativně slabým postavením, kterým zákon skýtá speciální ochranu, avšak povaha věci nepřipouští situaci, kdy by se tisíce příjemců vzdělávání mohly vůči tisícům škol účinně formovat do zájmových uskupení. Návrh novely však v tomto směru nezavádí nic nového.

1.6 Transparence a otevřená data

Transparenci systému vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami zvýší zavedení jednotné nabídky podpůrných opatření.

O otevřenosti dat však v zásadě nemá smysl uvažovat, neboť školy a školská zařízení zde převážně nakládají s citlivými údaji chráněnými zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

1.7 Shrnutí

Nová ustanovení § 16 a násl. nejsou spojena s novými korupčními riziky a ve vztahu ke stávajícím rizikům přinášejí spíše jejich zmírnění těmito prostředky:

- vytvoření jednotného souboru podpůrných opatření povede k transparentnosti a předvídatelnosti poradenské činnosti i praxe škol,
- zavedení revizní instance; podnět k revizi bude oprávněna podat i škola, ČŠI a orgán sociálně-právní ochrany dětí při výkonu své působnosti, čímž se zajišťuje všestranná kontrolovatelnost systému.

2. Povinná školní docházka a spádové školy

Nová regulace vyplývající z návrhu novely § 36 a § 178 školského zákona není zdrojem nových korupčních rizik. V § 36 odst. 8 se pouze stanovuje technická povinnost obecního úřadu poskytnout obecní základní škole údaje o žácích.

Úprava kompetence krajského úřadu opatřením obecné povahy stanovit školský obvod základní školy pouze zpřesňuje dosavadní povinnost krajského úřadu podle § 178 odst. 3 a vytváří podmínky pro její účinný výkon.

3. Ukončování středního vzdělávání – jednotná závěrečná zkouška

Povinnost středních škol využívat jednotně stanovených zadání závěrečných zkoušek v oborech středního vzdělání s výučním listem je zpřesněním podmínek konání závěrečné

zkoušky. Pokud jde o orgány zajišťující závěrečnou zkoušku a subjekty zodpovědné za řádné uskutečnění zkoušek v jednotlivé škole a stanovení výsledků zkoušky žákovi, nedochází k zásadním změnám, které by byly způsobilé k posouzení z hlediska korupčních rizik.

Významný je však přínos jednotných zadání pro přehlednost praxe, objektivitu závěrečných zkoušek a srovnatelnost jejich výsledků. Druhotným cílem novely je proto také snížit korupční rizika (byť ani v současnosti nejsou vysoká, zčásti proto, že jednotných zadání už je ve většině škol fakticky využíváno).

4. Pracovní poměr ředitelů škol

Změny v § 166 školského zákona nepřinášejí novou regulaci, ale mění pracovněprávní postavení ředitelů veřejných škol a školských zařízení. Znovuzavedení pracovních poměrů na dobu neurčitou však neobnází ústup od pravidla šestiletých funkčních období, a proto se zachovává již dosažený standard pravidel nahraditelnosti ředitele. Pravidla ustavení ředitele na příslušné pracovní místo zůstávají beze změny, tzn. oproti obecné úpravě pracovních poměrů založených jmenováním skýtá školský zákon vyšší míru odborných požadavků a záruk transparency v podobě povinného jednotné upraveného konkursního řízení. Korupční rizika jsou tudíž ve srovnání s obecnou úpravou relativně nižší.

V úpravě odvolávání ředitelů škol se nově pouze navrhuje zrušit pravomoc školské rady navrhnout zřizovateli odvolání ředitele (a tím přímo založit důvod opravňující zřizovatele tak učinit). Postavení školské rady jako samosprávného orgánu s relativně volnou úpravou odpovědnostních vztahů nebylo v rovnováze s kompetencí s takto závažnými dopady. I když to praxe dosud neprokázala – pravidlo je účinné od 1. ledna 2012, bylo možné je považovat za zdroj možných korupčních rizik právě z důvodu nižších zákonných standardů transparency jednání školské rady a chybějící úpravy odpovědnosti jejích členů. (Tyto skutečnosti při výkonu ostatních kompetencí školské rady ale nejsou zdrojem rizik.)

5. Správní řízení v působnosti škol a školských zařízení

Změny v poměru školského zákona ke správnímu řádu jsou převážně odrazem judikatury a v tomto směru mají v podstatě technickou povahu.

Posouzení co do korupčních rizik zasluhuje jednotné stanovení krajského úřadu jako orgánu druhého stupně vůči rozhodnutím všech škol a školských zařízení.

5.1 Přiměřenost

Samotný rozsah nové právní úpravy je z legislativně technického hlediska i co do rozsahu nových norem zanedbatelný.

Významné je rozšíření osobní působnosti druhostupňového rozhodování krajských úřadů i na soukromé a církevní školy a školská zařízení, kvantitativně vyjádřené v závěrečné zprávě RIA. Vzhledem k nezbytnosti zajistit právo každého na spravedlivý proces jde ale o řešení nezbytné a přiměřené.

5.2 Efektivnost, odpovědnost, opravné prostředky a kontrolní mechanismy

Krajským úřadům jako vykonavatelům přenesené působnosti zběhlé ve školské administrativě nebude adaptace na rozšířené hranice osobní působnosti činit potíže, které by mohly ohrozit efektivnost zavádění změn. Personální náročnost je vyjádřena v závěrečné zprávě RIA.

Na řádný výkon správních činností krajských úřadů bude dbát ministerstvo jako nadřízený správní orgán.

III. SOULAD S ÚSTAVNÍM POŘÁDKEM, PRÁVEM EVROPSKÉ UNIE A MEZINÁRODNÍMI SMLOUVAMI

1. Soulad s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona se dotýká následujících ustanovení Ústavy a Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“):

1.1 Čl. 79 odst. 1 Ústavy

Novela upravuje působnost ministerstva ve vztahu k systému školské poradenské činnosti, neboť mu ukládá pověřit jím zřízenou organizaci úkoly revizního pracoviště (§ 16b odst. 1).

Dále v § 74 odst. 3 se ministerstvu svěřuje zodpovědnost za tvorbu a distribuci jednotných zadání závěrečné zkoušky.

V působnosti škol zřizovaných Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany se novelou § 114 umožňuje realizace resortních kursů. Novela tedy vytváří podmínky pro účinné řízení příslušného resortu.

1.2 Čl. 79 odst. 3 Ústavy

Novela rozšiřuje zmocnění k vydání prováděcí vyhlášky ministerstva, která upraví systém podpůrných opatření. Zda lze podobnou úpravu vydat i podle dosavadního zmocnění, by mohlo být vzhledem k jeho obecnosti sporné. Proto se ve zmocnění zpřesňují povinnosti ministerstva upravit vyhláškou konkrétní oblasti v systému vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami.

V § 28a odst. 5 se zmocňuje ministerstvo k vydání vyhlášky upravující předávání údajů do registru pedagogických pracovníků.

V § 32 odst. 2 se doplňuje zmocnění ministerstva upravit společně s Ministerstvem zdravotnictví vyhláškou hygienické a nutriční požadavky na prodej potravin a nápojů ve školách a školských zařízeních.

Zmocnění v § 56 se doplňuje o úpravu pravidel zápisu k plnění povinné školní docházky.

V § 171 odst. 6 se ministerstvo zmocňuje k vydání vyhlášky upravující podmínky konání státních zkoušek z těsnopisu, psaní na klávesnici a úpravy textu na počítači.

Doplňuje se také zmocnění pro Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany, která budou podle § 114 odst. 7 nově oprávněna k vydání vyhlášky o podmínkách pořádání resortních kursů.

1.3 Čl. 101 odst. 4 Ústavy

Zákon upravuje novou povinnost obecního úřadu poskytovat řediteli spádové školy seznamy žáků s trvalým pobytem na jejím území, pro které je škola spádová a kteří mají povinnost

dostavit se v příslušném období k zápisu. Povinnost je potřeba výslovně stanovit, aby obec měla titul k odpovídající operaci s osobními údaji. Získání údajů je nezbytné pro ředitele školy jako podklad pro plánování organizace školy.

V § 178 odst. 3 se posiluje oprávnění státní správy (v přenesené působnosti krajských úřadů) zasahovat do vymezení školských obvodů obecních základních škol, a tedy do výkonu obecní samosprávy. Důvody ospravedlňující toto řešení jsou uvedeny v závěrečné zprávě o hodnocení dopadů regulace. Zároveň se podotýká, že nejde o zavedení nového regulačního mechanismu, ale o úpravu dosavadního ustanovení tak, aby bylo použitelné k účelu, k němuž bylo původně zamýšleno.

Výkonu územní samosprávy se týká též změna § 166, kde se jako základní pravidlo obnovuje jmenování ředitelů veřejných škol do pracovního poměru na dobu neurčitou. Tam, kde již byl v roce 2012 nebo 2013 ustaven ředitel na dobu určitou, bude podle přechodných ustanovení jeho pracovní poměr změněn na dobu neurčitou.

1.4 Čl. 105 Ústavy

Návrh novely svěřuje nové působnosti při výkonu státní správy krajským úřadům:

- mění se kompetence krajského úřadu stanovovat v kolizních případech školské obvody obecních základních škol – zavádí se povinná forma opatření obecné povahy a rozšiřuje se okruh skutkových podstat, na které lze opatřením reagovat (§ 178 odst. 3),
- krajským úřadům se svěřuje rozhodování o odvolání proti rozhodnutím soukromých a církevních škol.

1.5 Čl. 10 odst. 1 a 3 a čl. 32 odst. 4 Listiny

Novela zavádí nová pravidla nakládání s doporučením školského poradenského zařízení. Dosud záleželo výlučně na žákovi, resp. zákonnému zástupci, zda doporučení, které mu poradenské zařízení vydalo, předá své škole.

Nově se navrhuje, aby školské poradenské zařízení posílalo doporučení automaticky také škole, v níž se žák vzdělává.

Zákon zavádí další způsob oprávněného nakládání s osobními údaji, a to v souladu se zásadou přiměřenosti zásahu do soukromí k sledovanému cíli.

Důvodem je především ochrana zájmů žáka. Nadále totiž platí, že poradenské služby jsou žákovi poskytovány na jeho žádost, resp. žádost zákonného zástupce. Zákonný zástupce proto projevuje zájem o získání doporučení, podle kterého bude škola žákovi poskytovat (a bez něhož tak často ani činit nemůže) podpůrná opatření nezbytná v jeho zájmu. Pokud zákonný zástupce nesouhlasí s obsahem doporučení, nelze tuto otázku považovat čistě za předmět jeho libovůle, ale jde již o věc odborného posouzení postupů, jež jsou v zájmu žáka. Nejlepší zájem žáka musí mít přednost před osobními preferencemi zákonného zástupce. Proto se k odbornému posouzení doporučení zavádí revizní mechanismy – zákonný zástupce tedy má možnost domáhat se nápravy domnělých chyb v doporučení. Není však důvod, aby zákonný zástupce svévolně odpíral škole povědomí o postupech, které jsou ve prospěch žáka nutné, a které jsou tudíž i podmínkou poskytování kvalitního vzdělávání.

Přiměřený musí být také rozsah poskytovaných osobních údajů. Proto je škole poradenským zařízením poskytováno pouze doporučení obsahující závěry vyšetření a doporučená podpůrná opatření. Neposkytuje se zpráva, v níž jsou uváděny podrobné anamnestické údaje. Ta se předává jen žákovi (zákonnému zástupci) a zůstává také v dokumentaci školského poradenského zařízení.

Obdobná argumentace platí i pro posouzení souladu novely s právem rodiče rozhodovat o výchově dítěte (čl. 32 odst. 4 Listiny) – přednost má zájem dítěte (zde již nalézáný odbornými institucemi), což také odpovídá zásadám Úmluvy o právech dítěte (viz níže).

Zákon také upravuje novou povinnost obce poskytovat řediteli spádové školy seznamy žáků s trvalým pobytem na jejím území, pro které je škola spádová a kteří mají povinnost dostavit se v příslušném období k zápisu. Rozsah předávaných osobních údajů (jméno a příjmení, datum narození, adresa trvalého pobytu) je velmi úzký a odpovídá významu této povinnosti pro dotčené subjekty.

Osobní údaje budou také zpracovávány v registru pedagogických pracovníků. Zákon stanoví jednoznačně vymezenou množinu subjektů osobních údajů, rozsah zpracování osobních údajů a účely jejich zpracování (k podrobnostem viz kapitolu 2 hodnocení dopadů regulace).

1.6 Čl. 16 odst. 2 Listiny

Z hlediska čl. 16 odst. 2 Listiny je nutné posoudit vstup krajských úřadů jako druhostupňových správních orgánů do rozhodování církevních škol.

Jedná se z hlediska systematického o opatření s obdobným vztahem k autonomii církví, jakou mají třeba povinnosti související se zápisem do rejstříku škol a školských zařízení, podrobení pravomoci České školní inspekce, orgánů ochrany veřejného zdraví nebo soudní moci.

Jednotné stanovení odvolacího orgánu je zdůvodněno veřejným zájmem na ochraně práva účastníků řízení na spravedlivý proces a je legitimní i s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu, který konstatuje zásadní shodu v právní povaze činnosti veřejných, soukromých i církevních škol, pokud jde o míru kogentnosti právní úpravy, uplatnění správního řádu a ingerence státní správy, související obecně s poskytováním vzdělávání jakožto veřejné služby.

1.7 Čl. 33 odst. 1 a čl. 41 odst. 1 Listiny

S právem na vzdělání souvisí především změny v § 16. Ustanovení zaručuje osobám se speciálními vzdělávacími potřebami právo na posouzení jejich vzdělávacích možností a potřeb a na podpůrná opatření, kterými lze překonat případné překážky ve vzdělávání. Systém vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami se upravuje tak, aby více přispíval k faktické naplnitelnosti práva na vzdělání.

K lepší dostupnosti vzdělávání má přispívat i rozšířená pravomoc krajského úřadu stanovovat v kolizních případech školský obvod.

1.8 Čl. 36 Listiny

Posílení práva na spravedlivý proces je důvodem pro zavedení

- revize výstupů školských poradenských zařízení (žáci a zákonní zástupci se mohou domáhat nápravy pochybení v jejich věci),

- působnosti krajských úřadů jako odvolacích orgánů proti rozhodnutím soukromých a církevních škol (novela zde navazuje na judikaturu správních soudů).

2. Soulad s právem Evropské unie

2.1 Směrnice 95/46/ES

Cílem návrhu není zapracování práva Evropské unie do právního řádu České republiky. S novelou ale souvisí Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně jednotlivců v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů.

Soulad se směrnicí byl posuzován zejména u nově zaváděné povinnosti školského poradenského zařízení poskytovat doporučení vydané žákovi nebo zákonnému zástupci také škole, a to i bez souhlasu subjektu údajů.

Směrnice v čl. 6 odst. 1 písm. c) stanoví zásadu přiměřenosti zpracování osobních údajů účelu, pro který jsou zpracovávány. V čl. 8 odst. 2 omezuje směrnice nakládání s citlivými údaji na speciální případy, z nichž k posuzované věci nejlépe přiléhá zpracování podle písmene c), avšak s tou výhradou, že za subjekt údajů může souhlas poskytovat zákonný zástupce. Řešení kolize zájmu zákonného zástupce s prioritním zájmem žáka jako subjektu údajů standardními postupy (ustanovení kolizního opatrovníka) by však bylo nepřiměřeně zdlouhavé a mohlo by znemožnit včasné poskytnutí podpůrných opatření (nebo včasné ukončení nevyhovujících podpůrných opatření).

Přihlíží se také k čl. 8 odst. 4 směrnice, kde se stanoví: „Jsou-li poskytnuta vhodná ochranná opatření, mohou členské státy stanovit z důvodu významného veřejného zájmu i jiné výjimky, než jaké jsou stanoveny v odstavci 2 buď prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů, nebo rozhodnutím orgánu dozoru.“

Nová úprava je zaváděna se zřetelem k veřejnému zájmu na včasné a efektivní podpoře znevýhodněných osob, jejich integraci do společnosti (včetně osob se sociálním znevýhodněním) a fungování vzdělávací soustavy. Ochranná opatření jsou obdobná, ať už je doporučení školského poradenského zařízení předáno škole zákonným zástupcem jako dosud dobrovolně, nebo je škole poskytuje školské poradenské zařízení. Škola je vázána předpisy upravujícími ochranu osobních údajů a podléhá kontrole Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Z hlediska citované směrnice byl posouzen také návrh zpracování osobních údajů v registru pedagogických pracovníků. Zásada přiměřenosti v tomto případě vede k modelu zpracování pseudonymizovaných dat s využitím AIFO. Ministerstvo nebude zpracovávat údaje v podobě, která by umožnila bezprostřední ztotožnění subjektu údajů.

2.2 Směrnice 1999/70/ES

S návrhem změn v § 166 (pracovní poměr ředitelů veřejných škol) souvisí směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS. Podle citované směrnice tam, kde povaha vykonávané práce sama o sobě nevyžaduje sjednání pracovního poměru na relativně krátkou dobu, se za účelem ochrany zájmů zaměstnanců vyžaduje zásadně sjednání poměru na dobu neurčitou.

2.3 Shrnutí

Návrh zákona do právního řádu České republiky nezpracovává právo EU a je s právem EU plně slučitelný. S návrhem nesouvisí konkrétní závěry jednání s orgány Evropské unie.

3. Soulad s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázaná

Návrh zákona plně respektuje povinnost chránit právo každého na vzdělání a přístup k odbornému a dalšímu vzdělávání, která je zakotvena v řadě dokumentů mezinárodního práva i práva Evropské unie, například

- čl. 2 dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, zvláště ve spojení s čl. 14 Úmluvy zakazujícím diskriminaci,
- čl. 13 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech,
- Úmluva o právech dítěte, která v čl. 28 zaručuje každému dítěti právo na vzdělání a v čl. 2 odst. 1 zakazuje jakoukoliv diskriminaci při realizaci tohoto práva,
- Úmluva o právech osob se zdravotním postižením,
- čl. 14 Charty základních práv Evropské unie.

K otázkám rovného přístupu ke vzdělávání se vztahují také rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, například ve věci D. H. a ostatní proti České republice (č. 57325/00, velký senát, 13. 11. 2007), ve věci Oršuš a ostatní proti Chorvatsku (č. 15766/03, velký senát, 16. 3. 2013), Horváth a Kiss proti Maďarsku (č. 11146/11, 29. 1. 2013) a Sampani a ostatní proti Řecku (č. 59608/09, 11. 12. 2012).

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I – Změna školského zákona

K bodům 1 a 2 - § 8 odst. 3 a 5

V § 8 odst. 3 se doplňuje oprávnění ministerstev a ostatních organizačních složek státu zřizovat mateřské školy; jako právní forma se stanovuje státní příspěvková organizace - dle zkušeností ministerstva jde o nejvhodnější organizační formu pro tento druh činnosti jak z odborného, tak organizačního, finančního a pracovněprávního hlediska. Zároveň je respektován základní princip školského zákona – samostatná právní subjektivita a autonomie školy či školského zařízení.

Předpokládá se, že zřizovatelé budou tyto mateřské školy zřizovat pro děti svých zaměstnanců, tzn. podle § 34 odst. 8 školského zákona.

V § 8 odst. 5 se provádí nezbytná technická změna – rozšíření působnosti ustanovení na všechny organizační složky státu.

K bodu 3 - § 13 odst. 4

V § 13 odst. 4 se stanovuje pro střední vzdělávání možnost výuky ve dvou vyučovacích jazycích (českém a příslušném cizím), pokud rámcový vzdělávací program pro daný obor vzdělání upravuje povinné vzdělávání některých předmětů v cizím jazyce. Ustanovení se týká tzv. dvojjazyčných (bilingvních) gymnázií, jejichž činnost dosud vycházela z pokusného ověřování výuky podle Rámcového vzdělávacího programu pro dvojjazyčná gymnázia (RVP DG). Po ukončení pokusného ověřování a ustavení nového oboru vzdělání v nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném

vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, bude nutné od roku 2015 upravit dvojí vyučovací jazyk výslovně zákonem. Nebylo by praktické, aby tyto školy, jimž vzdělávání ve dvou vyučovacích jazycích bude přímo ukládat rámcový vzdělávací program, žádaly o povolení výuky některých předmětů v cizím jazyce individuálně podle § 13 odst. 3.

K bodu 4 - § 13 odst. 5

Jedná se o legislativně technickou úpravu navazující na změnu § 13 odst. 4. Věcně zůstává zachován stávající stav, tj. ve vyšších odborných školách může být vyučovacím jazykem cizí jazyk.

K bodu 5 - § 15 odst. 3

Zpřesňuje se dikce školského zákona v návaznosti na úpravu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který v § 3 stanoví, že pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou základními pracovněprávními vztahy. Jinými pracovněprávními vztahy mohou být např. vztahy odpovědnostní.

K bodu 6 - § 16

V odstavci 1 se zachovává pojem „speciální vzdělávací potřeby“, mění se však jeho definice. Speciální vzdělávací potřeby již nejsou definovány uzavřeným výčtem hendikepů, ale obecně souvislostí s nezbytností úprav ve vzdělávání, které mají společný cíl – zajistit žákovi naplnění jeho vzdělávacích možností a naplňování práva na vzdělání bez diskriminace.

Pojem vzdělávací možnosti je nutno vykládat jako vlastní konkrétnímu žákovi, tzn. jako vlohy a nadání žáka dosáhnout určité úrovně ve vzdělávání, nikoli jako možnosti dané zvnějšku. I pojetí nezbytných úprav ve vzdělávání je tudíž relativní vůči potenciálu žáka a je dále podmíněno jeho zdravotním stavem a jinými životními podmínkami, z nichž se zvlášť zdůrazňuje kulturní prostředí.

Zásada bezplatnosti podpůrných opatření je všeobecná. Týká se škol a školských zařízení všech zřizovatelů. Tam, kde jsou vzdělávání a školské služby poskytovány za úplatu, nesmí uplatňování podpůrných opatření být důvodem pro zvýšení úplaty hrazené příjemcem (nebo za příjemce) podpůrných opatření.

Odstavec 2 vypočítává druhy podpůrných opatření s tím, že jejich konkrétní výčet bude upraven vyhláškou. Jeho účelem je druhově vymezit podpůrná opatření poskytovaná ve školách a školských zařízeních, která následně konkretizuje prováděcí právní předpis. K povaze podpůrných opatření lze uvést, že

- představují výjimku z kogentní zákonné úpravy (např. pokud jde o délku středního vzdělávání, možnost úpravy podmínek ukončení vzdělávání, odchýlení se od vzdělávacího programu na základě individuálního vzdělávacího plánu atd.),
- spočívají ve speciálních institutech, které nelze podřadit pod obecné kategorie stanovené zákonem č. 561/2004 Sb. (např. asistent pedagoga), nebo
- jde o opatření, jejichž obecná použitelnost by mohla být v praxi sporná, neboť nepatří mezi opatření financovaná ze státního rozpočtu prostřednictvím normativního financování; přesto však v odůvodněných případech mohou, popř. musí být školským

poradenským zařízením doporučena (jde zejména o stavební a technické úpravy podle písmena h), jejichž financování je standardně v působnosti zřizovatele).

Většina podpůrných opatření byla do odstavce 2 převzata z dosavadní právní úpravy. K písmeni b) je vhodné zdůraznit, že zde uváděné „úpravy obsahu vzdělávání“ jsou úpravami, které se nedotýkají očekávaných výstupů dle příslušného vzdělávacího programu, ani nevyžadují povolení individuálního vzdělávacího plánu. Do úprav obsahu vzdělávání podle písmene b) bude patřit například výuka předmětů speciálně pedagogické péče, která je zde i výslovně uvedena.

Pokud by podpůrné opatření mělo spočívat v úpravě očekávaných výstupů vzdělávání, půjde již o obsah písmene e). Jelikož se může jednat také o snížení očekávaných výstupů, a tedy o citelnější zásah do realizace žákova práva na vzdělání (sice nezbytný za účelem absolvování vzdělávacího programu, ale přeci jen spočívající ve změně nároků na žáka), musí být toto opatření podloženo doporučením školského poradenského zařízení a písemným informovaným souhlasem žáka nebo zákonného zástupce – bude tedy ve vyhlášce zařazeno nejnižší do druhého stupně (srov. pravidla pro uplatňování opatření druhého až pátého stupně podle § 16 odst. 4 a 5). Úpravy očekávaných výstupů je ale možné provádět výlučně v mezích stanovených rámcovým vzdělávacím programem.

Úpravu očekávaných výstupů spočívající pouze v jejich přesunu do jiných vzdělávacích etap (tzn. de facto i úpravu rozložení učiva do ročníků) lze provádět též v individuálním vzdělávacím plánu (písmeno f)). I zde bude zapotřebí doporučení školského poradenského zařízení a souhlas žáka nebo zákonného zástupce.

V písmeni g) se upravuje využití funkce asistenta pedagoga. Zřízení funkce asistenta (v nové terminologii „využití asistenta pedagoga“) bude nově podmíněno souhlasem krajského úřadu, popř. ministerstva pouze v případě, že z důvodu využití asistenta pedagoga bude požadováno navýšení finančních prostředků poskytovaných na činnost školy ze státního rozpočtu. Bude-li funkce asistenta pedagoga financována z jiných zdrojů, není souhlas krajského úřadu, popř. ministerstva vyžadován (§ 16 odst. 9).

Zákon upravuje také možnost „působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi se zdravotním postižením po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů“. Jako podpůrné opatření se tak stanovuje de facto připuštění osob, jejichž služeb dítě využívá na základě předpisů např. v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí nebo Ministerstva zdravotnictví (jde např. o transliterátora nebo osobního asistenta).

V písmeni i) je konečně upraveno v jistém slova smyslu nejzávažnější podpůrné opatření, a to zařazení dítěte, žáka nebo studenta do školy nebo třídy zřízené pro děti, žáky nebo studenty se zdravotním postižením (k tomuto pojmu viz dále). Bližší podmínky tohoto zařazení upravuje § 16 odst. 7. Lze předeslat, že ač tak školský zákon výslovně nestanoví, vzhledem k organizační, pedagogické a finanční náročnosti tohoto opatření představuje zařazení do „speciální“ třídy podpůrné opatření pátého stupně.

V odstavci 3 se upravuje členění podpůrných opatření dle jejich organizační, pedagogické a finanční náročnosti do 5 stupňů. Zařazení konkrétních opatření do stupňů a pravidla jejich použití školou stanoví ministerstvo vyhláškou.

Ve druhé větě se upravuje zásada subsidiarity. Skutečnost, že k dosažení účelu podle odstavce 1 (tj. naplňování vzdělávacích možností žáka a uplatnění jeho práva na vzdělání) nestačí opatření nižšího stupně, může vyplynout z předchozího neúspěšného použití méně intenzivních podpůrných opatření, častěji by však měla být zřejmá z kvalitní diagnostiky. Zásadu subsidiarity proto lze vyjádřit také jako pravidlo volby toho nejméně náročného podpůrného opatření, které lze k dosažení účelu využít. Nejde ale jen o náročnost z hlediska školy, ale také o dopady na žáka. **V zásadě subsidiarity je tudíž obsažena také přednost individuální integrace žáka.**

Odstavec 4 stanoví odlišná pravidla pro podpůrná opatření v prvním stupni a podpůrná opatření ve vyšších stupních. V souladu se zásadou subsidiarity se pravidla aplikují takto:

- Nejdříve se pokusí o (účelnou) podporu žáka sama škola, aniž by se nutně obracela na školské poradenské zařízení. Využije k tomu opatření prvního stupně.
- Nepostačuje-li to, doporučí škola zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení (viz § 16a odst. 1).
- Pokud nebylo možné poskytnout žákovi dostatečnou podporu na úrovni samotné školy, opatří si zákonný zástupce doporučení školského poradenského zařízení, které může otevřít cestu k jakémukoli podpůrnému opatření.

Nevylučuje se samozřejmě pomoc školského poradenského zařízení ve vztahu k aplikaci jakéhokoli podpůrného opatření v kterékoli fázi, neboť škola si nemusí být zcela jistá správným postupem a může se dohodnout se zákonným zástupcem, že budou hledat řešení již od počátku za pomoci školského poradenského zařízení. Stejně tak zákonný zástupce nemusí čekat, až mu škola doporučí obrátit se na poradenské zařízení, a může je oslovit sám. To je důležité také v případech, kdy zákonný zástupce má dojem, že škola nekoná, co by měla a mohla, nebo se prostě chce předem poradit se specialisty. Zákon mu umožňuje přijít do poradenského zařízení rovnou, a toto zařízení se bude muset jeho případem zabývat, a případně vydat doporučení i ve vztahu k podpůrným opatřením prvního stupně. Vyplývá to z obecné kompetence školských poradenských zařízení podle § 116 a vztah k podpůrným opatřením všech stupňů výslovně stanoví také § 16a odst. 3.

V odstavci 4 se totiž škole umožňuje uplatňovat podpůrná opatření prvního stupně i bez doporučení školského poradenského zařízení – u těchto opatření tudíž nebude doporučení poradenského zařízení nikdy nezbytnou podmínkou jejich použití (jde mj. o směrnici pro tvorbu souboru podpůrných opatření), může ale být jejich důvodem, pokud zákonný zástupce s takovým doporučením bude příslušné podpůrné opatření požadovat.

Ve druhé větě odstavce 4 se upravuje míra závaznosti doporučení školského poradenského zařízení pro školu. Doporučení musí být školou respektováno, má-li škola postupovat *de lege artis*. To znamená, že škola sice může zvolit jiná podpůrná opatření, než jsou doporučena školským poradenským zařízením, musí se ale jednat o opatření stejného stupně. Zároveň volba jiného podpůrného opatření nesmí odporovat zájmu žáka (při jehož posuzování nelze odhlížet od doporučení školského poradenského zařízení). V praxi tedy bude záležet na tom, zda škola – po projednání se školským poradenským zařízením, které doporučení vydalo - dospěje k závěru, že lze zájem žáka vyplývající ze smyslu doporučení uspokojit i jinými podpůrnými opatřeními téhož stupně (třeba pro školu snáz dostupnými), která ale nejsou v doporučení výslovně uvedena. Nutno dodat, že tuto možnost prakticky umenšuje povinnost

školského poradenského zařízení uvést v doporučení také varianty podpůrných opatření (§ 16a odst. 3).

Jako podmínka volby jiného podpůrného opatření se stanovuje písemný informovaný souhlas žáka nebo zákonného zástupce (jde o speciální zdůraznění pravidla, které je dále v odstavci 5 stanoveno obecně pro poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně).

V odstavci 5 se stanovuje písemný informovaný souhlas žáka nebo zákonného zástupce jako podmínka poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně. A contrario, u podpůrných opatření prvního stupně není informovaný souhlas potřeba, poněvadž se jedná o opatření operativní povahy, která nepředstavují podstatný zásah do práv a povinností žáka a ve škole se realizují běžně bez doprovodné administrativy (jde např. o změnu zasedacího pořádku ve třídě, aby žák lépe viděl na tabuli, nebo větší pozornost učitele věnovaná konkrétnímu žákovi při výuce).

Pravidla udělování a náležitosti informovaného souhlasu stanoví ministerstvo vyhláškou na základě zmocnění upravit postup školy před přiznáním podpůrného opatření (§ 19 písm. c)). Za „souhlas“ samozřejmě bude považována i žádost žáka nebo zákonného zástupce, splňující stejné nároky na „informovanost“.

Odstavec 6 upravuje základní pravidlo pro ukončování podpůrných opatření druhého až pátého stupně. Základní podmínkou je doporučení školského poradenského zařízení, z něhož vyplývá, že poskytování podpůrného opatření již není potřeba. Takovéto doporučení vzejde z pravidelné rediagnostiky žáků a škola je obdrží přímo od školského poradenského zařízení podle § 16a odst. 4.

Odstavec 7 upravuje možnost zřizování tříd určených pro žáky se zdravotním postižením a škol pro tyto žáky.

Předně nutno zdůraznit, že zákon upouští od užívání pojmu zdravotního postižení a žáky, pro které jsou „speciální“ školy a třídy určeny, vymezuje podle druhu jejich hendikepu jako žáky s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami a autismem. Z věcného hlediska se v zásadě přebírá dosavadní kategorie žáků se zdravotním postižením s tím, že dochází k dílčímu posunu u žáků s vadami řeči, vývojovými poruchami učení a vývojovými poruchami chování, kde je pro možnost zařazení do „speciální“ školy či třídy vyžadováno, aby charakter jejich handicapu dosahoval zvýšené intenzity.

Zařazení žáka do těchto institucí bude nadále podmíněno žádostí a doporučením školského poradenského zařízení. Objektivnost doporučení školského poradenského zařízení bude posílena výslovnou úpravou povinnosti školského poradenského zařízení zjišťovat též možnost a vhodnost individuální integrace žáka a zavedením výsledku tohoto posouzení jako součásti obsahu doporučení – půjde o součást podzákoné úpravy pravidel poradenské činnosti a obsahu jejich výstupů. Tím se také činnost školských poradenských zařízení stane lépe kontrolovatelnou v rámci inspekční činnosti.

Podmínkou zařazení žáka do „speciální“ třídy nebo školy bude vždy zájem žáka. V odstavci 7 je tedy v souvislosti s podpůrnými opatřeními vysoké intenzity zdůrazněna

zásada postupu v zájmu dítěte, žáka nebo studenta (mj. v návaznosti na Úmluvu o právech dítěte), ačkoli jde samozřejmě o obecnou zásadu uplatňování jakýchkoli podpůrných opatření.

Harmonizaci praxe s novými pravidly a s trojicí regulativů – **podmínkou žádosti zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a zájmem dítěte nebo žáka** – regulují přechodná ustanovení v čl. II bodě 1.

Do odstavce 8 se ze současné právní úpravy přejímá podmínka souhlasu krajského úřadu, resp. ministerstva, se zřízením třídy, oddělení nebo studijní skupiny pro žáky se zdravotním postižením.

V odstavci 9 je upraven případ, kdy je vyžadován souhlas krajského úřadu, resp. ministerstva se zřízením funkce asistenta pedagoga. Souhlas nebude vyžadován v případech, kdy škola nebude požadovat z důvodu využití asistenta pedagoga navýšení finančních prostředků poskytovaných jí ze státního rozpočtu podle § 161 až 163.

K bodu 7 - § 16a a 16b

Za § 16 se zařazuje nový § 16a a § 16b.

V § 16a se upravují základní náležitosti činnosti školského poradenského zařízení ve vztahu k poskytování podpůrných opatření žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (Nadále zůstává v platnosti také § 116, který upravuje obecně druh činnosti školských poradenských zařízení a opravňuje je i k poskytování poradenských služeb školám, pedagogickým pracovníkům atd.)

V odstavci 1 se upravují postupy, které vedou k zahájení spolupráce školského poradenského zařízení se žákem nebo zákonným zástupcem. **Zásadou je, že žák může být podroben vyšetření nebo jiným postupům školského poradenského zařízení vyžadujícím jeho součinnost pouze na svoji žádost nebo žádost zákonného zástupce.**

V § 16a odst. 1 se dále ukládá školským poradenským zařízením poskytovat **poradenskou pomoc** dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci nejen na základě jejich žádosti, ale **rovněž na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci**. Tímto orgánem může být soud nebo příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí. Obecní úřad obce s rozšířenou působností jako orgán sociálně-právní ochrany dětí může uložit rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení **rozhodnutím, které vydává podle § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (ve spojení s § 12 odst. 3), anebo v rámci rozhodnutí o uložení výchovného opatření podle § 13 odst. 1 písm. d) zákona č. 359/1999 Sb.** Soud je oprávněn uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení na základě rozsudku o uložení výchovného opatření podle § 13 odst. 1 písm. d) zákona č. 359/1999 Sb. Podmínkou toho, aby orgán sociálně-právní ochrany dětí mohl rozhodnout o uložení povinnosti využít odbornou pomoc poskytovanou školským poradenským zařízením, je podle zákona skutečnost, že rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte nevyužili této odborné poradenské pomoci dobrovolně na základě předchozího doporučení orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Podnět k zahájení řízení o uložení povinnosti využít odbornou pomoc školského poradenského zařízení může být také oznámení školy o tom, že zákonní zástupci nevyhledali pomoc školského poradenského zařízení na základě předchozího doporučení školy.

V odstavci 2 je upravena povinnost školy a školského poradenského zařízení doporučit v odůvodněných případech zákonnému zástupci návštěvu školského poradenského zařízení, neboť zákonný zástupce nemusí být vždy schopen poznat, že je takový postup zapotřebí a v zájmu dítěte. Pokud zákonný zástupce doporučení nerespektuje, a hrozí-li v důsledku neposkytnutí poradenských služeb dítěti nebo žákovi vážná újma, vyplývá z § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, škole povinnost informovat o tom orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Současně je vymezena povinnost spolupráce škol a školských zařízení se školskými poradenskými zařízeními, zřizovateli, lékaři a orgány sociálně-právní ochrany dětí před přiznáním podpůrného opatření, přičemž postupy budou konkretizovány prováděcí vyhláškou (zejména § 19 písm. c) a f)).

Odstavec 3 spolu s odstavcem 4 upravuje výstupy poradenské činnosti, a to:

- zprávu – jedná se o soubor anamnestických údajů o žákovi zahrnující také řadu citlivých údajů; tento dokument poradenské zařízení poskytne pouze žákovi nebo zákonnému zástupci a nesmí jej poskytnout škole (nevylučuje se, aby zprávu poskytnul škole dle vlastního uvážení žák nebo zákonný zástupce).
- doporučení – v tomto dokumentu se uvedou závěry vyšetření a doporučená podpůrná opatření, včetně jejich kombinací a variant a způsob jejich použití. Doporučení poskytuje poradenské zařízení žákovi a zákonnému zástupci, ale nově také škole nebo školskému zařízení, kde se žák vzdělává. Tento způsob nakládání s osobními (i citlivými) údaji žáka je nezbytný v jeho zájmu, neboť shledá-li školské poradenské zařízení, že je v zájmu žáka, aby škola provedla (nebo naopak neprováděla) určité postupy, nelze ponechat pouze na libovůli zákonného zástupce, zda doporučení škole předá. Předání doporučení poradenským zařízením škole musí být automatické, neboť škola ani nemusí tušit, že doporučení existuje a že by si je měla vyžádat.

Ačkoli to zákon výslovně nestanovuje, bude škola při přijímání podpůrných opatření vždy přihlížet k poslednímu platnému doporučení. Vyplývá to z povahy věci, neboť speciální vzdělávací potřeby žáka se v čase mohou vyvíjet, a proto nelze dávat přednost staršímu doporučení před novějším.

To bude platit i pro případy, že škola obdrží během poměrně krátké doby doporučení týkající se téhož žáka od dvou nebo více poradenských zařízení. Pokud ale budou v doporučeních nezdůvodnitelné rozdíly, může škola požádat o revizi některého z doporučení podle § 16b. Tím bude úprava také působit na sjednocování poradenské praxe a postupně omezovat nežádoucí jev „obcházení“ více poradenských zařízení zákonným zástupcem za účelem získání doporučení, které nejvíce odpovídá jeho představám.

Podle odstavce 4 dále školské poradenské zařízení poskytne vydané doporučení i bez vyžádání příslušnému orgánu veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci, dítěti nebo jiné osobě odpovědné za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení (viz odůvodnění k odstavci 1). Je žádoucí, aby tento orgán (orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo soud) byl v tomto případě seznámen se závěry vyšetření dítěte a doporučením ohledně poskytování podpůrných opatření dítěti. V ostatních případech, kdy byla poradenská pomoc školského poradenského zařízení poskytnuta na žádost zákonného zástupce a nikoliv na základě rozhodnutí orgánu veřejné

moci, postačuje povinnost poskytnout vydané doporučení za předpokladu, že o to příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí písemně požádá.

Odstavcem 5 zákon nově výslovně upravuje postup při diagnostice speciálních vzdělávacích potřeb a při formulaci doporučení v případě, že kvalifikace těchto potřeb nebo volba podpůrných opatření závisí na posouzení zdravotního stavu žáka. Vyžaduje se, aby podklady pro výstupy poradenské pomoci byly vždy opatřeny se zásadami lékařské vědy. Současně se při posuzování mentálního postižení (jakéhokoli stupně závažnosti) bude vycházet z hodnocení rozumových a adaptivních schopností dítěte nebo žáka v souvislostech jeho vývoje a jeho sociálního a kulturního prostředí. Je důležité zajistit objektivní diagnostiku, která nebude vázána pouze na zjišťování inteligenčního kvocientu (jehož zjišťování specifickými testy může ovlivnit mj. i sociální a kulturní prostředí, z něhož žák pochází, atd.). Posouzení dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami tak zůstává v kompetenci odborných pracovníků školských poradenských zařízení, kteří však v režimu nastavování podpůrných opatření a při využívání diagnostických nástrojů musí pracovat v souladu s nejnovějšími poznatky lékařské vědy.

Odstavec 6 upravuje pojistku proti pochybením školy při nakládání s doporučením školského poradenského zařízení. Má-li žák nebo zákonný zástupce za to, že škola postupuje v rozporu s doporučením, může navrhnout svolání jednání. Před jeho svoláním má škola ještě možnost přehodnotit svůj postup, pokud ale na dosavadním postupu setrvá, musí jednání svolat. Povinnými účastníky jednání jsou ředitel školy a zástupce příslušného školského poradenského zařízení.

Odstavec 7 výslovně deklaruje, že i po projednání podle odstavce 6 má žák nebo zákonný zástupce k dispozici obvyklé inspekční nástroje, přetrvává-li předmětný rozpor. Z pohledu aktivace inspekční činnosti ČŠI to znamená, že pokud žák nebo zákonný zástupce neprokáže absolvování postupu podle odstavce 6, doporučí mu ČŠI, aby svoji věc nejdříve řešil na úrovni jednání se školou a školským poradenským zařízením a teprve poté se obracel na ČŠI.

V § 16b jsou stanovena pravidla revize výstupů činnosti školských poradenských zařízení. Žadatel o poskytnutí poradenské činnosti podle § 16a odst. 1, totiž žák, student nebo zákonný zástupce, se může obrátit s žádostí o revizi zprávy nebo doporučení školského poradenského zařízení na právnickou osobu zřízenou a k tomu pověřenou ministerstvem (předpokládá se pověření Národního ústavu pro vzdělávání, což je příspěvková organizace ministerstva s odbornými kapacitami i v oblasti speciální pedagogiky a psychologie).

Požádat o revizi doporučení může také škola, ČŠI a orgán veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci nebo žákovi povinnost využít odbornou poradenskou pomoc ve školském poradenském zařízení.

Zavedení revizního mechanismu je opatřením, ke kterému se Česká republika zavázala v konsolidovaném akčním plánu k výkonu rozsudku ve věci *D. H. a ostatní proti České republice*, který byl předložen Výboru ministrů Rady Evropy v listopadu 2012 (opatření D-1).

Odstavec 2 stanoví jako součást revize také prověření vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta, je-li to nezbytné a souhlasí-li s tím zletilý žák, student nebo zákonný zástupce. Protože pro děti a rodiny dětí se speciálními vzdělávacími potřebami by v mnoha případech bylo podstupování revizního vyšetření v Praze (sídlo Národního ústavu pro vzdělávání)

mimořádně obtížné, stanoví se, že prověřování bude zajištěno v místě sídla školského poradenského zařízení, které vydalo zprávu nebo doporučení (doplněno).

Odstavec 3 upravuje revizní zprávu, která může obsahovat i novou zprávu a doporučení (v praxi budou muset být formálně oddělené, aby žák nebo zákonný zástupce mohl předat škole jen samotné doporučení), jimiž v takovém případě bude nahrazena dotčená zpráva nebo doporučení školského poradenského zařízení a škola s ní bude povinna jako s doporučením nakládat. Revizní zpráva se poskytuje dítěti, žáku, studentovi nebo zákonnému zástupci, žadateli a školskému poradenskému zařízení v plném rozsahu. Škole se poskytuje v rozsahu, který nezahrnuje anamnestické údaje.

V odstavci 4 je upravena presumpce správnosti zprávy a doporučení školského poradenského zařízení, tj. zakotvuje se, že do vydání revizní zprávy se postupuje podle původního doporučení a zprávy vydaných školským poradenským zařízením.

Je nutné zdůraznit, že revize není správním řízením. Podobně jako diagnostika provedená školským poradenským zařízením není správním řízením, ale odborná procedura směřující k nalézání speciálních vzdělávacích potřeb žáka a doporučení postupů, kterými lze speciální vzdělávací potřeby uspokojit, je účelem revize odborné posouzení správnosti úsudku školského poradenského zařízení, dodržení odborných postupů poradenské činnosti a porovnání výstupů školské poradenské činnosti se skutečným stavem věci.

K bodům 8 a 9- § 17 odst. 3

Z § 17 odst. 3 se odstraňuje legislativní zkratka. Nahrazuje ji definice v novém § 183 odst. 7. Současně se zrušuje poznámka pod čarou.

K bodu 10 - § 19

Významně se zpřesňuje zmocnění k vydání vyhlášky upravující soubor podpůrných opatření, postupy při jejich uplatňování, i před jejich použitím (např. informovaný souhlas), postupy školských poradenských zařízení, náležitosti výstupů poradenské činnosti (bude sjednocena podoba doporučení, tak aby například z doporučení využít asistenta pedagoga byl zřejmý i obsahový a časový rozsah jeho činnosti).

Teze vyhlášky podle § 19 jsou uvedeny v příloze k této důvodové zprávě.

K bodu 11 - § 20 odst. 5

Zpřesňuje se dikce školského zákona v návaznosti na úpravu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který v § 3 stanoví, že pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou základními pracovněprávními vztahy. Jinými pracovněprávními vztahy mohou být např. vztahy odpovědnostní.

K bodu 12 - § 27 odst. 4 a 6

V návaznosti na vypuštění definice pojmu zdravotního postižení v rámci školského zákona se okruh dotčených žáků vymezuje odkazem na § 16 odst. 7.

K bodu 13 - § 27 odst. 5

Protože zákon již nebude používat pojem „sociální znevýhodnění“, je v § 27 odst. 5 (zřizování a používání fondu učebnic) nutné nahradit tento pojem výčtem osob se znevýhodněním pramenícím z jejich postavení osob požívajících mezinárodní ochrany. Kromě těchto osob bude fond učebnic sloužit ještě žákům v hmotné nouzi a v dalších případech hodných zvláštního zřetele. Oproti dosavadnímu stavu se tedy množina beneficentů fondu učebnic zužuje, neboť nezahrne osoby s jiným druhem sociálního znevýhodnění (viz dosavadní § 16 odst. 4 písm. a)), kterým sice může příslušet podpůrné opatření podle prováděcí právní úpravy, avšak zákon je nepopisuje speciálním pojmem využitelným v § 27 odst. 5. Potřebným osobám kvalifikovaným situací hmotné nouze však bude fond učebnic sloužit i nadále.

K bodům 14 a 15 - § 28 odst. 2 písm. f), § 28 odst. 3 písm. d)

V souvislosti se změnami v § 16 se mění také označení údajů vedených ve školní matrice – budou se vést údaje o poskytovaných podpůrných opatřeních a závěrech vyšetření vyplývajících z doporučení školského poradenského zařízení. Aby bylo možné čerpat ze školních matrik i údaje pro mezinárodní statistiky o zdravotně postižených osobách, bude zvlášť evidováno také znevýhodnění žáka uvedené v § 16 odst. 7.

K bodům 16 a 17 - § 28 odst. 7 a 8

Ustanovení se aktualizují ve vztahu k novému § 171 odst. 4, podle něhož bude vysvědčení jako veřejná listina vydáváno také absolventovi zkoušky z grafických disciplín, tedy osobě, která nemusí být žákem školy. Vysvědčení nebude vydávat škola, ale právnická osoba zřizovaná ministerstvem, která bude uskutečňovat zkoušky z grafických disciplín.

K bodu 18 - § 28a

Nové ustanovení § 28a upravuje registr pedagogických pracovníků založený na pravidelném předávání údajů školami a školskými zařízeními ministerstvu a na zpracování těchto údajů ministerstvem.

Odstavec 1 upravuje novou databázi - „registr pedagogických pracovníků“, který vede ministerstvo. Stanovuje se zdroj údajů v registru – údaje předávané školami a školskými zařízeními a registr se výslovně označuje jako informační systém veřejné správy.

V odstavci 2 se stanovují účely zpracování údajů spočívající zejména v legislativní a koncepční činnosti ministerstva. Výslovně se jako způsob zpracování údajů upravuje vytváření časových řad (k účelům viz též závěrečnou zprávu RIA).

V odstavci 3 se upravuje obecně povinnost právnických osob vykonávajících činnost školy nebo školského zařízení předávat ministerstvu údaje o pedagogických pracovnících v základním pracovněprávním vztahu k této osobě. Předávání údajů kvalifikuje zákon jako výkon veřejné správy, a předávající subjekt je tím oprávněn k přístupu do základních registrů v rozsahu upraveném dále v § 183a odst. 8 (nerozhoduje se však o právech a povinnostech, pouze se provádí faktické informační úkony).

Dále je v odstavci 3 stanoven rozsah a obsah předávaných údajů. Rozsah údajů zajišťuje datovou základnu pro mapování profesní dráhy pseudonymizovaných pedagogických pracovníků. Důležitý je pojem „rozsah a obsah činnosti pedagogického pracovníka“, pod nějž

se podřazuje jednak „odborná kvalifikace“ definovatelná konkrétním ustanovením zákona č. 563/2004 Sb., jednak vyučovaný předmět nebo jiný ucelený obsah učiva.

Odstavec 4 upravuje formu a způsob předávání údajů – odkazuje na elektronické formuláře integrované do služeb kontaktních míst veřejné správy, čímž se rozumí jednotné formuláře, které budou vytvořeny jako součást systému Czechpoint@Office. Pedagogický pracovník bude ve formuláři identifikován agendovým identifikátorem fyzické osoby – AIFO (viz závěrečnou zprávu RIA). Jedná se o speciální AIFO pro účely vedení registru pedagogických pracovníků, nikoli AIFO registru fyzických osob. Agendový identifikátor bude generován jako vstup do formuláře Czechpoint@Office - aby formulář mohl provést dotaz na vytvoření AIFO, musí mu být zpřístupněny údaje ze základních registrů ve smyslu navrhovaného § 183a odst. 8.

Odstavec 5 rozšiřuje zmocnění ministerstva k úpravě struktury údajů, termínů a rozhodného dne předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení.

Základní teze vyhlášky podle § 28a odst. 5 (informace o obsahu vyhlášky předpokládaném k datu předložení návrhu novely školského zákona vládě – konečná verze vyhlášky bude záviset na dalším projednávání zákona a vyhlášky samotné):

Předpokládá se rozšíření vyhlášky č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky (vyhláška o dokumentaci škol a školských zařízení), ve znění pozdějších předpisů, vydávané dosud jen podle § 28 odst. 6 školského zákona.

Citovaná vyhláška upravuje kromě některých náležitostí obsahu dokumentace škol a školských zařízení také obsah, rozsah a termíny předávání údajů z dokumentace. Systematicky tedy lze úpravu podle § 28a odst. 5 přiřadit k vyhlášce č. 364/2005 Sb.

V souladu s navrhovaným zmocněním ministerstvo stanoví:

„a) strukturu údajů předávaných do registru pedagogických pracovníků o dosaženém vzdělání pedagogického pracovníka, dalších skutečnostech rozhodných pro posouzení odborné kvalifikace, včetně vymezení těchto skutečností, a o probíhajícím vzdělávání pedagogického pracovníka“

- Pod údaje o dosaženém vzdělání zahrne vyhláška např. údaj o dosaženém stupni vzdělání, oboru vzdělání a studijním programu a o roku získání příslušného stupně vzdělání.
- U probíhajícího vzdělávání bude důležité evidovat údaje o vzdělávání, které vede k získání nebo rozšíření kvalifikace. Do budoucna se předpokládá i revize rozsahu těchto údajů ve vazbě na nový kariérní systém pedagogických pracovníků.

„b) strukturu údajů předávaných do registru pedagogických pracovníků o rozsahu a obsahu činnosti pedagogického pracovníka a o trvání jeho pracovněprávního vztahu“

- Základním údajem o obsahu činnosti pedagogického pracovníka bude označení příslušného ustanovení zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, podle něhož škola nebo školské zařízení považuje pedagogického pracovníka za kvalifikovaného.
- Dále se bude předávat údaj o úvazku v členění podle druhů škol a typů školských zařízení a druhu práce, o rozsahu celkového úvazku a jeho členění podle vyučovaných předmětů.

K identifikaci předmětů bude sloužit číselník vydávaný ministerstvem a zveřejňovaný na webových stránkách ministerstva.

- Trvání pracovněprávního vztahu pedagogického pracovníka bude evidováno pomocí data nastoupení do práce.

„c) termíny předávání údajů do registru pedagogických pracovníků a rozhodný den, ke kterému se předávané údaje vztahují“

- Předpokládá se, že údaje budou shromažďovány jednou ročně do 30. listopadu. Rozhodným dnem, tedy dnem, ke kterému se údaje budou vztahovat, bude 31. říjen.

K bodu 19 - § 30 odst. 1 písm. a)

Není účelné, aby škola nebo školské zařízení omezovala svoji komunikaci s žáky pouze na vztah s pedagogy. Proto se navrhuje v § 30 odst. 1 písm. a) rozšířit předmět úpravy školního řádu obecně na pravidla vztahů žáků se zaměstnanci ve škole nebo školském zařízení.

K bodu 20 - § 32 odst. 2

Ustanovení se doplňuje na základě celospolečenské poptávky po opatřeních proti nesprávným stravovacím návykům dětí a proti dostupnosti potravin a nápojů, jejichž konzumace odporuje zásadám zdravé výživy, ve školách a školských zařízeních.

Formulace ustanovení vychází z dikce § 24 odst. 1 písm. c) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, které ukládá provozovatelům potravinářských podniků provozujícím stravovací službu „zajistit, aby podávané pokrmy měly odpovídající smyslové vlastnosti a splňovaly výživové požadavky podle skupiny spotřebitelů, pro které jsou určeny“. Okruh adresátů § 32 odst. 2 školského zákona je sice odlišný, avšak princip zajištění kvality nabízených nebo dostupných potravin s ohledem na výživové požadavky podle skupiny spotřebitelů je obdobný. Zákon č. 258/2000 Sb. je současně novelizován v části třetí zákona, kde se konkretizují povinnosti provozovatele potravinářského podniku právě ve vztahu k prodeji a nabízení k prodeji potravin ve školách a školských zařízeních. Úprava školského zákona pak ukládá povinnosti školám a školským zařízením, resp. jejich ředitelům.

Podrobnosti stanoví ministerstvo v dohodě s Ministerstvem zdravotnictví vyhláškou.

K bodu 21 - § 32a odst. 7

Navrhuje se zavést výjimku z administrativních povinností stanovených zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, pro příjemce prostředků v programech podle § 32a financovaných z ESF.

Návrh Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání počítá s projekty, cílenými také vůči školám a školským zařízením z oblasti regionálního školství, které v sobě budou v širší míře kombinovat investiční a neinvestiční finanční prostředky (přičemž se nebude jednat o křížové financování v podobě známé ze současného programového období). Ze stávající právní úpravy obsažené v § 12 rozpočtových pravidel by vyplývalo, že všechny tyto projekty by bylo nezbytné evidovat v informačním systému EDS/SMVS se všemi důsledky s tím spojenými.

Lze mít za to, že uvedené by znamenalo nadměrnou administrativní zátěž, která by ve svém důsledku mohla vést k nezájmu o realizaci těchto projektů. Proto je nezbytné pro nové programovací období ošetřit výjimku z nutnosti evidovat tyto projekty v informačním systému EDS/SMVS, a to obdobným způsobem jako je tato výjimka již v současné době upravena v § 5 odst. 3 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění zákona č. 110/2009 Sb.

K bodu 22 - § 34 odst. 6 a § 67 odst. 2

V návaznosti na vypuštění definice pojmu zdravotního postižení v rámci školského zákona se okruh dotčených dětí a žáků vymezuje odkazem na § 16 odst. 7.

K bodu 23 - § 36 odst. 8

Obecním úřadům obcí se v přenesené působnosti ukládá poskytnout spádové škole seznamy žáků, kteří by se měli dostavit k zápisu, jelikož je pro ně daná škola spádovou. Informace se tudíž týká pouze žáků s trvalým pobytem v dané obci.

K bodu 24 - § 38 odst. 5

Na základě požadavků z praxe se dále zpřesňuje způsob nakládání s výstupy vzdělávání z institucí, které v souladu se smlouvou uzavřenou s ministerstvem poskytují českým občanům v zahraničí výuku českého jazyka a českých reálií (např. „české školy bez hranic“ - ČŠBH).

Účelem změny je upravit rovnocennost dokladů o vzdělání, které žák plnící povinnou školní docházku v zahraničí získá ve škole zřízené podle tamního právního řádu a v ČŠBH, s vysvědčeními z prvního až osmého ročníku základní školy.

Žákům plnícím povinnou školní docházku ve škole v zahraničí a současně navštěvujícím ČŠBH se nově přiznává oprávnění používat

- a) osvědčení vydané ČŠBH jako náhradu za „rozdílové zkoušky“ v „kmenové škole“ v ČR, a to včetně devátého ročníku,
- b) kombinaci vysvědčení ze zahraniční školy a osvědčení z ČŠBH jako ekvivalent vysvědčení vydávaného českou základní školou v prvním až osmém ročníku; vysvědčení z druhého pololetí devátého ročníku se tato rovnocennost netýká, neboť se podle českého práva jedná o speciální doklad osvědčující mj. splnění povinné školní docházky a získání stupně vzdělání a požívající zvýšené právní ochrany.

Navrhovaná změna poskytne žákům ČŠBH vyšší právní jistotu ohledně právní váhy výstupů vzdělávání v ČŠBH a sníží jejich administrativní zátěž, neboť nebudou muset usilovat o vydání vysvědčení z prvního až osmého ročníku českou základní školou. Postačí, když zašlou kmenové škole na vědomí kopii osvědčení z ČŠBH. Tito žáci nadále budou muset být žáky kmenové školy ve smyslu § 38 odst. 3. Na této povinnosti novela nic nemění. Vztah žáků ke kmenové škole se však výše uvedeným způsobem zjednoduší.

Pokud se jedná o žáky plnící v zahraničí povinnou školní docházku formou individuální výuky, tzn. nedocházející do školy podle tamního právního řádu, mohou nahradit rozdílovou zkoušku osvědčením z ČŠBH. Samotné osvědčení z ČŠBH (bez vysvědčení ze zahraniční školy) ale nebude rovnocenné s českým „ročníkovým vysvědčením“.

Novela také zajistí samotným ČŠBH větší míru institucionální stability, protože na případy těchto škol bude v obecné rovině odkazovat zákon a osvědčení z této instituce bude mít zákonem aprobované účinky.

K bodu 25 - § 38 odst. 6

Nový odstavec upravuje povinné náležitosti smlouvy uzavírané mezi ministerstvem a vzdělávacími institucemi v zahraničí, kteří poskytují českým občanům výuku českého jazyka a českých reálií. Vzhledem k tomu, že výsledky vzdělávání v těchto institucích mohou nahradit tzv. rozdílové zkoušky (viz § 38 odst. 5), je třeba zajistit odpovídající úroveň tohoto vzdělávání, způsob řešení zjištěných nedostatků a případnou možnost výpovědi nebo zrušení smlouvy. Podmínkou uzavření smlouvy je personální a materiální připravenost instituce v zahraničí poskytovat vzdělávání českým občanům.

K bodu 26 - § 41 odst. 9

V § 41 odst. 9 se provádí technická změna v souvislosti se změnou systematiky § 16.

K bodu 27 - § 46 odst. 3, § 49 odst. 2, § 123 odst. 2, § 181 odst. 1 písm. c)

V návaznosti na vypuštění definice pojmu zdravotního postižení v rámci školského zákona se okruh dotčených dětí a žáků vymezuje odkazem na § 16 odst. 7.

K bodu 28 - § 47 odst. 1

Přípravné třídy základní školy budou nově určeny nikoli pro děti s diagnostikovaným sociálním znevýhodněním (kategorie sociálního znevýhodnění bude transformována do podpůrných opatření odpovídajících některým překážkám ve vzdělávání z důvodu životních podmínek žáka), ale pro děti, u nichž může zařazení do přípravné třídy vyrovnat jejich vývoj, zejména pro děti s odkladem povinné školní docházky. Očekává se větší využití kapacit přípravných tříd, a proto se nejnižší možný počet dětí v přípravné třídě zvyšuje ze 7 na 10. Zajistí se tak efektivní financování přípravných tříd, neboť normativ na dítě se odvíjí od nejnižšího možného počtu dětí ve třídě.

Ustanovení se dále doplňuje o oprávnění registrovaných církví a náboženských společností zřizovat přípravné třídy základní školy. Paralelně s dosavadní podmínkou souhlasu krajského úřadu u obecních a krajských škol a obdobně k podmínce zřizování „speciálních“ tříd se zde doplňuje podmínka souhlasu ministerstva.

K bodu 29 - § 48 odst. 1

V souvislosti se změnou § 16 se zpřesňuje úprava zařazování žáků do základní školy speciální. Podkladem není souhlas zákonného zástupce, ale jeho žádost. Zákonný zástupce, nikoli ředitel školy, je oprávněn zařazení žáka do této školy iniciovat.

K bodu 30 - § 50 odst. 2, § 67 odst. 2

Terminologie školského zákona se uvádí do souladu se zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů. Zohledňuje se také skutečnost, že posudek o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově vydává podle zákona č. 373/2011 Sb. pouze registrující lékař, nikoli odborný lékař.

K bodu 31 - § 50 odst. 4

Zavádí se pravidlo ukončení základního vzdělávání žáka – cizince, který nemá na území České republiky trvalý pobyt – z důvodu dlouhodobé neúčasti ve vyučování. Nejde o sankční ustanovení, ale o nástroj pro jednoduché vyřazení cizince z evidence školy. V praxi se totiž stává, že cizinec, na kterého dopadá povinná školní docházka podle § 36 odst. 2, opustí území České republiky (tím se na něj přestane povinná školní docházka vztahovat) nebo změní školu, aniž by zákonní zástupci dali svůj úmysl škole předem na vědomí. V takových případech bylo dosud obtížné žáka ze školy „vyloučit“ nebo jinak docílit jeho vyřazení z evidence. Žák potom zůstával ve škole formálně zapsán, čerpal kapacitu školy (a byly na něj poskytovány prostředky státního rozpočtu), aniž by se ve škole fakticky vzdělával.

Doba 60 dnů nepřetržité neúčasti ve vyučování (tzn. téměř 3 kalendářních měsíců) je dostatečně dlouhá na to, aby bylo možné se důvodně domnívat, že cizinec již nehodlá školu navštěvovat. Musí se však jednat o neomluvenou absenci. Pokud by zákonný zástupce absenci žáka řádně omluvil, nelze zameškané vyučovací dny započítávat do lhůty podle nového § 50 odst. 4.

K bodu 32 - § 55 odst. 2

Provádí se formální úprava v návaznosti na změny v § 16. Z důvodu vypuštění definice pojmu zdravotního postižení v rámci školského zákona se okruh dotčených žáků vymezuje odkazem na § 16 odst. 7

K bodu 33 - § 56

Za účelem sjednocení základních parametrů zápisů k plnění povinné školní docházky se rozšiřuje zmocnění k prováděcí právní úpravě. Ministerstvo nově stanoví pravidla organizace zápisů vyhláškou (bude doplněna vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů). Zároveň se část zmocnění týkající se podmínek pro zřízení funkce asistenta pedagoga a podrobnosti o jeho činnosti přesouvá do § 19.

K bodům 34, 40 a 41 - § 62 odst. 2, § 88 odst. 2 a § 94 odst. 7

V § 88 odst. 2 se prostřednictvím odkazu na § 62 sjednocují termíny pro vydání rozhodnutí o přijetí nebo nepřijetí v oborech vzdělání s talentovou zkouškou a v konzervatořích. Nově bude termín pro konzervatoře stanoven na 15. února.

V § 94 odst. 7 se aktualizují pravidla pro vydání rozhodnutí o přijetí nebo nepřijetí uchazeče do vyšší odborné školy.

K bodu 35 - § 74 odst. 3

Stav dosažený v projektech NZZ a NZZ 2 se převádí do právní úpravy stanovením povinnosti středních škol uskutečňovat závěrečnou zkoušku v oborech středního vzdělání s výučním listem podle jednotných zadání garantovaných ministerstvem. Jedná se o systém, na jehož zavedení a fungování se v širokém rozsahu podílely a stále budou podílet střední školy, a který nevyžaduje podrobnější právní úpravu.

K bodu 36 - § 74 odst. 8

Zpřesňuje se dikce školského zákona v návaznosti na úpravu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který v § 3 stanoví, že pracovní poměr a právní vztahy

založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou základními pracovněprávními vztahy. Jinými pracovněprávními vztahy mohou být např. vztahy odpovědnostní.

K bodu 37 - § 81 odst. 6

Na základě požadavků středních škol se zavádí možnost nahrazení jedné zkoušky profilové části maturitní zkoušky výsledkem jazykové zkoušky uskutečňované vybranou institucí oprávněnou vydávat jazykový certifikát. Zpřístupnění této možnosti žákům bude záležet na řediteli školy. Podmínkou pro uznání zkoušky je, že se v příslušném oboru vzdělání a škole profilová část skládá z 3 povinných zkoušek. Česká školní inspekce navíc dlouhodobě kritizuje skutečnost, že české střední školy nedostatečně podporují přípravu žáků na složení jazykových certifikátů.

K bodu 38 - § 81 odst. 11 písm. a)

Další podmínky pro nahrazení zkoušky profilové části výsledkem jazykové zkoušky stanoví ministerstvo vyhláškou.

K bodu 39 - § 81 odst. 11 písm. d)

Provádí se terminologická úprava navazující na změny vymezení pojmu „speciální vzdělávací potřeby“ a na vypuštění definice pojmu „zdravotní postižení“. Obsahově nebudou podmínky maturitní zkoušky tímto ustanovením změněny.

K bodu 42 - § 108 odst. 5

Za účelem sjednocení praxe při nařizování nostrifikačních zkoušek se stanovuje, že nařízení zkoušky se provádí usnesením. Dosud nebylo využití formy usnesení s ohledem na § 76 odst. 1 správního řádu možné. Vzhledem k organizaci nostrifikačních zkoušek – pořádá je škola po dohodě s krajským úřadem a zpravidla jsou načasovány tak, aby je konalo v jednom termínu více žadatelů – nebývá vždy možné dodržet § 71 správního řádu o lhůtách pro vydání rozhodnutí. Proto se pozastavuje běh lhůty až do termínu pro konání nostrifikační zkoušky.

Dílčí změna se týká též případů, kdy se nostrifikační zkouška nařizuje nikoli z důvodu odlišnosti ve vzdělávání, ale z důvodu specifické absence náležitostí žádosti. Nově se nařízení nostrifikační zkoušky z těchto důvodů omezuje na situace, kdy žadatel nemohl z objektivních důvodů náležitosti splnit (podle současného znění zákona stačí, že určité náležitosti, jako je třeba legalizace dokladu o vzdělání, nebyly splněny, bez ohledu na to, zda splněny být mohly).

K bodu 43 - § 108 odst. 6

Dlouhodobé zkušenosti s nostrifikačním řízením týkajícím se vysvědčení vydávaných v členských státech Evropské unie ukazují, že obvyklá kritéria podle § 108 odst. 5 mají v těchto věcech omezenou použitelnost. Srovnatelnost kvality vzdělání dosahovaného v jednotlivých evropských vzdělávacích systémech umožňuje porovnání dokladů o vzdělání na základě dosahované kvalifikace, přičemž tam, kde je možné využít například Evropský kvalifikační rámec (EQF), je již neúčelné porovnávat obsah vzdělávacích programů.

Proto se navrhuje uložit správním orgánům rozhodujícím o nostrifikaci (v prvním stupni krajským úřadům, ve druhém stupni ministerstvu), aby v případech, na které lze uplatnit Evropský kvalifikační rámec, přihlížely k tomuto rámci a nepřihlížely k odlišnostem ve vzdělávacích programech. Přednost před posouzením obsahu vzdělávacího programu bude

mít též zjištění, že posuzované zahraniční vysvědčení opravňuje jeho držitele ve členském státu Evropské unie, podle jehož práva bylo vydáno, k přístupu k vysokoškolskému studiu.

K bodu 44 – § 108a odst. 2

Provádí se technická úprava v návaznosti na rozšíření pravidel pro nostrifikace v § 108 odst. 6.

K bodu 45 - § 110 odst. 4

Podle účinného znění zákona č. 561/2004 Sb. jmenuje ministerstvo předsedu komise pro státní jazykové zkoušky i předsedy zkušebních komisí pro jednotlivé jazyky. Nově budou předsedy pro státní jazykové zkoušky jmenovat krajské úřady (úprava se sjednocuje s úpravou závěrečných zkoušek a maturitních zkoušek), zatímco předsedy zkušebních komisí pro jednotlivé jazyky bude jmenovat ředitel školy.

K bodům 46 až 48 - § 114

V odstavci 1 se zohledňuje právní forma škol zřizovaných jinými ministerstvy než MŠMT.

V odstavci 6 se na základě praktických poznatků z resortu zemědělství upravuje další vzdělávání pro výkon zemědělských povolání a činností uskutečňované ve školách. Odkazuje se na právní předpisy v působnosti Ministerstva zemědělství.

V odstavci 7 se zmocňují Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany (každé samostatně) k vydání vyhlášek upravujících další vzdělávání v jimi zřizovaných školách uskutečňované způsoby podle § 114.

K bodu 49 a 50 - § 116 a § 121 odst. 1

V návaznosti na změny v § 16 a násl. a konsolidaci systému školského poradenství se navrhuje odstranit v § 116 nesystémové podřazení středisek výchovné péče (školského zařízení podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů) pod množinu školských poradenských zařízení. Také výjimka středisek výchovné péče z prováděcí právní úpravy podle § 121 odst. 1 pak bude nadbytečná.

K bodu 51 - § 123 odst. 2

Nahrazuje se limit pro bezúplatné vzdělávání v posledním ročníku mateřské školy 12 měsíců jedním školním rokem. Školám se usnadní počítání délky nároku na bezúplatnost, který bude vždy ukončen koncem školního roku, v němž dítě začalo nárok čerpat.

K bodu 52 - § 123 odst. 4

Provádí se technická změna – nahrazuje se neaktuální pojem „sociálního znevýhodnění“ odkazem na výčet uvedený v § 27 odst. 5 a neaktuální pojem „zdravotního postižení“ na výčet uvedený v § 16 odst. 7.

K bodu 53 - § 129 odst. 1

Působnost zřizovatele školské právnické osoby se rozšiřuje v souladu se změnou v § 167 odst. 2.

K bodu 54 - § 132 odst. 6

Zpřesňuje se dikce školského zákona v návaznosti na úpravu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který v § 3 stanoví, že pracovní poměr a právní vztahy

založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou základními pracovněprávními vztahy. Jinými pracovněprávními vztahy mohou být např. vztahy odpovědnostní.

K bodu 55 - § 143 odst. 2

V rámci opatření vyplývajících z akčního plánu postupu ministerstva v návaznosti na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci D.H. a ostatní proti České republice se převádí agenda zápisů školských poradenských zařízení z úrovně krajských úřadů na úroveň ministerstva.

Dále se v § 143 odst. 2 v souvislosti se změnou v § 8 odst. 3 nově upravuje příslušnost ministerstva k vedení mateřských škol zřizovaných ministerstvem a jinými organizačními složkami státu v rejstříku škol a školských zařízení.

K bodům 56 a 57 - § 148 odst. 6 a § 149 odst. 1

Napравuje se dřívější opomenutí uvést školy zřizované ministerstvem do stejného režimu zápisu kapacit oborů vzdělání a forem vzdělávání jako církevní školy. Důvodem jsou obdobné finanční toky a přímá zodpovědnost ministerstva za financování těchto škol.

K bodu 58 - § 152 odst. 6

V § 8 odst. 3 se umožňuje ministerstvům a dalším organizačním složkám státu zřizovat mateřské školy. Je nutné vzít v potaz, že tyto školy (na rozdíl třeba od policejních nebo vojenských středních a vyšších odborných škol) nejsou určeny pro profesní vzdělávání v daném resortu. Proto není důvod uplatňovat zde zjednodušená pravidla zápisu do školského rejstříku podle § 152 školského zákona. Z tohoto ustanovení se proto upravuje odpovídající výjimka.

K bodu 59 - § 158 písm. d)

Napравuje se dřívější opomenutí zákonodárce. Jako důvod pro výmaz školské právnické osoby se upravuje také její zrušení z důvodu výmazu poslední školy nebo školského zařízení, jejichž činnost vykonávala.

K bodu 60 a 61 - § 160 odst. 1

Zpřesňuje se dikce školského zákona v návaznosti na úpravu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který v § 3 stanoví, že pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou základními pracovněprávními vztahy. Jinými pracovněprávními vztahy mohou být např. vztahy odpovědnostní. Současně se z důvodu vypuštění definice pojmu zdravotního postižení v rámci školského zákona okruh dotčených žáků vymezuje odkazem na § 16 odst. 7.

K bodu 62 a 65 - § 161 odst. 2, § 162 odst. 2

Příplatky ke krajským normativům nebudou již stanovovány na „speciální vzdělávací potřeby“ (tzn. na diagnózy), ale na podpůrná opatření, přičemž bude brán zřetel k finanční náročnosti příslušného podpůrného opatření stanovené ve vyhlášce podle § 19 písm. b). Obdobně se nově upravují také příplatky pro školy a školská zařízení zřizované registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi.

K bodům 63, 64 a 66- § 161 odst. 6 a 7, § 163 odst. 1

Hodnotící zprávy o výsledcích kontrol přenesené působnosti územních samosprávných celků vydávané pravidelně Ministerstvem vnitra a projednávány vládou opakovaně upozorňovaly na nejednoznačnost v § 161 odst. 6 a § 163 odst. 1 písm. a) školského zákona, pokud jde o povinnost krajského úřadu dávat zastupitelstvu kraje na vědomí rozpis a poskytování prostředků podle krajských normativů a prostředků v rozvojových programech ve vzdělávání a na pokusná ověřování.

Striktní výklad ustanovení vedl k požadavku předchozího uvědomění zastupitelstva. Frekvence schůzí zastupitelstva často neumožňovala splnit zároveň podmínku předchozího uvědomění zastupitelstva a včasného poskytnutí prostředků školám a školským zařízením. Následně bylo u krajských úřadů shledáváno porušení rozpočtové kázně z důvodu pozdního poskytnutí prostředků, popřípadě porušení právních předpisů z důvodu teprve následného informování zastupitelstva.

Navrhuje se výslovně stanovit, že krajský úřad informuje o svém postupu zastupitelstvo kraje teprve následně.

K bodu 67 - § 165 odst. 2

Návěti § 165 odst. 2 se formulačně upravuje v souladu s aktuální judikaturou Nejvyššího správního soudu, která neuznává nedůvodné rozdíly mezi veřejnými, soukromými a církevními školami.

K bodům 68 a 69 - § 166 odst. 2 a 3

V § 166 odst. 2 a 3 se odstraňuje pravidlo jmenování ředitele veřejné školy a školského zařízení do pracovního poměru na dobu určitou 6 let. Standardně budou ředitelé jmenováni na dobu neurčitou (jmenování na dobu určitou bude podobně jako před rokem 2012 možné tam, kde si to vyžádá situace – např. nutnost řešit zástup za ředitele na rodičovské dovolené nebo ředitelku uvolněnou do funkce starostky).

V rámci pracovního poměru ředitele školy, který bude běžně založen na dobu neurčitou, se budou opakovat po šesti letech tříměsíční časové úseky, kdy zřizovatel bude oprávněn (nebo na základě návrhu ČŠI nebo školské rady povinen) vyhlásit na místo ředitele konkurs s ředitele odvolat. Řediteli tím neskončí pracovní poměr, ale použije se § 73a zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Obnovuje se tedy zákonná ochrana ředitele spočívající v omezení důvodů pro jeho odvolání v průběhu jeho pracovního poměru na dobu neurčitou. Tato ochrana (nadstandardní oproti jiným vedoucím zaměstnancům) polevuje pouze v době od 6 do 3 měsíců před koncem každých šesti let ve funkci.

V případě, že zřizovatel ředitele neodvolá, počíná ředitele běžet nové šestileté období.

K bodům 70, 71 a 75 - § 166 odst. 5, § 168 odst. 1 písm. i)

Ustanovení se aktualizuje v souladu se změnami v § 166 odst. 2 a 3. Zároveň se zrušuje dosavadní oprávnění školské rady navrhnout zřizovateli odvolání ředitele veřejné školy a tím přímo založit důvod opravňující zřizovatele tak učinit. Tato pravomoc se totiž ukazuje jako neúměrná ostatním pravomocem a odpovědnosti školské rady. Současně se zpřesňují důvody, pro které podává návrh na odvolání ředitele Česká školní inspekce, a to v § 174 odst. 13.

K bodu 72 - § 167 odst. 2

Nově se pro školy zřízené v právní formě školské právnické osoby kteréhokoli zřizovatele upravují oprávnění zřizovatele vůči školské radě obdobná jako u škol veřejných zřizovatelů. Školská právnická osoba má totiž na rozdíl od některých jiných právních forem (např. akciová společnost) jednoznačně identifikovatelného zřizovatele zapisovaného do školského rejstříku.

K bodu 73 - § 167 odst. 8

Provádí se technická oprava neúplného vnitřního odkazu mezi § 167 odst. 8 a § 167 odst. 9.

K bodu 74 - § 167 odst. 9 písm. f)

Zpřesňuje se dikce školského zákona v návaznosti na úpravu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který v § 3 stanoví, že pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou základními pracovněprávními vztahy. Jinými pracovněprávními vztahy mohou být např. vztahy odpovědnostní.

K bodu 76 - § 169 odst. 10

Zákon č. 218/2000 Sb. umožňuje státním příspěvkovým organizacím uzavírat pojištění, pouze stanoví-li tak zvláštní zákon. Protože školy a školská zařízení zřizované ministerstvem v této právní formě potřebují mít pojištěnou odpovědnost za škody způsobené zejména žákům, zavádí se nový § 169 odst. 11 zákona č. 561/2004 sb. jakožto ustanovení, jehož existenci zákon č. 218/2000 Sb. předjímá.

K bodu 77 - § 171 odst. 4 až 6

V § 171 se doplňují ustanovení, jejichž účelem je uzákonit povinnost ministerstva vytvářet podmínky pro konání státních zkoušek z těsnopisu, psaní na klávesnici a zpracování textu na počítači (tzv. grafické disciplíny). Zajistí se tak kontinuita dosavadní praxe státních zkoušek zajišťovaných ministerstvem zřizovanou příspěvkovou organizací – Národním ústavem pro vzdělávání (viz závěrečnou zprávu RIA, kapitolu 7.2).

V odstavcích 4 a 5 se upravují základní parametry organizace zkoušek. K dosažení potřebné místní dostupnosti zkoušek se již tradičně zkoušky uskutečňují v prostorách středních škol. Ne každá střední škola ale bude NÚV poskytovat zázemí pro samotné konání zkoušky (zpravidla to budou jen školy, které mají „grafické disciplíny“ jako součást vzdělávacího programu). Záleží na faktické dohodě NÚV s konkrétní školou, což ale nemusí právní předpisy výslovně upravovat. Na prováděcí právní úpravě bude, aby stanovila pravidla obesílání uchazečů pozvánkou ke zkoušce, kde se určí též místo konání zkoušky (vyhláška může např. také stanovit pravidlo konání zkoušky ve „smluvní“ škole nejbližší bydliště uchazeče). Z institucionálního hlediska však bude zkouška vždy konaná u NÚV a faktické „umístění“ zkoušky na to nebude mít vliv.

Odstavec 6 upravuje zmocnění k vydání prováděcí právní úpravy.

Základní teze vyhlášky podle § 171 odst. 6 (informace o obsahu vyhlášky předpokládaném k datu předložení návrhu novely školského zákona vládě – konečná verze vyhlášky bude záviset na dalším projednávání zákona a vyhlášky samotné):

Ministerstvo stanoví vyhláškou

„a) obsah přihlášky ke státním zkouškám z grafických disciplín, nejnížší počet uchazečů, při kterém je možné státní zkoušku organizovat, nejvyšší možnou úplatu za státní zkoušky z jednotlivých grafických disciplín a způsob její úhrady“

- Přihlášku bude možné podat na předepsaném formuláři v listinné nebo elektronické formě.
- Státní zkoušky z psaní na klávesnici a ze zpracování textu bude možné konat při počtu alespoň 12 uchazečů na jednoho zkušební komisaře.
- Úplata za vykonání zkoušky bude stanovena ve výši, která zřejmě nepřesáhne 1 500 Kč (stanovení výše úplaty závisí na více proměnných, mj. na tom, jaký bude vyhláškou stanovený nejnížší přípustný počet uchazečů o vykonání zkoušky). Úplata se bude hradit v hotovosti v den konání státní zkoušky.

„b) pravidla konání státních zkoušek z grafických disciplín, rozsah a obsah těchto zkoušek a jejich zkušební řád a pravidla hodnocení jejich výsledků“

- Vyhláška stanoví složení a pravidla činnosti zkušební komise a úkoly komisařů.
- Upraví se také pravidla zaznamenávání hodnocení do protokolů a stanovení výsledné známky za zkoušku.
- Hodnocení bude vyjádřeno stupni podle čtyřstupňové klasifikační stupnice.
- Pravidla konání, rozsah a obsah zkoušek budou dále upravena zkušebním řádem v příloze k vyhlášce. Zkušební řád stanoví různé stupně náročnosti zkoušek podle druhu zkoušky. Umožní se realizace:
 - státní zkoušky z psaní na klávesnici, státní zkoušky z psaní na klávesnici se zvýšenou rychlostí a státní zkoušky z psaní na klávesnici mistrovské,
 - státní zkoušky ze zpracování textu na počítači,
 - státní zkoušky z těsnopisu základní, státní zkoušky z těsnopisu se zvýšenou rychlostí, státní zkoušky z komorního těsnopisu (používání těsnopisu v komorní stenografické praxi (parlamentní nebo jiné)) a státní zkoušky ze stenotypistiky.

V souladu se zmocněním podle § 28 odst. 7 školského zákona stanoví ministerstvo vyhláškou také tiskopis vysvědčení o státní zkoušce. Bude použit obdobný model jako v současnosti například u vysvědčení o státní jazykové zkoušce.

K bodu 78 - § 172 odst. 5

V dosavadním znění § 172 odst. 5 se upravují některé výjimky pro „resortní“ školy zřizované Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem zahraničních věcí. Tyto výjimky (např. vynětí z působnosti České školní inspekce) nejsou důvodné u mateřských škol, které budou ministerstva oprávněna zřizovat podle nového znění § 8 odst. 3. Ustanovení se odpovídajícím způsobem upravuje.

K bodu 79 - § 174 odst. 1

Úprava činnosti České školní inspekce se doplňuje o pravidla jejího působení v mezinárodních vztazích. Jde o systematické doplnění § 174 v obdobném duchu, jako je tomu v právním řádu i u některých jiných správních úřadů s celostátní působností, např. u

Generálního ředitelství cel v § 4 odst. 2 písm. c) zákona č. 17/2012 Sb., o celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Mezinárodní aktivity České školní inspekce jakožto orgánu podřízeného ministerstvu budou podléhat souhlasu ministerstva.

K bodu 80 - § 174 odst. 2 písm. b)

V § 174 odst. 2 písm. b) se napravuje opomenutí zákonodárce, který v rozsahu inspekce kvality vzdělávání neuvedl vzdělávací programy vyšších odborných škol.

K bodu 81 - § 174 odst. 13

Zpřesňují se důvody, pro které Česká školní inspekce podává návrh na odvolání ředitele školy nebo školského zařízení, na základě čehož může zřizovatele ředitele odvolat (§ 166 odst. 5). Důvodem pro odvolání ředitele školy jsou závažné nedostatky v činnosti školy nebo školského zařízení, přestože při nich nelze konstatovat porušení nebo neplnění právních povinností ze strany ředitele (rozdíl mezi písmenem a) a b) v § 166 odst. 5).

K bodu 82 - § 178 odst. 3 a 4

Zpřesněním kompetence krajského úřadu rozhodovat o rozsahu školského obvodu základní školy se umožní efektivní výkon této působnosti v zájmu dostupnosti základního vzdělávání.

Krajský úřad může svoji pravomoc uplatnit, pokud:

- jde o případ žáka s trvalým pobytem na území, které není pokryto školským obvodem,
- je tím ohroženo plnění povinné školní docházky žáka.

Stanovení školského obvodu provede krajský úřad opatřením obecné povahy. Aby se zásah do obecní samosprávy omezil jen na nezbytnou míru, stanoví se omezení platnosti opatření obecné povahy a přednost pozdějšího postupu obce, kterým bude pro území vytvořen školský obvod. Proti návrhu opatření obecné povahy mohou dát dotčené obce námitky.

K bodu 83 - § 181 odst. 1

Provádí se technická změna – nahrazují se neaktuální pojmy „zdravotního postižení“ a „zdravotního znevýhodnění“.

K bodu 84 - § 183 odst. 4

Působnost krajského úřadu jako odvolacího orgánu se nově vztahuje i ke správnímu řízení v soukromých a církevních školách.

K bodu 85 - § 183 odst. 6

S ohledem na novou působnost poskytovat seznamy spádových dětí podle § 36 odst. 8, která je svěřena obecním úřadům obcí, a § 8 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), je výslovně stanoveno, že tato je výkonem přenesené působnosti.

K bodu 86 - § 183 odst. 7

Zákonný zástupce je pro účely zákona č. 561/2004 Sb. definován podobně jako jej pojímá dosavadní legislativní zkratka v § 17 odst. 3. Zřetelně se však stanovuje, že postavení zákonného zástupce v pojetí školského zákona je relativní ke konkrétní věci – soud může

například ustanovit kolizního opatrovníka, který bude zastupovat dítě pouze v řízení o přijetí ke vzdělávání, v jiných věcech ale postavení zákonného zástupce mít nebude.

K bodu 87 - § 183a odst. 8 a 9

Pro účely vedení registru pedagogických pracovníků a předávání údajů do registru je zapotřebí zpřístupnit ministerstvu, resp. právníkům osobám vykonávajícím činnost školy nebo školského zařízení referenční údaje ze základního registru obyvatel. Školy a školská zařízení budou údaje používat v případě potřeby ověření totožnosti pedagogického pracovníka, kterému byl přidělen agendový identifikátor fyzické osoby.

Možnost ověření totožnosti pedagogického pracovníka bude zpřístupněna i ministerstvu, a to výlučně pro účely odstranění chyb ve sdružovaných údajích. Obsahem registru vedeného ministerstvem však nebude jméno, příjmení, datum narození ani místo pobytu pedagogického pracovníka. V souladu s § 28a odst. 2 bude pedagogický pracovník v registru identifikován výlučně agendovým identifikátorem, tzn. fyzická osoba bude pseudonymizována.

V odstavci 9 se upravuje přístup obce k údajům v základních registrech potřebným pro plnění povinnosti podle § 34 odst. 8, tzn. pro sestavování seznamů „spádových dětí“; seznamy budou pravidelně před zápisem k povinné školní docházce předávány obcí řediteli spádové školy.

K bodu 88 - § 183a odst. 12

Výslovně se stanovuje, že údaje o místní identifikaci fyzických a právnických osob a činností v rejstříku škol a školských zařízení musejí být vedeny v souladu se základními registry, Umožní se tím rozšířit údaje např. o sídle právníké osoby vykonávající činnost školy, bydliště ředitele školy nebo také o místě poskytování vzdělávání v rejstříku škol a školských zařízení o kód obce z registru územní identifikace. Tento kód je potřeba pro statistické účely a dále například pro technické zajištění rozpisu prostředků z rozpočtového určení daní obcím, jako zřizovatelům mateřských a základních škol.

K bodu 89 - § 183c

V novém § 183c se svodně pro závěrečné zkoušky (kde bude nově zavedena povinnost využívat jednotná zadání), maturitní zkoušky, programy zjišťování výsledků vzdělávání vyhlášené ministerstvem a část inspekční činnosti spočívající v hodnocení efektivity vzdělávací soustavy zavádí speciální pravidla nakládání s údaji získanými při těchto aktivitách jak na úrovni škol, tak na úrovni zpracovatelů údajů (ministerstvo, Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, Česká školní inspekce).

Účelem ustanovení je především ochránit získaná data před jejich vytěžováním prostřednictvím postupů podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, pro účely, pro něž nebyla data pořízena, a jejichž naplnění by narušilo důvěryhodnost zpracovávání těchto dat.

Jde zejména o sestavování rozmanitých neoficiálních žebříčků úspěšnosti škol v maturitních zkouškách nebo jiných zjišťováních výsledků vzdělávání. Data získaná v těchto procesech jsou natolik komplexní a závisí na tolika vzájemně nesrovnatelných podmínkách, že de facto vylučují sestavení pořadí škol nebo jiných skupin žáků, které by mělo objektivní vypovídací hodnotu. Přesto však bývá zkratkovitě setřídění škol podle dílčího ukazatele (např. bodové

hodnocení žáků v testu) tím nejjednodušším způsobem, jak formálně vytvořit pořadí škol, které však není s to podat pravdivou zprávu o kvalitě školy a ve výsledku je zavádějící a matoucí.

Údaje získané ve zjišťováních výsledků vzdělávání zasluhují zvláštní ochranu v zájmu stability zjišťovacích nástrojů, jejich důvěryhodnosti a v zájmu stability vzdělávací politiky státu.

K bodu 90 - § 184 odst. 3

Zpřesňuje se dikce školského zákona v návaznosti na úpravu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který v § 3 stanoví, že pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr jsou základními pracovněprávními vztahy. Jinými pracovněprávními vztahy mohou být např. vztahy odpovědnostní.

K bodu 91 - § 190 odst. 7

Opravuje se opomenutí změnit vnitřní odkaz na § 136, jehož systematika byla změněna novelou vyhlášenou pod č. 472/2011 Sb.

K čl. II - Přechodná ustanovení

K bodu 1

Upravují se přechodná ustanovení v souvislosti s novým pravidlem v § 16 odst. 7, podle něhož do „speciálních“ tříd a škol nelze přijmout osobu bez zdravotního postižení (ve smyslu pojmu doposud vymezeného v § 16 odst. 2).

K bodu 2

Úprava registru pedagogických pracovníků bude zavedena do praxe od 1. ledna 2016. Z legislativně-technických důvodů (širší věcný záběr novely § 183a) se dává přednost přechodnému ustanovení před odloženou účinností novelizačních bodů.

K bodu 3

V souvislosti se změnou v § 108 odst. 5 a s novým § 108 odst. 6 se upravuje přechodné pravidlo pro řízení zahájená před nabytím účinnosti novely.

K bodu 4

Přesnější úprava bezúplatnosti posledního ročníku předškolního vzdělávání v § 123 odst. 2 bude zavedena do praxe od začátku školního roku 2015/2016, aby se předešlo pochybnostem o nárocích dětí z období před účinností novely.

K bodu 5

Přechodným ustanovením se upravuje dokončení dosavadních správních řízení týkajících se zápisu školských poradenských zařízení do školského rejstříku podle dosavadních právních předpisů. Změna v § 143 odst. 2 se bude týkat až řízení zahájených po dni nabytí účinnosti novely.

K bodu 6

Stanovuje se půlroční lhůta pro uvedení údajů ve školském rejstříku do souladu s novým zněním § 183a odst. 11. Jedná se o doplnění kódu území obce ze základních registrů, a tedy o evidenční změnu, kterou lze provést faktickou cestou mimo správní řízení. Nebudou tudíž zatíženy školy, školská zařízení, ani jejich zřizovatelé.

K bodu 7

Protože systém podpůrných opatření bude zaváděn do praxe postupně od roku 2017, lze příplatky na podpůrná opatření podle nového § 161 odst. 2 využívat po přechodnou dobu jen v omezené míře – tam, kde škola již nějaké podpůrné opatření dle nové úpravy eviduje ve školní matrice. Pro případy vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, u nichž ještě nebude podpůrné opatření evidováno ve smyslu nové úpravy, stanoví krajské úřady k normativům příplatky na speciální vzdělávací potřeby v dosavadní podobě. Teprve po třech letech účinnosti nového § 16 se počítá s tím, že se díky pravidelným rediagnostikám žáků zaktualizuje obsah školních matrik všech škol a bude možné využívat jednotně příplatků na podpůrná opatření.

K bodu 8

V souvislosti se znovuzavedením pravidla zakládání pracovních poměrů ředitelů veřejných škol na dobu neurčitou se ze zákona mění dosavadnímu řediteli pracovní poměr založený na dobu určitou 6 let na pracovní poměr na dobu neurčitou a tím se ředitel převádí pod novou úpravu § 166 odst. 3.

K bodu 9

S ohledem na změnu odvolacího orgánu ve správních řízeních vedených v soukromých a církevních školách (§ 183 odst. 4) se upravuje procesní režim v případech, kdy tato nebyla skončena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K části druhé – změna zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením

Účelem novely zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, je zjednat nápravu některých dlouhodobě kritizovaných nedostatků zákona. Jedná se zejména o:

- nejasnosti v pravidlech posuzování podmínek pro uzavření smlouvy o zvýšení dotace; novela jednoznačně stanoví, že není potřeba pro nový obor vzdělání provádět v prvním roce jeho uskutečňování inspekční činnost (bod 6 - § 5 odst. 3 písm. b)); prodlouží se také lhůta pro předložení inspekční zprávy u nových škol, která je dosud stanovena tak, že inspekce musí proběhnout de facto v prvním pololetí školního roku, v němž škola zahájila činnost (bod 9 - § 5 odst. 6);
- nedostatečnou úpravu kontinuity podmínek pro zvýšení dotace v případě převodu činnosti školy na jiný subjekt; dojde-li k plnohodnotnému převodu činnosti včetně materiálního a personálního zázemí do již existující školy v jiném právním subjektu, budou podmínky pro zvýšení dotace splněné pro převáděnou činnost zachovány (body 7 a 8 - § 5 odst. 4 a 5).
- nezřetelnou povahu lhůty pro předložení žádosti o uzavření smlouvy o poskytnutí dotace, resp. zvýšení dotace; lhůta bude jednoznačně stanovena jako propadná (bod 2 - § 3 odst. 2).

Současně se provádí legislativně technická úprava s ohledem na zrušení definice pojmu „zdravotního postižení“ ve školském zákoně (body 1, 3 a 4 - § 1 odst. 2, § 4 odst. 1 a 2, § 4 odst. 5 písm. a), § 5 odst. 2 písm. a), § 5 odst. 3 písm. c) a § 6 odst. 5).

K části třetí – změna zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů

V návaznosti na novelu školského zákona, v níž se ve vztahu ke školám a školským zařízením zakotvuje zákaz reklamy, nabízení k prodeji a prodej potravin, jejichž konzumace odporuje zásadám zdravé výživy (§ 32 odst. 2), se novelizuje zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v němž se zakotvuje obdobný zákaz vůči provozovatelům potravinářského podniku.

Dozor nad plněním uvedených povinností vykonává krajská hygienická stanice v souladu s § 82 odst. 2 písm. b) zákona č. 258/2000 Sb.

Současně se vymezuje skutková podstata správního deliktu, spočívající v porušení uvedeného zákazu. Za správní delikt lze uložit pokutu do výše 50 000 Kč.

K části čtvrté – změna zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. dubna 2012, nově upravil v § 51 posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání.

Posouzení zdravotní způsobilosti je podle zákona č. 373/2011 Sb. také podmínkou zařazení žáka do praktického vyučování a studenta do odborné praxe.

Zdravotní posudek vydává poskytovatel pracovnělékařských služeb zaměstnavatele, u kterého žáci a studenti konají praktické vyučování nebo odbornou praxi.

Náklady na posouzení zdravotní způsobilosti k praktickému vyučování a odborné praxi nese podle § 51 odst. 4 zákona č. 373/2011 Sb. právnická osoba vykonávající činnost školy. Finanční zátěž tedy dopadá na rozpočty zřizovatelů těchto škol. Za posudek se hradí částka od 500 do 1000 Kč, přičemž při projednávání zákona č. 373/2011 Sb. byly roční náklady zřizovatelů (převážně krajů) odhadovány na cca 20 mil. Kč.

K tomu přistupuje ještě administrativní a faktická zátěž pro školy i žáky a studenty.

Ministerstvo zdravotnictví uvedené ustanovení interpretuje tak, že nezbytnost posudku je nutno shledávat pouze před prvním zařazením žáka nebo studenta na praktické vyučování nebo odbornou praxi. Nejedná se však o právně závazný výklad. Ministerstvo zdravotnictví poukazuje také na dikci vyhlášky č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče), dle které se lékařská prohlídka provádí (jednorázově) před zařazením na praktické vyučování nebo odbornou praxi. Za takové zařazení dle výkladu nelze považovat výkon vyučování nebo praxe na jiném místě, resp. u jiného zaměstnavatele. Periodická prohlídka se pak provádí jedenkrát ročně pouze při výkonu rizikových prací (§ 8 odst. 1 písm. c) vyhlášky).

Dikce zákona však vyžaduje posouzení zdravotní způsobilosti „před zařazením“ na praktické vyučování nebo odbornou praxi, což vzhledem k příslušnosti „závodních lékařů“ může znamenat i několikrát posuzování zdravotní způsobilosti téhož žáka nebo studenta během školního roku.

Školy a zřizovatelé se důvodně obávají takového výkladu kontrolních orgánů, přísnějšího, než jaký prezentuje Ministerstvo zdravotnictví ve svých výkladech a jaký může být dovozován z textu vyhlášky.

Navrhuje se, aby se posuzování zdravotní způsobilosti k praktickému vyučování a odborné praxi uskutečňovalo pouze před prvním zařazením žáka nebo studenta na praktické vyučování nebo odbornou praxi.

K bodu 1 - § 51 odst. 1

Stanoví se speciální úprava v případě posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem obrany, které může činit pouze takový poskytovatel zdravotních služeb, kterému bylo uděleno oprávnění k poskytování zdravotních služeb ve zdravotnických zařízeních zřízených Ministerstvem obrany.

K bodu 2 - § 51 odst. 2

Upravuje se pravidlo posouzení zdravotní způsobilosti k praktickému vyučování a praktické přípravě pouze před prvním zařazením na praktické vyučování nebo přípravu. Tato změna se provádí ve všech pododstavcích – v novém písmeni d) je pak speciálně zohledněn případ, kdy žák průběžně koná praktické vyučování jak na pracovištích fyzických nebo právnických osob, tak ve škole.

V novém znění písmene b) se dále zohledňuje, že osoby samostatně výdělečně činné, na jejichž pracovištích může být také uskutečňováno praktické vyučování nebo příprava, nemají poskytovatele pracovnělékařských služeb.

K bodu 3 - § 51 odst. 3

Nový odstavec 3 upravuje další výjimky z povinnosti posouzení zdravotní způsobilosti k praktickému vyučování nebo praktické přípravě. Jde zčásti o výjimky upravené v již účinné prováděcí právní úpravě.

Výjimky se odvíjejí od

- povahy oboru vzdělání: Zdravotní způsobilost se vůbec nebude muset zjišťovat u žáků a studentů v oborech vzdělání, pro které nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním středním a vyšším odborném vzdělávání nestanovuje zdravotní způsobilosti;
- obsahu praktického vyučování: Zdravotní způsobilost se neposuzuje, je-li v rámci praktické přípravy nebo praktického vyučování vykonávána činnost za podmínek obdobných výkonu práce zařazené do kategorie první;
- časového hlediska: Posouzení zdravotní způsobilosti se neprovede, jestliže odborná příprava nebo praktické vyučování začíná v době kratší než 12 kalendářních měsíců ode dne vydání lékařského posudku podle odstavce 1 a pokud nedošlo během této doby ke změně zdravotního stavu; posouzení zdravotní způsobilosti se provede nejdéle do 12

kalendářních měsíců ode dne zařazení osoby na praktické vyučování nebo praktickou přípravu.

K bodu 4 - § 51 odst. 4 písm. a)

V odstavci 4 písm. a) se zpřesňuje pojem „uvolnění z vyučování předmětu tělesná výchova“, aby bylo zřejmé, že jde o dlouhodobé uvolnění.

K bodu 5 - § 51 odst. 5

V odstavci 5 se upravuje způsobilost posuzujícího lékaře v rámci poskytovatele zdravotních služeb.

K čl. III - Účinnost

Účinnost zákona je navržena prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení s výjimkou

- změn v úpravě přípravných tříd základní školy (1. září 2015),
- zavedení možnosti nahradit zkoušku profilové části maturitní zkoušky výsledkem zkoušky z cizího jazyka (1. září 2015),
- stanovení krajských úřadů jako s právních orgánů druhého stupně vůči rozhodnutím škol a školských zařízení všech zřizovatelů (1. září 2015),
- zavedení státních zkoušek z těsnopisu (1. září 2015),
- zákazu prodeje potravin a nápojů, které nesplňují výživové požadavky podle skupiny spotřebitelů, pro které jsou určeny (1. září 2015),
- pravidel podle nových ustanovení § 16 až 16b a zmocnění v ustanovení § 19 a navazujících změn, jejichž účinnost se odkládá (1. září 2016).

V Praze dne 27. srpna 2014

předseda vlády

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.

ministr školství, mládeže a tělovýchovy

PhDr. Marcel Chládek, MBA, v. r.